

دوشنبه

۱۲ شهریور ۱۴۰۲
۱۸ صفر ۱۴۴۵
۴ سپتامبر ۲۰۲۳

سال سی و پنجم شماره پیاپی ۳۷۱۶ • دوره جدید سال نهم شماره ۲۳۹۸ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

وام‌های زیر ۱۰۰ میلیون تومان ضامن نمی‌خواهد

سخت‌گویی دولت با اشاره به اینکه وام‌های خرد زیر ۱۰۰ میلیون تومان نیاز به ضامن ندارد، گفت: اگر برای چنین وام‌هایی، بانک‌ها ضامن خواستند، مشکل را به معاونت نظارت بانک مرکزی گزارش دهید. علی بهادری جهرمی، درباره تصمیم دولت در زمینه برجام، گفت: در حوزه برجام، ما توافق را برای توافق دنبال نمی‌کنیم، بلکه ما توافق را برای رسیدن به هدف از بین رفتن موثر تحریم‌ها دنبال می‌کنیم. وی در ادامه افزود: ۲۰۰ شش‌سکه با ابزارهای رسانه‌ای مختلف آن قدر به شیوه‌های مختلف اخبار منفی منتشر می‌کنند تا مبادا اخبار خوب به گوش مردم برسد.

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

در بررسی آسیب‌های ۴ دهه تعلل در اجرای بانکداری اسلامی مطرح شد

تشدید فاصله طبقاتی با انحراف از مسیر

۴۰ درصدی را تجربه می‌کند، سخن گفتن از بانکداری اسلامی بی‌معناست، همچنین مهم‌ترین موضوعی که در بانکداری اسلامی از آن غافل شده‌ایم «اجرای درست قاعده و کالت بانکی» است و بسیاری معتقدند ریشه بسیاری از مشکلات شبکه بانکی از جمله ناترازی بانکی به عدم اجرای درست و کالت بانکی بازمی‌گردد.

دهن نیست، از این رو حذف ربا از پیکره پولی نظام اقتصادی کشور در اولویت قرار گرفت و در اولین اقدام لفظی، واژه «پهره» از کلیه قراردادهای بانکی حذف و واژه کارمزد جایگزین آن شد. برخی از کارشناسان معتقدند بعد از ۴۰ سال از مطرح شدن لزوم تدوین و اجرای بانکداری اسلامی، هنوز تعریف دقیق و منسجمی از این نظریه وجود ندارد و در شرایطی که کشور تورم

بعد از پیروزی انقلاب، بانکداری اسلامی به یکی از اولویت‌های نظام بانکی تبدیل شده، به عبارت دیگر تغییر نظام بانکی، توجه خاص مسئولان قانون‌گذاری و اجرایی را به خود جلب کرد. از آنجایی که در فقه اسلامی قوانین و احادیث زیادی در مبارزه با ربا آمده این ذهنیت ایجاد شد که تدوین و اجرای بانکداری اسلامی با تکیه بر حذف ربا، به عنوان اصلی‌ترین مولفه طرح چندان دور از

سرمقاله

رابطه پارانه تورم و کسری بودجه

نرخ تورم

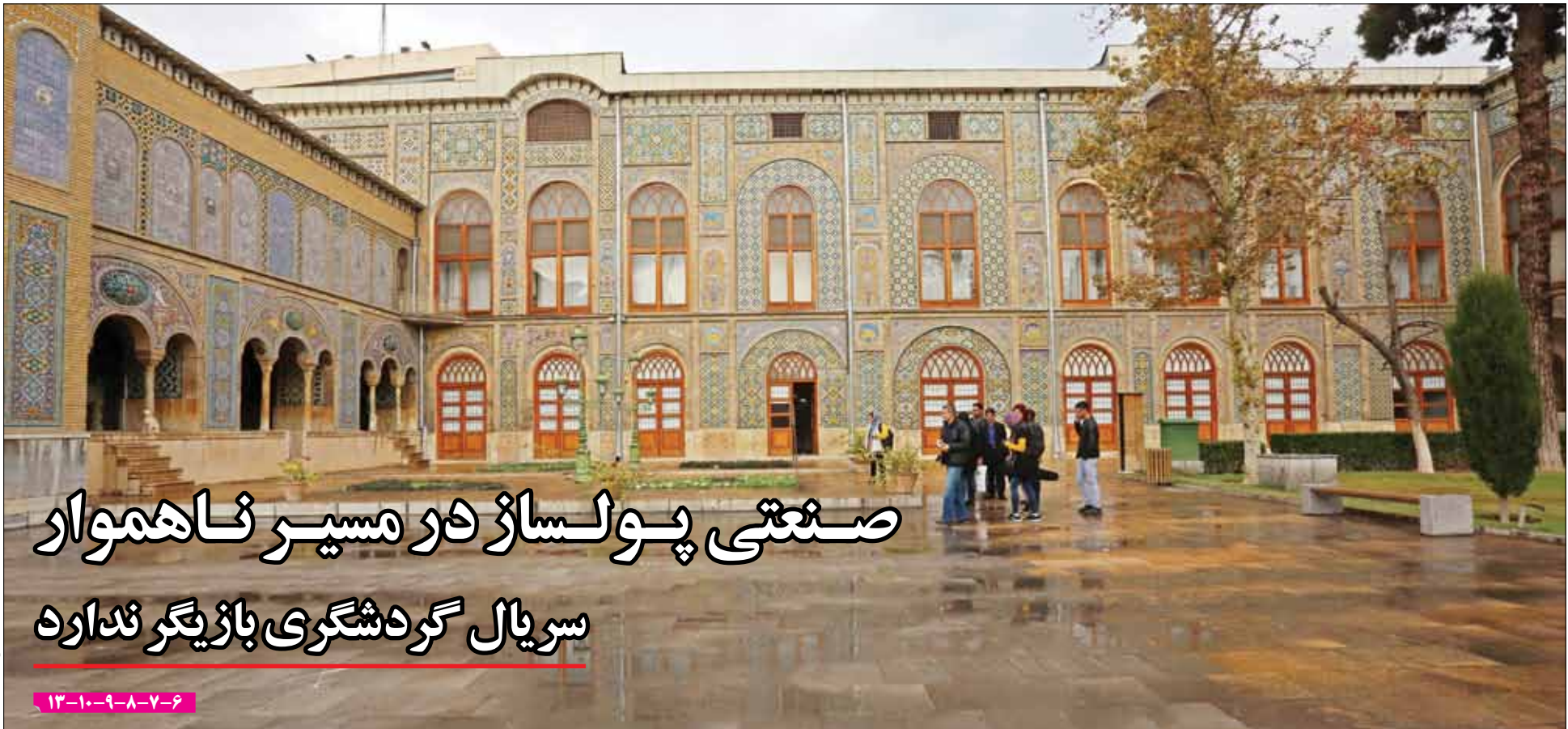
۳۵ تا ۳۵ درصد می‌شود

گزارش روز

بازی دوسر برد برای تولید

مزیت عمده استقرار در شهرک‌های صنعتی به‌ویژه شهرک‌های تخصصی علاوه بر تامین امکانات زیربنایی، وجود زنجیره ارزش و خدمات‌رسانی با هزینه کمتر است. به‌طور کلی، واحدهای فعال در شهرک‌های صنعتی، ضمن توجه به مسائل زیست‌محیطی با جمعیت در کنار یکدیگر، از همکاری‌های جدید و هم‌افزایی صنعتی بهره می‌گیرند تا به‌صرفه‌تر و با مشکلات کمتری فعالیت‌شان را ادامه دهند. مزایای ریزدرشت فعالیت در شهرک‌های صنعتی از یک سو و محدودیت‌هایی که برخی از صنایع کوچک و بزرگ برای فعالیت در محدوده‌های شهری با آن مواجهند، از سوی دیگر، موجب شده در یکی، دو دهه گذشته اقبال به حضور در شهرک‌های صنعتی از سوی تولیدکنندگان این دو بخش افزایش چشمگیری داشته است. در این میان فعالان صنعتی برای استفاده بهینه‌تر از فرصتی که شهرک‌های صنعتی در اختیار آنها قرار می‌دهد، به‌تازگی به فکر ایجاد شهرک‌های صنعتی تخصصی افتاده‌اند تا با ایجاد زنجیره ارزش و دریافت خدمات مکمل بتوانند محصولاتی با کیفیت‌تر و در تیراژ بیشتر و البته با هزینه به‌مراتب کمتر تولید کنند. کارشناسان معتقدند در شهرک‌های تخصصی با ایجاد زنجیره ارزش به‌راحتی بخش زیادی از زنجیره تولید در کنار هم گرد می‌آیند و همین امر مزیت شهرک‌های صنعتی را دوچندان می‌کند.

صنعتی پولساز در مسیر ناهموار

سریال گردشگری بازیگر ندارد

عکس: آیدآفریدی

مناقشه عمومی دستگاه اندازه‌گیری استحکام

شرکت توسعه معدنی و صنعتی صبانور در نظر دارد جهت خرید یک دستگاه اندازه‌گیری استحکام پخت گندله (CCS) برای کارخانه خود، واقع در استان همدان را به تامین کنندگان واجد شرایط و اگذار نماید. لذا تامین کننده واجد شرایط می‌توانند جهت دریافت اطلاعات بیشتر با شماره ۰۲۱-۲۷۶۴۵۳۳۳-۲۱ تماس گرفته و یا به آدرس اینترنتی www.sabanour.com قسمت فراخوان - مناقشه مراجعه نمایند و پاکات خود را مطابق شرایط مناقشه با ورود به سامانه تامین کنندگان صبانور بصورت در بسته مهر و موم شده، از تاریخ درج آگهی تا تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ به آدرس سعادت‌آباد نرسیده به خروجی هاشمی رفسنجانی شرق - خیابان ۲۶ (حق طلب غربی) پلاک ۴۹ - طبقه سوم (بخش دبیرخانه) تحویل نمایند. مناقشه‌گزار اختیار کامل در زمینه رد یا قبول هر یک یا تمامی پیشنهادات را داشته و هیچگونه ادعا و اعتراضی در این زمینه مسموع نخواهد بود و به پیشنهادهای مشروط، مبهم و فاقد ضمانت شرکت در مناقشه و همچنین به پیشنهادهایی که بعد از مدت مقرر در آگهی واصل شود ترتیب اثر داده نخواهد شد.

شرکت توسعه معدنی و صنعتی صبانور (سهامی عام)

آگهی مزایده شماره ۰۰-۰۰۴۶۳-SI

شرکت فولاد سیرجان ایرانیان در نظر دارد ضایعات و پسماندهای غیرتولیدی موجود در مجتمع احیاء و فولادسازی پردیس کرمان را مطابق جدول ذیل از طریق مزایده عمومی به فروش برساند. لذا از تمامی داوطلبان دعوت به عمل می‌آید به منظور خرید اسناد مزایده پس از واریز مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال به حساب شماره ۱-۶۷۶۷۶۷۷۷-۸۶۰۰-۳۰۷ نزد بانک پاسارگاد شعبه میرزای شیرازی به نام شرکت فولاد سیرجان ایرانیان همراه با فیش واریز و معرفی‌نامه از تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۱۳ لغایت ۱۴۰۲/۰۶/۲۷ به دفتر شرکت فولاد سیرجان ایرانیان مراجعه نموده و پیشنهادات خود را به صورت کتبی بر اساس اسناد مزایده حداکثر تا پایان وقت اداری ۱۴۰۲/۰۷/۰۱ به دفتر این شرکت ارائه دهند. لازم به ذکر است امکان بازدید بدون دریافت اسناد فیزیکی وجود ندارد. امکان شرکت در هر آئین مزایده به صورت جداگانه وجود دارد و مقادیر ذکر شده به صورت تقریبی می‌باشد که امکان تغییر تا ۱۰ درصد خواهد داشت.

نام کالا	مقدار/تعداد تقریبی	نام کالا	مقدار/تعداد تقریبی
مخزن اسیدی ۱۰۰۰ لیتری	عدد ۲۳۰	بشکه فلزی ۲۲۰ لیتری	عدد ۴۵
بشکه پلاستیکی ۲۲۰ لیتری	عدد ۱۱۵۰	کارتن	۱ تن
چوب سبک	۷۰ تن	آجر نسوز منیزیتی	۳۰۰ تن
نوار نقاله	۱۵ تن	جامبوک	۱۰ تن
تسمه، کرکره و درب آلومینیومی	۱ تن	پکینگ پلاستیکی	۱۵ تن

تلفن ضروری: ۰۳۴۳۱۲۴۵۵۰ داخلی ۵۷۱۸

دفتر کرمان: بلوار جمهوری اسلامی، خیابان هزارویکشب، کوچه ۱۷، انتهای کوچه سمت راست، ساختمان سیسکو، طبقه هفتم.
دفتر تهران: خیابان ولیعصر، بالاتر از پارک ساعی، خیابان ساعی دوم، پلاک ۶ برج الماس ساعی، طبقه دهم

امور بازرگانی شرکت فولاد سیرجان ایرانیان

SICE 2023

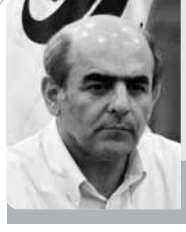
چهارمین نمایشگاه زنجیره تامین فولاد، مس منشیین آلات و تجهیزات وابسته و فلزات آهنی و غیرآهنی کرمان
Steel Industry & Copper Expo

۲ الی ۵ دی ماه ۱۴۰۲
۱۰ صبح الی ۱۷
محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی کرمان

ستاد برگزاری: ۰۹۱۰۱۵۹۱۰-۹۱۰۳۴
۰۹۱۳۵۹۸۶۳۵۵
۰۹۱۳۸۴۰۱۶۲۱

ARATTAEXPO.IR

رابطه یارانه، تورم و کسری بودجه

رضا بیدار - رئیس کمیسیون انرژی و محیط زیست اتاق بازرگانی تهران

آمارها و گزارش‌های تحلیلی مراجع رسمی، نشانگر شکست سیاست یارانه‌ها در اقتصاد ایران است. به‌نحوی که در تمام حوزه‌های تخصیص یارانه‌ها و حتی کالاهای اساسی شاهد بهره‌مندی بیشتر دهک‌های بالاتر هستیم. اوضاع زمانی بدتر می‌شود که بررسی دهک‌های تحت پوشش نهادهای حمایتی هم نشان از تخصیص نادرست منابع می‌دهد، در حالی که ۷۳ درصد دهک اول تحت پوشش نهادهای حمایتی نیست، ۱۷ درصد دهک نهم و دهم تحت پوشش این گونه نهادها هستند. از سوی دیگر، منشأ اصلی تورم در ایران، کسری بودجه دولت است که موجب استقرار دولت از بانک مرکزی یا همان خلق پول و در نتیجه ایجاد تورم می‌شود. از طرفی، علت اصلی کسری بودجه دولت هم تخصیص مبالغ هنگفت به یارانه‌ها در بودجه است. به‌بیان‌دیگر، بسیاری از اختصای نادرست یارانه‌ها را مقصد اصلی ایجاد تورم در ایران می‌دانند.

یارانه به‌معنای پرداخت مستقیم یا غیرمستقیم تسهیلات از سوی دولت به فرد، بنگاه یا نهادی خاص است. پرداخت‌های غیرمستقیم به‌صورت یارانه کالایی یا کاهش نرخ کالاها و همچنین خدمات است. در کشورهای مختلف دنیا ۳ دلیلی برای پرداخت یارانه وجود دارد؛ علت اول شکست بازار به‌معنای کافی نبودن تولید یک کالا در مکنیسم بازار است که دولت برای حمایت از آن یارانه پرداخت می‌کند؛ مانند امنیت، تحقیق و توسعه یا انرژی‌های تجدیدپذیر برای توسعه فرهنگ عمومی به این مهم.

علت دوم کالا یا خدماتی است که اثر خارجی و نتیجه اقتصادی آنها قابل‌محاسبه و رویت نیست و ممکن است مورد توجه سرمایه‌گذاران قرار نگیرد. دلیل سوم هم، توزیع مناسب درآمد در جامعه با گرفتن مالیات از افراد ثروتمند و نیز پرداخت یارانه به افراد فقیر است؛ اما نکته مهم منابع تامین یارانه‌ها است که براساس مبنای اقتصادی، منبع تامین یارانه‌ها مالیاتی است که از مردم گرفته می‌شود، بنابراین در تمام دنیا هزینه‌کرد یارانه مورد توجه و حساسیت است. به‌نحوی که مخالف افزایش یارانه‌ها در بخش‌های مختلف هستند و این واقعیت را درک کرده‌اند که یارانه بیشتر متناظر، پرداخت مالیات بیشتر است؛ اما در ایران شرایط متفاوت است. تخصیص یارانه‌ها از محل مالیات نبوده و اصولاً بودجه دولت قرار ندارد. درآمد‌های حاصل از فروش نفت و تورم محل تامین یارانه‌ها در ایران هستند. دولت با تحویل نفت و گاز رایگان به پالایشگاه‌ها و نیروگاه‌ها مقداری از این منابع را تامین می‌کند، اما به‌دلیل کافی نبودن این منابع، این منبع از محل مالیات پنهان که نام دیگر آن تورم است، تامین می‌شود. ظاهر سیاست، پرداخت یارانه با اعطای برق و گاز مجانی است، اما در باطن، شاید بیشتر یارانه پرداختی به‌وسیله تورم پس گرفته می‌شود؛ اما در یک نگاه تطبیقی، بهتر است تصور ذهنی شایع در جامعه مبنی بر اینکه ایران جزو ۳ کشور برتر دنیا از نظر درآمد‌های نفتی است را بررسی کنیم.

در مقایسه سرانه تولید روزانه نفت ایران با دیگر کشورها می‌بینیم؛ کویت با تولید بیش از ۷۰۰ هزار بشکه نفت به‌ازای هر یک میلیون نفر در روز، بالاترین سرانه فروش نفت را در جهان دارد؛ اما ایران بعد از کشورهای قطر، امارات، عربستان، نروژ و حتی کانادا با تولید روزانه حدود ۴۹ هزار بشکه در روز به‌ازای هر یک میلیون نفر، رتبه هفدهم تولید سرانه نفت در دنیا را دارد. برای درک بهتر میزان سرانه ذخایر نفت و گاز ایران را با دیگر کشورهای مقایسه می‌کنیم که این بررسی نشان‌دهنده رتبه یازدهم ایران از نظر سرانه ذخایر نفت و گاز در جهان است. بنابراین صرف تصور داشتن منابع نفت و گاز فراوان تصور غلطی به‌نظر می‌رسد. همچنین، به‌لحاظ نوع پرداخت، یارانه‌ها شامل ۲ نوع کالایی یا غیرمستقیم و یارانه نقدی یا مستقیم هستند. یارانه‌های کالایی شامل حامل‌های انرژی، نان، شکر، ارتباطات و... می‌شوند. به‌صورت کلی، یارانه نقدی به یارانه کالایی ترجیح دارد، زیرا یارانه کالایی بر نرخ به‌عنوان کلیدی‌ترین متغیر بازارها اثر می‌گذارد و در حالی که یارانه نقدی چنین اثری ندارد. در یارانه‌های کالایی به‌عنوان نمونه ایران و ونزوئلا، بالاترین میزان یارانه بنزین و برق را در جهان دارند و نکته جالب اینکه همین ۲ کشور، بالاترین نرخ‌های تورم دنیا را نیز دارند.

در زمینه حامل‌های انرژی هم، همان‌گونه که در آمارهای رسمی یا غیررسمی سازمان برنامه و بودجه و مرکز پژوهش‌های مجلس مشخص است؛ در سال ۱۴۰۱ در مجموع ۲۱۰ میلیارد دلار یارانه پنهان پرداخت شده است. با کنار هم گذاشتن این عدد با میزان درآمد نفتی ایران در سال ۱۴۰۱ که کمتر از پیش‌بینی‌ها بوده، مشخص می‌شود منبع پرداخت این یارانه‌ها چیزی جز نفت یا به‌بیان ساده‌تر، همان ایجاد تورم در برابر پرداخت یارانه است.

آمار یارانه‌های پنهان انرژی حاکی از آن است که بیشترین یارانه در حامل‌های انرژی که معادل ۸۴ میلیارد دلار است، به گاز تعلق گرفته که این مهم باعث مصرف بیش از اندازه این حامل انرژی و مصرف بی‌رویه و در نتیجه کمبود آن شده است. کمترین یارانه انرژی نیز متعلق به گازوئیل می‌باشد. بنزین، برق و گاز در رده‌های بعدی دریافت یارانه انرژی قرار می‌گیرند. باتوجه به آمار و موارد یادشده، باید دیر یا زود برای اختصاص صحیح یارانه در اقتصاد ایران دست به کار شد و پیش از آن، باید زیرساخت‌های موردنیاز موفقیت در این مسیر را ایجاد کرد.

اتصال به مدیترانه با تکمیل راه آهن شلمچه - بصره

معاون اول رئیس‌جمهوری گفت: با تکمیل راه‌آهن شلمچه به بصره می‌توانیم از خطوط ریلی ایران به نیمه غربی و کشورهای حوزه مدیترانه دسترسی پیدا کنیم. به‌گزارش مهر، محمد مخبر، معاون اول رئیس‌جمهوری برای شرکت در مراسم آغاز به کار عملیات اجرایی راه‌آهن شلمچه - بصره با حضور محمد شیخ‌السودانی، نخست‌وزیر عراق و همچنین بازدید از پایانه‌های مرزی عازم استان خوزستان شد.

محمد مخبر در حاشیه این سفر، پروژه راه‌آهن شلمچه - بصره را یک طرح

کاهش ۲۵ درصدی نرخ بلیت اتوبوس

وزیر راه و شهرسازی در ادامه گفت: البته برای بازگشت زائران از کشور عراق برنامه‌ریزی‌هایی انجام گرفته است تا با کاهش ناوگان حمل‌ونقل مواجه نشویم و تمام ظرفیت ناوگان عمومی در این بازه زمانی به کار گرفته شده و فراخوان سراسری به کل کشور ابلاغ کردیم تا تمام ناوگان‌ها به مرزهای عراق به‌ویژه به مرز مهران برای جابه‌جایی زائران اعزام شوند. وی افزود: تمام سعی ما در کشور این بود تا مشکلات ناوگانی را حل و از تمام ظرفیت‌ها استفاده کنیم و پروژه بزرگراه ایلام - مهران را تا پیش از اربعین امسال

به‌پایان رساندیم و این بزرگراه چهارپایه موجب شد تا شاهد سوانح کمتری در تردد زائران به مرز مهران باشیم.

بذریایش در پایان تاکید کرد: از زوار تقاضا داریم تا افرادی که فضای خالی برای زائران دیگر دارند، آنها را به نزدیک‌ترین مقصدهای در حد توان حمل کنند.

وام‌های زیر ۱۰۰ میلیون تومان نیاز به ضامن ندارد

دولت ایجاد شغل بوده، یکی اینکه رشد اقتصادی را ایجاد و یکی هم به‌طورخاص مشکل کارخانه‌های تعطیل و نیمه‌تعطیل را حل کنیم، بیش از ۵ هزار مجموعه نیمه‌فعال و غیرفعال و مشکل‌دار، در این ۲ سال فعال شده‌اند، آن بخشی که دولت می‌تواند کمک کند، دولت وارد شده و حمایت کرده است. برای مثال، ما اسامال توانستیم تمام کارخانه‌های موردنیاز کتاب‌های درسی را برای نخستین‌بار از داخل تامین کنیم. همچنین، نرخ بیکاری ما که ۲۰ درصدی بوده، در این ۲ سال یک‌رکمی شده است و به ۹ درصد رسید. برای چنین وام‌هایی، بانک‌ها ضامن خواستند، مشکل را به معاونت نظارت بانک مرکزی گزارش دهید، اگر وام قانوناً به شما تعلق می‌گیرد و در نحوه پرداخت سختگیری می‌کنند، حتماً باید به بانک مرکزی گزارش کنید.

کسب‌وکارها رفت. بهادری چهرمی با اذعان به اینکه نظام بانکی ما، نظام بانکی سالم و بدون ایرادی نیست، گفت: خیلی از بانک‌های ما زیانده هستند، خلق نقدینگی و هدایت به‌سمت بخش مولد ندارند، دولت برای همه اینها برنامه دارد، اغلب بانک‌های دولتی ما زیانده بودند، اما با جلوگیری از ریختن پول‌ها، بدهی‌های بزرگ دولت با بانک‌ها را تسویه کردیم. در حال حاضر، جز بانک سپه همه از زیانده‌های خارج شدند، همچنین بانک مرکزی برای ناترازی بانک‌ها که موجب خلق پول می‌شد، برنامه‌ریزی کرد.

بهادری چهرمی با اشاره به اینکه وام‌های خرد زیر ۱۰۰ میلیون تومان نیاز به ضامن ندارد، گفت: اگر برای چنین وام‌هایی، بانک‌ها ضامن خواستند، مشکل را به معاونت نظارت بانک مرکزی گزارش دهید، اگر وام قانوناً به شما تعلق می‌گیرد و در نحوه پرداخت سختگیری می‌کنند، حتماً باید به بانک مرکزی گزارش کنید.

سخت‌ترین دولت در زمینه مشکلات حوزه مسکن نیز توضیح داد: ما در حال حاضر به حدود ۴ میلیون مسکن نیاز داریم که از این میان، حدود یک میلیون و ۸۰۰ هزار مسکن، تامین زمین شده که قرار است در همین دولت تحویل داده شود. همچنین، در هفته دولت ۱۰۰ هزار واحد تحویل داده شده است. ۴۵۰ هزار واحد نیز در دست ساخت است.

فراخوان واردات شیر خشک برای تنظیم بازار

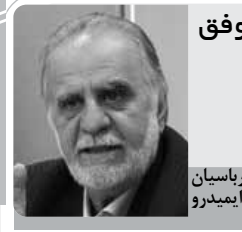
بازرسان طی بازرسی که دارند، تولیدکننده را جریمه خواهند کرد. علاوه بر اینکه، شیرخشک نوزاد، کالایی حساس و مهم است و با سلامت نوزادان ارتباط مستقیم دارد و هیچ تولیدکننده‌ای مبادرت به کاهش تولید باوجود داشتن مواد اولیه نمی‌کند.

در ادامه، هانی توچیل‌زاده، رئیس انجمن تولیدکنندگان شیرخشک نوزاد با بیان اینکه از ابتدای سال، ارز موردنیاز شیرخشک به‌شکل قطره‌چکانی تخصیص داده می‌شود، به مهر گفت: تولیدکنندگان برای تامین مواد اولیه این محصول ۸۵ درصد وابستگی ارزی دارند و عموماً این مواد اولیه از استرالیا، نیوزلند و اروپا وارد می‌شود. وی افزود: در حال حاضر ۲ کارخانه شیرخشک به‌طور کامل تولید دارند، اما کارخانه‌های دیگر به‌دلیل کمبود مواد اولیه میزان تولید خود را کاهش داده است.

راه‌آهن شلمچه به بصره، علاوه بر جهش فوق‌العاده در تبادلات تجاری و بازرگانی ۲ کشور، سایر کشورهایی که در شرق جهان قرار دارند، می‌توانند به خطوط ریلی ایران به نیمه غربی و کشورهای حوزه مدیترانه دسترسی پیدا کنند. همچنین، امیدواریم این خط پس از راه‌اندازی در تسهیل مسافرت بین ایران و عراق به‌ویژه شهرهای زیارتی نجف و کربلا نقش ویژه‌ای داشته باشد.

مهدی کرباسیان
رئیس هیات‌عامل اسبق ایمیدرو

به بهانه افتتاح کارخانه ۱۰ هزار تنی کنسنتراته سرب تخلک

ایمیدرو در شهریور ۱۳۹۲ به‌دلیل رکود، نداشتن نقدینگی، تغییر مداوم مدیریت، قانون اصل ۴۴ که اجازه سرمایه‌گذاری را از سازمان توسعه‌ای گرفته بود (این اشکالی است که هنوز وجود دارد و بحث جداگانه می‌طلبید)، چندی بعد این سازمان راهکاری در راستای حمایت از فسال کردن معادن در پیش گرفت که ضمن اجرای صحیح قانون خصوصی‌سازی، تولید و توسعه به‌خوبی انجام شود. با اجرای این مدل، یعنی حفظ مالکیت معادن و واگذاری بهره‌برداری، ۱۴ مورد از بزرگ‌ترین واگذاری‌های شفاف‌شده با رعایت دقیق قانون از مهر ۱۳۹۲ انجام گرفت، به‌نحوی که ناظر ایمیدرو به بهره‌برداری مداوم نظارت می‌کند و بهره‌بردار نیز امکان سرمایه‌گذاری برای اکتشاف و استخراج و ایجاد کارخانه را دارد (مدلی از BOT) و سهم دولت را نیز حسب قرارداد می‌پردازد. این مدل واگذاری بارها به مسئولان اقتصادی وقت ارائه شد اما به اجرای این طرح توجه نشد.

چند سال بعد، این مدل واگذاری تجربه شد. یکی از واگذاری‌های موفق، واگذاری بهره‌برداری از معدن سرب تخلک در ۶۸ کیلومتری انارک در منطقه کوبر مرکزی است که از قدیمی‌ترین معادن ایران به‌شمار می‌رود و سابقه بهره‌برداری از آن به ۲۲ سال قبل برمی‌گردد و آتشکده باستانی هزار و ۸۰۰ سال پیش در کنار آن وجود دارد. این معدن به‌دلیل قدیمی بودن نیاز به سرمایه‌گذاری برای بازسازی اساسی داشت و باتوجه به قانون اصل ۴۴ و قرار داشتن در لیست واگذاری و اختلاف با سازمان خصوصی‌سازی، مانع جدی برای سرمایه‌گذاری در آن وجود داشت. این مرکز با رعایت مقررات در سال ۱۳۹۵ قالب مزایده برای مدت ۲۵ سال به بهره‌بردار دارای صلاحیت واگذار شد.

نخستین بازدید من از این معدن در زمستان ۱۳۹۲ بود. زمانی که این معدن به دلایل متعدد بافت تولید مواجه می‌بود و بازسازی، رونق در این منطقه کوبری را به رکود برده بود، پوزنی را ملاقات کردم که در اطراف معدن ساکن بود و جزو معدود بازماندگان ده نزدیک بود و گلایه جدی داشت که همه کوچ کرده‌اند و از فقر مردم می‌گفت، کارگران باقیمانده نیز امید به آینده کار خود نداشتند. در گزارش افتتاح شهریور ۱۴۰۲ کارخانه ۱۰ هزار تنی کنسنتراته سرب اعلام شد؛ ۵۵۰ نفر در معدن فعال هستند و استخراج مواد معدنی از ۲۲ هزار تن به ۳۷۰ هزار تن رسیده است. همچنین با اکتشافات جدید ذخایر معدن به ۷۵۰ میلیون تن ذخیره قطعی رسیده و کارخانه ۱۰ هزار تنی دوم نیز در مرحله راه‌اندازی است.

در جریان این دستاورد، ابتدا باید به بهره‌بردار کارآفرین تبریک گفت که با تدبیر و سرمایه‌گذاری صحیح رکوردهای خوبی در توسعه و اشتغال آن نقطه کوبری ایجاد کرده است و پیشنهادهای کم‌آبی و بی‌عنوان کارآفرین نمونه، تقدیر جانشان شود. همچنین، باید از مدیریت اسبق شرکت تهیه و تولید مواد معدنی که پیشنهادهای واگذاری این معدن را داد و از ایمیدرو که موضوع واگذاری را تصویب و حمایت کرد نیز، قدرانی کرد.

بدون شک از کارگران و متخصصان عزیز که در این منطقه کوبری بدآب‌وهوا برای توسعه و آبادانی کشور تلاش می‌کنند جای تقدیر وجود دارد.

شایسته است که روش‌های موفق خصوصی‌سازی و واگذاری واحدهای دولتی در دستور کار دولت‌ها قرار گیرد.

ویژه‌تر از خبر

ازدحام در کربلا به اوج رسیده؛ زائران فقط یک روز بمانند

ستاد مرکزی اربعین حسینی (ع) در اطلاعیه‌ای از زائران و شرکت‌کنندگان در راهپیمایی جهانی اربعین خواست تا قبل از روز اربعین (۱۵ شهریور) به کشور بازگردند و سخنگوی این ستاد هم باتوجه به ازدحام جمعیت در کربلا، توصیه کرد زائران فقط یک روز در این شهر مقدس بمانند. به‌گزارش ایرنا، اطلاعیه شماره ۲۲ ستاد مرکزی اربعین حسینی (ع) به شرح زیر است: «به اطلاع تمامی زائرین عزیز و گرانقدر شرکت‌کننده در راهپیمایی جهانی اربعین حسینی (ع) می‌رساند، باتوجه به نزدیک شدن به روز اربعین توجه به نکات ذیل حائز اهمیت می‌باشد: ۱. باتوجه به کثرت زائرین در حال برگشت، پویش نذر سفر از سوی عزیزانی که با خودرو شخصی به مرزها عزیمت کرده بودند، مورد توجه قرار دهید. ۲. قبل از شروع به رانندگی حتماً نسبت به استراحت کافی و رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی اقدام کنید. ۳. قبل از اربعین به کشور بازگردید. ۴. مدت ماندگاری و زمان حضور در عتبات عالیات و خصوصاً شهر کربلا را کاهش دهید. ۵. در صورت داشتن بلیت هوایی پرواز برگشت، حداقل ۵ ساعت قبل از پرواز در فرودگاه باشید.»

عکس: ایرنا

دیدار وزرای امور خارجه ایران و ترکیه در تهران

عکس روز

تکمیل زنجیره ارزش در شهرک‌های تخصصی، هزینه‌ها را کاهش می‌دهد

بازی دوسر برد برای تولید

عکس: هاشمی

مزیت عمده استقرار در شهرک‌های صنعتی به‌ویژه شهرک‌های تخصصی علاوه بر تأمین امکانات زیربنایی، وجود زنجیره ارزش و خدمات‌رسانی با هزینه کمتر است. به‌طور کلی، واحدهای فعال در شهرک‌های صنعتی، ضمن توجه به مسائل زیست‌محیطی با تجمیع در کنار یکدیگر، از همکاری‌های جدید و هم‌افزایی صنعتی بهره می‌گیرند تا به‌صرفه‌تر و با مشکلات کمتری فعالیت‌شان را ادامه دهند. مزایای ریزودرشت فعالیت در شهرک‌های صنعتی از یک سو و از سوی دیگر، محدودیت‌هایی که برخی از صنایع کوچک و بزرگ برای فعالیت در محدوده‌های شهری با آن مواجهند، موجب‌شده در یکی، دو دهه گذشته اقبال به حضور در شهرک‌های صنعتی از سوی تولیدکنندگان این دو بخش افزایش چشمگیری داشته است. در این میان فعالان صنعتی برای استفاده بهینه‌تر از فرصتی که شهرک‌های صنعتی در اختیار آنها قرار می‌دهد، به‌تازگی به فکر ایجاد شهرک‌های صنعتی تخصصی افتاده‌اند تا با ایجاد زنجیره ارزش و دریافت خدمات مکمل بتوانند محصولاتی باکیفیت‌تر و در تیراژ بیشتر و البته با هزینه به‌متراسب کمتر تولید کنند. در این گزارش، نظر فعالان اقتصادی حاضر در شهرک‌های صنعتی را درباره حضور در این شهرک‌ها، به‌ویژه فعالیت در شهرک‌های تخصصی جویا شده‌ایم.

شهناز صفایی
editor@smtnews.ir

قیمت‌گذاری
دستوری خودرو
به نفع کشور نیست

ابوالفضل خلجالی
کارشناس حوزه خودرو

بر اساس علم اقتصاد و آنچه در دنیا متداول است نرخ هر کالایی باید متناسب با میزان عرضه و تقاضا تعیین شود. نرخ یکی از پارامترهایی است که تولیدکنندگان را ترغیب به رقابت می‌کند و از سویی هم در رقابت است که یک کالا قیمت‌گذاری می‌شود. اینکه نرخ یک کالا در رابطه بین عرضه و تقاضا مشخص شود، مزیت‌های زیادی برای تولید دارد. واقعیت این است که به‌طور خاص توسعه و رشد اقتصادی از مسیر افزایش تولید ناخالص ملی می‌گذرد و برای تحقق آن باید تولید را جذاب کنیم. اینکه به تولیدکننده اجازه دهیم بر اساس قیمت تمام‌شده و سود رقابتی نرخ محصولاتش را تعیین کند، در ایجاد جذابیت برای تولیدکننده موثر است. در این صورت، هم از تولید حمایت و اقتصاد ملی را تقویت کرده‌ایم و هم سطح رفاه جامعه را بالا برده‌ایم.

باتوجه به آنچه گفته شد، نرخ کالا باید توسط تولیدکننده (در تقابل میزان عرضه و تقاضا) تعیین شود، اما گاه شرایط اقتصادی و چالش‌هایی که در بخش‌های گوناگون شاهد آن هستیم مانند وضعیتی که کشورمان در حال حاضر با آن مواجه است، رویکرد دیگری پیش‌پای ما می‌گذارد. به‌عنوان نمونه، کاهش ارزش پول ملی، سرمایه‌گذاری‌ها را به‌جای تولید به سمت بازارهای غیرمولد مانند ارز، سکه و طلا یا خودرو برده که بر شیوه قیمت‌گذاری نیز تاثیرگذار بوده است. حال اگر تا حدودی شرایط تغییر کرده و بازار خودرو دیگر با التهابات ناشی از ورود نقدینگی‌های سرگردان در چالش نیست، تولیدکننده می‌تواند نرخ محصول را تعیین کند و در بازار به فروش برساند. البته باز هم باید به دقت بر وضعیت بازار نظارت شود و هر زمانی که عرضه کمتر از تقاضا بود، دولت باید ورود کند تا از التهابات بازار بکاهد و مانع آشفتنی آن شود.

به‌دلیل نابسامانی‌های اقتصادی و مشکلاتی که در یکی دو سال گذشته در کشور شاهد آن بوده‌ایم رویکردهای گوناگونی برای تعیین قیمت خودروها دنبال شد تا کمی ناآرامی‌های بازار خودرو را کاهش دهد و این بازار به آرامش نسبی برسد. یکی از روش‌های عرضه خودرو و تعیین قیمت آن، عرضه خودرو در بورس بود؛ روشی که در هیچ‌جای دنیا تجربه نشده بود. عرضه خودرو در بورس چالش‌های زیادی دارد. این رویکرد روی کاغذ سودمند است، اما در عمل شدنی نیست که دلایل گوناگونی دارد. اولاً همه باید به بورس دسترسی داشته باشند تا هر کسی از هر جای کشور بتواند از طریق بورس اقدام به خرید خودرو کند و دوم اینکه باید همه خودروها در آن عرضه شوند. عرضه قطره‌چکانی، نته‌ها باعث کنترل بازار نمی‌شود که منجر به افزایش نرخ‌ها هم خواهد شد.

در نهایت هم شورای رقابت دوباره به فرآیند قیمت‌گذاری خودرو ورود کرد. ناگفته نماند شورای رقابت برای قیمت‌گذاری خودرو، دستورالعمل مناسبی تدوین کرده که البته برخی بخش‌های آن مانند مقایسه قیمتی محصولات تولید داخل با محصولات مشابه در دنیا باید اصلاح شود. همان‌طور که می‌دانید مهم‌ترین وظیفه شورای رقابت، محافظت از رقابتی بودن کسب‌وکارهاست؛ یعنی تولیدکننده بداند تولیدات او در مقایسه با محصولات مشابه در بازارهای جهانی چه رتبه‌ای دارد و بر این اساس نرخ تعیین شود.

البته در جامعه ورود شورای رقابت برای محاسبه نرخ خودرو، قدری در جا افتاده است. شورای رقابت باید سقف نرخ یا رتبه محصول را تعیین کند و اجازه ندهد خودروساز، خودرو خود را گران‌تر به فروش برساند. یعنی تعیین سقف نرخ از سویی شورای رقابت قابل قبول است. در حال حاضر، شورای رقابت نرخ را محاسبه می‌کند و نکته مثبت این است که این نرخ نسبت به گذشته واقع‌نگرانه‌تر است.

شورای رقابت نرخ خودروها را بررسی کرده، صحت‌وسقم آنها را می‌سنجد و نرخ نهایی را اعلام می‌کند. در شرایط کنونی که عرضه کم و تقاضا زیاد است و خودرو با نرخ مناسب به‌دست مصرف‌کننده نمی‌رسد، نظارت اینچنینی لازم است، اما اگر بازار از التهاب خارج شود، این نظارت یا باید حذف شود یا کاهش یابد.

در شرایطی که تولید افزایش داشته و طرف عرضه در شرایط خوبی است، پس می‌توانیم به‌تدریج به سمت آزادسازی نرخ خودرو حرکت کنیم. در این زمینه، نظر وزیر صنعت، معدن و تجارت به‌طور ضمنی بیانگر این است که وزارتخانه نیز به‌دنبال آزادسازی قیمت‌هاست. در کل حذف قیمت‌گذاری دستوری هم به نفع کشور است و هم قابل انجام. می‌توان آزادسازی قیمت خودرو را به ستاد تنظیم بازار سپرد و اگر شرایط ملتهب و تعادل بین عرضه و تقاضا نامتعادل شد، دوباره نسبت به قیمت‌گذاری اقدام کرد.

با ماسبک زندگی اقتصادی را
گسترش دهید

www.Gostarehsh.news
www.Gostarehsh.news

سازمان آگهی‌ها
۲۳۳ ۷۲۲ ۸۸

شهرک‌های صنعتی تخصصی لازمه تحقق توسعه

در مدار صنعتی شدن قرار بگیرند. وی افزود: فعالیت در شهرک‌های صنعتی تخصصی یک امتیاز برای واحدهای تولیدی است که با تغییر آن به شهرک تخصصی این مزایا افزون می‌شود. در یک دهه اخیر شهرک‌های صنعتی، رشد بیشتری داشته و صنعتگران نیز از فعالیت در این شهرک‌ها استقبال کرده‌اند، اما متأسفانه دچار ناهماهنگی، بی‌ثباتی و مشکلات اقتصادی هستیم که شرایط را در تمام بخش‌ها سخت کرده است. این وضعیت موجب‌شده کسانی که به سمت شهرک‌های صنعتی رفته‌اند، توان تکمیل واحدهای تولیدی خود را نداشته باشند تا به‌طور کامل، واحد تولیدی خود را در آنجا مستقر کنند و مشغول کار شوند. تعدادی از آنها از شهر رانده شده‌اند، اما در نهایت به‌دلیل شرایط اقتصادی نتوانسته‌اند در شهرک صنعتی مستقر شوند. از سوی دیگر، شهرک‌های صنعتی نیز خود مشکلات متعددی دارند و نمی‌توانند به‌طور کامل تعهداتی را که به واحدهای صغفی و خریداران زمین در این شهرک‌ها داشته‌اند، ایفا کنند. البته در شهرک‌ها تلاش زیادی شد تا زمینه فعالیت مطلوب مهیا شود، اما شرایط سخت است. به‌عنوان نمونه، تأمین برق، گاز و وسیله تردد در برخی از این شهرک‌ها مشکلاتی را ایجاد کرده است. البته با تمام اینها باز هم فعالیت در شهرک‌های صنعتی مفید است.

شجری در ادامه گفت: آرزوی صنعتگران و تولیدکنندگان این بود که مانند کشورهای دیگر شهرک‌های صنعتی متمرکز و با زیرساخت‌های مناسب در کشور داشته باشیم که متأسفانه این‌گونه نیست. در حال حاضر بسیاری از واحدهای صنعتی کوچک و متوسط در شهرک‌های صنعتی به‌خوبی فعالیت دارند و کارشان را پیش می‌برند، اما متأسفانه مشکلات اقتصادی تولید را به‌شدت درگیر کرده و شرایط به‌گونه‌ای است که امکان استفاده از مزایای کنونی شهرک‌های صنعتی محدود شده است. در این میان، شاهد ناهماهنگی‌هایی نیز بین نهادهای متولی که مسئولیت انجام تعهدات مربوط به شهرک‌های صنعتی را دارند، هستیم.

شهرک‌های صنعتی، تسهیل‌کننده تولید

واحدهای صنعتی قرار دهند تا صنعتگر در شروع کار مجبور نباشد بخش قابل‌توجهی از سرمایه‌ای که در اختیار دارد را صرف خرید زمین کند، بسیار کمک‌کننده خواهد بود. اگر زمین ارزان‌تر در اختیار شرکت شهرک‌ها قرار بگیرد، دست آنها برای ارائه تسهیلات به صنعتگران در تأمین زمین بازر خواهد بود. به‌عنوان نمونه، شرکت شهرک‌ها می‌تواند فقط ۱۰ تا ۱۵ درصد هزینه زمین را از صنعتگر دریافت کند و مابقی آن در طول زمان مشخصی در قالب اقساط بلندمدت پرداخت شود.

در این صورت، صنعتگر مجبور نیست میلیاردها تومان از سرمایه تولید را در ابتدای فعالیت بابت تأمین زمین پرداخت کند و نقدینگی که در اختیار دارد را در احداث واحد صنعتی و خرید تجهیزات هزینه خواهد کرد.

این کارشناس حوزه صنعت افزود: از جمله مزایای خاص و قابل‌توجه فعالیت در شهرک‌های صنعتی تخصصی، تأمین زمینی است که در آن همه امکانات از راه گرفته تا آب، برق و تأسیسات اولیه و سایر زیرساخت‌ها فراهم و نرخ آن نسبت به زمین‌های خارج از شهرک‌های صنعتی مناسب‌تر است و یک مجموعه از زنجیره ارزش برای تولید یک محصول در نزدیک‌ترین فاصله با هم همکاری دارند که ضمن اینکه فرآیند تولید را برای یکدیگر تسهیل می‌کنند، هم‌افزایی ایجاد می‌شود که بر توسعه و ارتقای تک‌تک این واحدهای تولیدی تاثیر دارد.

وی در پاسخ به اینکه صنعتگران در شهرک‌های صنعتی مشمول تسهیلات خاصی خواهند شد یا خیر، گفت: بسته به محدوده فعالیت شهرک‌های صنعتی، تسهیلات و مزایایی که به تولیدکنندگان فعال در این شهرک‌ها تعلق می‌گیرد، متفاوت است. شهرک‌های صنعتی که در فاصله مشخصی از مناطق محروم قرار دارند، دستورالعمل‌ها

رسول شجری، کارشناس و فعال حوزه صنعت در ابتدا درباره مزیت شهرک‌های صنعتی به توضیح اظهار کرد: توسعه فعالیت در داخل شهرها به‌دلیل محدودیت‌های شهری امکان‌پذیر نیست؛ بنابراین بهترین موقعیت برای تولیدکننده فعالیت در شهرک صنعتی است. شهرک‌های صنعتی شرایط و امکانات خاصی برای فعالیت دارند و نقش بسیار مهمی در ایجاد توسعه و اشتغال پایدار ایفا می‌کنند. فعالیت تولیدی و صنعتی داخل شهرها به‌ویژه کلاشهری مانند تهران، به‌دلیل اینکه مزاحمت‌های خاصی ایجاد می‌کند، سخت است. صنعتگر باید استانداردهای ایمنی خاصی را رعایت کند تا اجازه فعالیت داشته باشد و شاخص‌هایی که شرکت ساماندهی مشاغل و صنایع هم برای واحدهای صنعتی تعریف کرده باید از سوی آنها رعایت شود. علاوه بر این هزینه خرید یا حتی اجاره مکان برای فعالیت تولیدی در داخل شهرها، سرسام‌آور است و اغلب فعالیت در شهرها برای تولیدکننده صرفه اقتصادی ندارد و در نهایت نرخ تمام‌شده محصولات آنها گران می‌شود. حال اگر صنعتگر بخواهد تولید رقابت‌پذیری داشته باشد، باید به سمت تولید صادرات‌محور حرکت کند که استقرار در شرکت‌های صنعتی می‌تواند گامی در مسیر تحقق این هدف باشد.

شجری در ادامه گفت: واحدهای تولیدی باتوجه به محدودیت‌هایی که در شهرها با آن مواجهند، با انتقال از داخل شهرها به شهرک‌های صنعتی در حقیقت به سمت صنعتی شدن حرکت می‌کنند. در حال حاضر در کشور غیر از مواد غذایی، در بیشتر بخش‌ها مانند نساجی، پوشاک، کیف، کفش، چرم و... تولیدکنندگان فعالی داریم که بیشتر نیاز کشور را تأمین می‌کنند و توان ورود به عرصه صادرات را نیز دارند. این واحدها باید صادرات‌محور شوند تا بتوانند ادامه حیات دهند، اما یک روند نسبتاً در دنبال می‌کنیم و در اغلب موارد، تولیدات‌مان صادرات‌محور نیست. حضور در شهرک‌های صنعتی می‌تواند در توسعه و صادرات به واحدهای تولیدی کمک کند؛ از این رو تولیدکنندگان سراغ شهرک‌های صنعتی می‌روند تا به‌نوعی

صادق نجفی، کارشناس حوزه صنعت درباره مزایای فعالیت در شهرک‌های صنعتی تخصصی به توضیح اظهار کرد: در چند سال گذشته ایجاد زیرساخت‌ها برای واحدهای تولیدی به‌شدت سخت دشوار شده و از آنجایی که این زیرساخت‌ها به‌طور کامل و با هزینه به‌متراسب کمتری در شهرک‌های صنعتی فراهم هستند و همچنین مزایای دیگر، صنعتگران از فعالیت در شهرک‌های صنعتی استقبال می‌کنند. البته در کنار مزایایی که برای این شهرک‌ها تعریف شده، بعضاً مشکلاتی نیز گریبانگیر صنعتگران است. فراهم بودن زیرساخت‌های موردنیاز از برق، آب و گاز گرفته تا ایمنی و امکانات رفاهی به‌طور یکپارچه در شهرک‌های صنعتی، فعالیت را برای صنعتگران تا حدودی تسهیل می‌کند. بر مزایای کلی شهرک‌های صنعتی با تبدیل آنها به شهرک تخصصی که تعدادی واحد تولیدی مرتبط در کنار هم فعالیت می‌کنند، افزود می‌شود و در حال حاضر باتوجه به بازخوردهایی که در زمینه شهرک‌های صنعتی تخصصی شاهدیم، بیشتر صنایع متمایل به ایجاد این نوع شهرک‌ها هستند. اینکه امکاناتی فراهم است و صنعتگر مجبور نیست هزینه مجزایی برای ایجاد آنها پرداخت کند، یک مزیت بزرگ فعالیت در شهرک‌های صنعتی است.

نجفی در ادامه گفت: همیشه از مزایای شهرک‌های صنعتی می‌گویند، اما این روزها شرایط ایجاد شهرک‌ها نیز سخت شده است. در دوره‌ای در این شهرک‌ها زمین با نرخ مناسب در اختیار صنعتگران قرار می‌گرفت و استقبال خیلی خوبی از سوی صنعتگران برای فعالیت در این شهرک‌ها می‌شد که در حال حاضر هم این استقبال را شاهد هستیم.

البته قبلاً منابع طبیعی و امور اراضی زمین‌هایی را به‌راحتی در اختیار شرکت شهرک‌های صنعتی قرار می‌دادند، اما حالا تأمین زمین کمی سخت شده و در این زمینه شاهد سختگیری‌هایی هستیم. نرخ خرید زمین برای شرکت شهرک‌ها بالاست که اگر در این زمینه تمهیداتی اندیشیده شود؛ به‌عنوان نمونه، دولت در این زمینه مساعدت کند و یارانه تسهیلات خاصی به شهرک‌های صنعتی اختصاص بدهد تا این شهرک‌ها بتوانند زمین موردنیاز را تأمین کنند و با نرخ به‌نسبت ارزان‌تر یا با شرایط حمایتی در اختیار

مزیت استقرار در شهرک‌های تخصصی

این فعال حوزه صنعت درباره مزایای خاص شهرک‌های صنعتی تخصصی اظهار کرد: در شهرک‌های تخصصی با ایجاد زنجیره ارزش به‌راحتی بخش

زیادی از زنجیره تولید در کنار هم گرد می‌آیند و همین امر مزیت شهرک‌های صنعتی را دوچندان می‌کند. با تخصصی شدن شهرک‌ها، واحدهای صنعتی می‌توانند از امکانات مشترک بهره بگیرند. این فعال حوزه صنعت درباره میزان موفقیت شهرک‌های صنعتی در انجام وظایفی که به آنها محول شده، اظهار کرد: عملکرد شهرک‌های صنعتی باتوجه به اهدافی که برای راه‌اندازی آنها تعریف شده، تا حد زیادی خوب بوده است. شهرک‌های صنعتی ابزار توسعه و اشتغالزایی هستند و نقش چشمگیری در رشد اقتصادی دارند و در تمرینش بودن ایجاد آنها شکی نیست، اما مشکلاتی هم دارند که اگر رفع شود، کمک بسیاری بر رونق تولید خواهد شد.

شجری در پایان با اشاره به مشکلات عمده صنعتگران در شهرک‌های صنعتی، گفت: شهرک‌های صنعتی این ظرفیت را دارند که به تولیدکننده در بحث صادرات و توسعه فعالیت‌ها کمک کنند؛ البته به‌شرط اینکه تولید از مشکلات بی‌شماری که در حال حاضر با آنها روبه‌رو است، رها شود.

یکی از مسائلی که می‌تواند گره از مشکلات واحدهای تولیدی فعال در شهرک‌های صنعتی باز کند، تأمین نقدینگی است و اینکه بانک‌ها شرایط بسیار سختی برای ارائه تسهیلات به صنعتگران دارند؛ بر همین اساس انتظار این است که دولت کیفیت خدمات به شهرک‌های صنعتی را ارتقا دهد. به‌عنوان نمونه، رفع این مشکل که دو روز در هفته در برخی از شهرک‌های صنعتی برق قطع می‌شود، نیاز به ورود جدی دولت دارد.

و آیین‌نامه‌های متفاوتی دارند که مربوط به مالیات و موارد مشابه می‌شود و شامل یک دستور ثابت نیست و براساس مقرراتی که دولت تصویب کرده شامل مزایای خاصی می‌شوند.

اقدامات تاثیرگذار

نجفی درباره مشکلات کلی واحدهای صنعتی فعال در شهرک‌های صنعتی نیز گفت: در حال حاضر هزینه ماشین‌آلات، کارگر، راهسازی و تأمین آب، برق و گاز برای شرکت شهرک‌های صنعتی گران تمام می‌شود و احداث واحد صنعتی نیازمند نقدینگی بسیار زیادی است و در این زمینه عدم‌همکاری بانک‌ها در ارائه تسهیلات هم مطرح است.

در بخشی هم مشکلات و محدودیت‌های زیرساخت‌هایی مانند آب، برق و گاز برای واحدهای صنعتی فعال در شهرک‌های صنعتی وجود دارد. گاه میزان تأمین برق کم است و بیشتر شهرک‌های صنعتی مشکل تأمین آب و نبود تصفیه‌خانه دارند.

این کارشناس حوزه صنعت در پایان با اشاره به موفقیت‌آمیز بودن طرح ایجاد شهرک‌های صنعتی در کشور، گفت: بیش از ۶ دهه از ایجاد شهرک‌های صنعتی در ایران می‌گذرد و واقعیت این است که برای بخش تولیدی و صنعت کشور، ایجاد این شهرک‌ها اقدامی بسیار خوب و تاثیرگذار بوده است. در حال حاضر شهرک‌های صنعتی بزرگی داریم که موقعیت‌های بسیار خوبی برای سرمایه‌گذاری و ظرفیت بالایی برای حرکت به سمت صادرات‌محور شدن دارند که البته نیازمند توجه و حمایت دولت و نهادهای متولی هستند.

سخن پایانی

را نادیده گرفت؛ از این رو انتظار می‌رود دولت در ایجاد شهرک‌های جدید و برنامه‌ریزی برای احیا و توسعه برخی از این شهرک‌ها به‌طور ویژه به این موضوع توجه کند.

مهم‌ترین ویژگی شهرک‌های تخصصی در کنار هم قرارگرفتن زنجیره ارزش یک محصول است که ضمن کاهش هزینه‌ها منجر به هم‌افزایی و توسعه واحدهای تولیدی خواهد شد و نمی‌توان آن

جانی تازه در کالبد
معادن متروکآردین زینالزاده
کارشناس و فعال معدنی

گردشگری معدنی، یکی از شاخه‌های ژئوتوریسم و در واقع تفریح در یک محیط معدنی است. ایران یکی از کشورهایی در دنیا است که سابقه بسیار طولانی در معدنکاری دارد، اما در حوزه گردشگری معدنی بسیار عقب است. در دنیا کشورهای دیگری هم که آنها نیز تاریخ معدنکاری دارند و البته به قدمت ایران نیست، در زمینه گردشگری معدنی پیشرو هستند.

اما ایران عزیز با داشتن شش شاخه‌های اثرگذار بر گردشگری از جمله ۴۳ فصل بودن، طبیعت و چشم‌اندازهای زیبا، ویژگی‌های فرهنگی و قومیتی، آثار باستانی و تاریخی، ویژگی‌های معماری بومی، پدیده‌های زمین‌شناسی و البته وجود معادن متنوع و متعدد و پراکنده در اقصی نقاط، ظرفیت بسیار بالایی برای گردشگری دارد.

هر معدن فعال یا متروکه و زیرزمینی یا روباز را که شاخه‌های جذب گردشگر یا ظرفیت‌های فعال‌سازی شاخه‌های جذب گردشگر را داشته باشد، می‌توان در معرض دید گردشگران قرار داد. عموماً معادن بزرگ‌مقیاس فعال زیرزمینی و روباز به‌دلیل وجود امکانات تامین‌کننده نیازهای گردشگر، عملیات وسیع معدنی، بیت بزرگ یا فضاهای زیرزمینی عمیق و امن، استفاده از ماشین‌آلات بزرگ‌مقیاس، تامین امنیت گردشگر و... قدرت جذب گردشگر را دارند.

اهمیت گردشگری معدنی از دیدگاه‌های متفاوتی قابل بررسی است. یکی بحث فرهنگ‌سازی و دیگری افزایش سرمایه‌های اجتماعی معدنکاری است. اگر مردم ببینند که مواد معدنی چطور تولید می‌شود و اگر بدانند که همه آنها مصرف‌کننده مواد معدنی هستند، آن وقت معدنکاری در کشور ما خیلی راحت‌تر انجام می‌شود. حتی سرمایه‌گذاری‌های معدنی مناسب‌تری هم انجام می‌شود. امروز خیلی از مردم نمی‌دانند از وقتی از خواب بیدار می‌شوند تا وقتی که شب می‌خوابند، مصرف‌کننده چند ده نوع ماده معدنی هستند و با جهت‌دهی خاص منظوردار زیست‌محیطی این سرمایه‌های اجتماعی در عمل به زمین‌های برای مخالف با معدنکاری تبدیل می‌شوند.

بحث بعدی این است که در زمینه ارتباط دانشگاه و معدن در زمان آموزش و هم پس از آموزش، نیاز است که دانشجویان در محیط‌هایی مرتبط با رشته تحصیلی خود قرار بگیرند. ما در دانشگاه‌های مان بازدید معدن داریم، اما دانشجویها در هنگام تحصیل و پس از تحصیل نیاز است که در معدن مختلف حاضر شوند. اگر معدن گردشگری‌پذیر باشند، این دانشجویها در قالب گروه‌های معدنی معمولی، عادی و غیرمتخصص می‌توانند از معدن بازدید کنند.

بحث بسیار مهم دیگر این است که ورودی دانشجویان مهندسی معدن در دانشگاه‌های کشور کم شده و این یک زنگ خطری است که اگر به آن توجه نکنیم، در آینده نزدیک مشکلات فراوانی برای بخش معدن ایجاد خواهد کرد. یکی از راه‌هایی که می‌تواند مشوق جوانان برای ورود به رشته معدن شود، همین بحث توسعه گردشگری معدنی است.

بحث دیگری که در حوزه گردشگری معدنی اهمیت دارد، مربوط می‌شود به معدن متروکه، خب به‌ترتیب، درست یا غلط در کشور ما وقتی معدنی متروکه اعلام می‌شود، یعنی وقتی ذخیره‌اش تمام می‌شود و امکان بهره‌برداری از آن وجود ندارد، به حال خود رها و به یکی از معضلات زیست‌محیطی بدل می‌شود و خود عاملی است که نسبت به فعالیت‌های جدید معدنی مقاومت ایجاد می‌کند، در صورتی که اگر نگاه صحیحی به این موضوع داشته باشیم، خیلی راحت تهدیدها به فرصت تبدیل می‌شوند و نقاط ضعف به نقاط قوت بدل می‌شود. یک معدن متروکه محلی است که زمانی برای احداث آن سرمایه‌گذاری شده، زیرساخت دارد، راه ارتباطی برای آن احداث شده، برق یا سایر حامل‌های انرژی به آن منطقه رسیده و با صرف هزینه ساختاری ایجاد شده که غیرقابل‌بازگشت است. اگر به این پدیده به چشم یک فرصت اقتصادی نگاه کنیم، ممکن است با سرمایه‌گذاری مختصر دیگری آن را اقتصادی کرد که در دیگر نقاط دنیا تجربه شده و جواب داده است و سایت‌های متروکه زیادی در کشورهای دیگر وجود دارد که تبدیل به مراکز گردشگری شده‌اند و امروز درآمدشان نسبت به زمانی که ماده معدنی استخراج می‌کردند، بیشتر است.

از سوی دیگر، گردشگری معدنی مثل سایر حوزه‌های گردشگری دقیقاً بر رونق محلی تاثیر خواهد گذاشت. معمولاً به‌دلیل طول عمر بالای یک معدن، نقاط جمعیتی نزدیک به ایجاد تک‌محصولی به نام ماده معدنی وابسته می‌شوند و زندگی‌شان به آن معدن گره می‌خورد، اما وقتی معدن متروکه شود، آن اقتصاد تک‌محصولی، ناگهان متوقف می‌شود و کسانی که وابستگی پیدا کرده‌اند، دیگر نمی‌توانند از مسیر قبلی درآمد داشته باشند. احیای معدن برای مقاصد گردشگری دقیقاً جلوی همین آسیب را می‌گیرد و جوامعی که معمولاً بعد از اتمام معدن حتی تا مرحله متروکه شدن پیش می‌روند، دوباره رونق می‌گیرند و شاهد مهاجرت معکوس خواهیم بود و در کشورهای دیگر، دقیقاً این اتفاق افتاده و به‌واسطه وجود معدن متروکه و تغییراتی که در آن ایجاد شده، پای گردشگر به منطقه باز شده و منطقه حتی ثروتمندتر از قبل شده است.

در زمینه اینکه آیا این اقدام به مشکلات زیست‌محیطی دامن خواهد یا خیر هم باید گفت که بازسازی و بازتابی‌خشی یک معدن متروکه، کاهنده آثار زیست‌محیطی به‌جامانده از معدنکاری قبلی است. البته باید افراد متخصصی در این زمینه که ژئوگراف‌ها هستند، وجود داشته باشند تا جلوی آسیب‌های زیست‌محیطی را که معمولاً گردشگران در تمام حوزه‌های گردشگری ایجاد می‌کنند، بگیرند.

در گزارش ۳۳۳ درباره روز جهانی گردشگری مطرح شد

گردشگری معدنی یا گنجینه‌ای متروک

گونه‌های گردشگری معمولاً بر مبنای جاذبه هر حوزه‌ای تعریف و تفکیک می‌شوند و بر حسب علاقه گردشگران در دسته‌های مختلف قرار می‌گیرد. بنابراین شاهد ظهور انواع گوناگونی مانند گردشگری فرهنگی، مذهبی، پزشکی و... هستیم. البته شاخص اصلی تقسیم‌بندی، حجم گردشگر است و اینکه آیا تعداد قابل توجهی علاقه‌مند در این زمینه جذب خواهد شد یا خیر؟ گردشگری معدن از ۲ بعد قابل بررسی است؛ یکی جایگاه اکولوژیکی و دیگری جایگاه صنعتی معدن. به‌عبارت‌دیگر، بعضی از معادن در منطقه‌ای واقع شده‌اند که مسیر رسیدن به آن معادن، خود مسیر و جاده گردشگری به‌شمار می‌رود. شیوه استخراج هم مربوط به جایگاه صنعتی معدن است که خود ممکن است علاقه‌مندانی داشته باشد. حوزه معدن در کشور ما به‌صورت بالقوه و از هر دو جنبه فوق ظرفیت جذب گردشگر را دارد و از نظر قدمت تاریخی، موقعیت قرار گرفتن معادن، شیوه، نوع استخراج و... از ظرفیت‌هایی کم‌نظیر برخوردار است. هر چند به‌تازگی برخی از سایت‌های معدنی برای جذب گردشگر هم مورد استفاده قرار گرفته است، اما فاصله زیادی با جایگاه قابل قبول در این زمینه وجود دارد. در گزارش امروز ۳۳۳، شهرام شریعتی و مسعود کیانی، ۲ تن از فعالان و کارشناسان حوزه معدن درباره ظرفیت‌های گردشگری معدن در کشور و فرصت و چالش‌های آن اظهار نظر کرده‌اند.

گینا جاودانی
editor@smtnews.ir

گردشگری معدنی چیست؟

شهرام شریعتی - کارشناس و فعال معدنی: گردشگری معدنی هم مثل توریسم فرهنگی، تاریخی و... شاخه‌ای از ژئوتوریسم است که در فارسی به آن زمین گردشگری می‌گویند و امروزه به یکی از شاخه‌های مهم گردشگری در دنیا بدل شده است. جدا از موضوع اکوتوریسم که به طبیعت و جاذبه‌های آن بیشتر بها می‌دهد، شاخه ژئوتوریسم جاذبه‌های طبیعی مربوط به کوهستان، کویر یا دیگر آثار خاص و ویژه زمین‌شناسی را هدف قرار داده است و در تمام دنیا به‌عنوان یکی از نمادهای اصلی گردشگری تعریف می‌شود. بنابراین، گردشگری معدن یکی از زیرشاخه‌های ژئوتوریسم است.

در این شاخه، تمرکز بر این است که به‌طور ویژه معادن را به‌عنوان محلی برای جذب توریست مطرح کند و معادن تاریخی که شواهد و فعالیت‌های انسان در طول زمان را در خود دارد، معدنی که کار در آنها به پایان رسیده یا جذابیت‌های ویژه‌ای دارند، مورد توجه بیشتری قرار گیرند و سعی کنند آنها را در معرض دید علاقه‌مندان قرار دهند. ما در ایران ظرفیت‌های زیادی در همه این بخش‌های معدنی که کار در امروزه معدن انگوران، خور و بیابانک، نخلک و برخی دیگر به‌سمت و سوی فعال کردن گردشگری مایل شده‌اند.

پس می‌توان گفت که ما سابقه انجام گردشگری معدن را داشته و داریم و ظرفیت‌هایی در این زمینه در کشور ما وجود دارد، اما وقتی خودمان را با کشوری مثل استرالیا، بلاروس، اوکراین، آفریقای جنوبی و... مقایسه کنیم، روشن می‌شود که از این ظرفیت هم مثل دیگر امکانات مربوط به معدن استفاده چندانی نشده است.

کنند و را کند مثل دیگر بخش‌ها

دقیقاً به همان اندازه که صنعت توریسم در کشور کند و را کند است، گردشگری معدنی و ژئوتوریسم هم کند و را کند مانده است. ما پارک‌هایی مثل کویر لوت، ژئوپارک قشم، ژئوپارک ارس و... را در کشور داریم، اما از این ظرفیت‌ها به‌خوبی استفاده نمی‌شود و موضوعی که باید به آن پرداخته شود، این است که چگونه باید یک معدن را تبدیل به یک ظرفیت گردشگری کنیم.

باتوجه به فیلم‌هایی که از گردشگری معدن در دنیا منتشر می‌شود، برای مثال، آنچه در معدن نمکی لهستان است، با معدن نمکی گرمسار مقایسه کنیم که برای ام‌فای گردشگری به‌شمار می‌رود یا حتی دیگر معدن متروکه گرمسار، تفاوت و سطح کارهایی که برای جذب توریسم انجام می‌شود از جمله امکانات، زیرساخت‌ها و... به‌خوبی خودنمایی

ظرفیت‌های نادیده گرفته شده

مسعود کیانی - کارشناس و فعال معدنی: گردشگری معدنی یکی از زیرشاخه‌های زمین گردشگری است که ابعاد وسیعی دارد و همه جاذبه‌های طبیعی را در خود جا داده است و کشورها از این منبع درآمدهای قابل توجهی دارند. برای مثال، کشورهای همسایه ما از کویرهای خود به‌خوبی استفاده کرده‌اند، به‌ویژه کشور عربستان و امارات روی این ظرفیت، سرمایه‌گذاری فراوانی داشته و به‌خوبی از آن استفاده کرده‌اند.

کشور ما هم کویرهای خوبی دارد که همچنان بکر مانده است. مثل کویر مرتجاب، کویر مصر، کویر عروسان در استان سمنان و همین‌طور در خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان، کرمان، یزد و... تپه‌ها و کویرهایی داریم که هیچ استفاده‌ای از ظرفیت آنها نشده است و با استفاده از مدل‌های خوبی که برای استفاده از کویرها پیش چشم داریم، می‌توان این ظرفیت بالقوه را به‌فعلیت درآورد و از مزایای آن منتفع شد. سال‌ها قبل، در سفری به لرستان که با همکارانم در سازمان زمین‌شناسی داشتم، سایت فسیل مهره‌داران را دیدیم که جانوران مهره‌داری مثل گاوهای سه‌سه ۷ میلیون ساله، کرگدن، زرافه، بوفالو، میمون گوش‌خوار شبیه جانوران آفریقا در آن پیدا شده است که می‌تواند جذابیت گردشگری بسیار خاصی باشد و باید آن را به مردم شناساند و جلوی تخریب آن را گرفت. از سوی دیگر، ظرفیت گردشگری دریاچه‌ای در دریاچه گهر یا سیلان که در ارتفاع بالا قرار دارد، وجود دارد که بدون استفاده باقی مانده است، از دشت‌ها و دریاچه‌های نمک استفاده‌ای نکرده‌ایم، در حالی که این دریاچه‌ها جذابیت بسیار زیادی برای جذب گردشگر دارند که نمونه آن بحرالمت اردن است. در مکزیک در دریاچه‌های نمک، هتل‌هایی نمکی ساخته‌اند؛ همین‌طور کشورهایی که معادن نمک به‌صورت توده‌ای دارند.

در ایران هم معادن نمک در استان‌های سمنان و خراسان رضوی ظرفیت‌ها و جذابیت‌های بسیار زیادی دارد. در این گنجینه‌های نمکی، تونل‌های زیرزمینی بسیار بزرگی ساخته شده است که ارتفاع آن از ۲۰ تا ۵۰ متر هم می‌رسد و ماشین‌های سنگین به‌راحتی در داخل این تونل‌ها تردد می‌کنند. همین‌طور گل‌شاهان که علاوه بر جذابیت‌های زمین‌گردشگری، ظرفیت مناسبی در زمینه گردشگری درمانی دارد.

مشکلاتی که یکی دو تا نیست

مشکلاتی که ژئوتوریسم در کشور دارد؛ یکی دو تا نیست، در بسیاری موارد، اجازه ورود به معدن صادر نمی‌شود که معضل بزرگی است. واقعیت این است که با بازدید عمومی از معادن، مشکل خاصی از

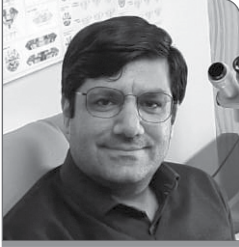

و تجارت به‌عنوان سرپرست معدن و معدنکاری و نهادی که پروانه معدن را صادر می‌کند، مسئولیت دارد و در حال حاضر بخشی تحت‌عنوان ژئوتوریسم در سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور وجود دارد.

سازمان محیط‌زیست هم در این حوزه مسئولیت‌هایی دارد، اما آیا باید نهادی واسطه تشکیل شود یا بخش خصوصی می‌تواند به این حوزه ورود کند یا نه محل ابهام است و باز دوباره مرزبندی‌ها و خط‌بندی‌هایی وجود دارد که چیزی جز ایجاد مانع و افزودن گرہ بر گرہ کار دیگر انجام نمی‌دهد و اگر قرار است در این زمینه اقدامی جدی انجام گیرد، باید برای سازمان‌ها و نهادهایی که اشتراک منافع در این زمینه دارند، تصمیم‌گیری شود.

جذاب‌ترین بخش معدنکاری

هر آنچه در فرآیند اکتشاف، استخراج و حتی فرآوری وجود دارد، جاذبه‌های زیرزمین، ابزار و وسایل مورد استفاده معدنکاران، تاریخچه معدن، فیلم‌هایی که در زمان اکتشاف و پایان معدن وجود دارد و... همه و همه می‌تواند در قالب گردشگری قرار گیرد. به‌نظر می‌رسد، معدنی هم که وارد این حوزه شده‌اند تا امروز در این زمینه موفق عمل نکرده‌اند و به‌دلیل کمبود امکانات و مستندات نمی‌توانند از جذابیت‌های این حوزه بهره‌برند. البته معدنی که تازه فعالیت خود را آغاز می‌کنند، در این زمینه هشدارتور هستند و از مراحل کار، تصاویری تهیه می‌کنند، اما در زمینه معدن قدیمی، این مستندسازی‌ها کمتر وجود دارد. در معدن زغال‌سنگ البرز مرکزی که روس‌ها سال‌ها سال قبل آن را کشف و کار در آن را آغاز کردند تا معدن شاهرود، مهندسان و دامغان یا معادن مناطق مرکزی ایران که معدنکاران یوگسلاوی یا امریکایی‌ها در آن کار می‌کردند، هنوز ابزار و وسایل قدیمی وجود دارد که آثار ارزشمندی است که امکان شناسایی معدنکاری به علاقه‌مندان به‌ویژه دانش‌آموزان و دانشجویان را فراهم می‌کند. البته نگاه باید کلی تر باشد. برای مثال، در شبلی به‌عنوان یکی از کشورهای صاحب معدن و ذخایر بسیار بزرگ مس در دنیا یا آفریقای جنوبی گردشگری معدنی خود را در اشل بین‌المللی درآورده‌اند و از این طریق درآمد قابل توجهی دارند. کشور ما هم با برخورداری از ظرفیت‌های قابل توجه، استفاده از تجربه‌های جهانی و وجود عزم و اراده کافی در این زمینه می‌تواند آینده خوبی را در این‌باره داشته باشد.

این جاذبه‌ها، از مواهب آن برخوردار می‌شود. در کشور ما، سازمان زمین‌شناسی، وزارت میراث فرهنگی و گردشگری، معاونت معدنی وزارت صمت باید در این زمینه همکاری کنند تا با هم‌افزایی، مناطقی از کشور که دارای این ظرفیت‌های ناب هستند، شناسخته شوند و بعد شرایط و امکانات لازم برای استفاده از آنها مهیا شود.

رسال‌ها پیش، من با همکاری دوستانم در لرستان کتابی با عنوان «لرستان، پایتخت ژئوتوریسم ایران» نوشتم که در هیأت‌دولت مطرح شد و مورد تأیید قرار گرفت و زمینه‌ای شد تا لرستان بودجه خاصی برای راه‌اندازی ژئوپارک بگیرد، اما متأسفانه متولیان امر آن را پیگیری نکردند و کار نیمه‌تمام‌ها شد.

گردشگری در معادن گوهر سنگ

ما در زمینه گوهرسنگ، ذخایر خاصی در کشور داریم که در دیگر نقاط دنیا مشابه آن بسیار کم است؛ به‌ویژه فیروزه‌ها. معدن فیروزه نیشابور قدمتی چند هزار ساله دارند که می‌توانند یک سایت گردشگری موفق باشند. پیشنهاد می‌کنم برای برداری از این ظرفیت ارائه داد، این است که اکتشاف زمین گردشگری در کشور اتفاق بیفتد تا بتوان از این ظرفیت‌ها بهره‌برداری کرد. برای مثال اکتشافاتی که در زمینه کانی‌های قیمتی اتفاق می‌افتد؛ می‌تواند در معرض دید عموم قرار گیرد و به‌عنوان سایت‌های گردشگری معرفی شود. در کشور ما ظرفیت عقیق بسیار زیاد است و دشت‌های عقیق بزرگی در کشور وجود دارند که باید از آنها استفاده کنیم. حیف است که به آنها بی‌توجه بمانیم و باید با استفاده از این فرصت‌های کم‌نظیر، علاوه بر درآمدزایی، آن را برای آیندگان حفظ کرد.

سخن پایانی

معدن زمانی به جایگاه واقعی خود دست پیدا می‌کند که به‌عنوان جاذبه اولیه مطرح شود، یعنی سفر از ابتدا و با هدف دیدن معدن تعریف و انجام شود. به این منظور، باید همه نهادهای متولی دست در دست هم بگذارند و با عزمی ملی این گنجینه مدفون را به‌بهره‌برداری رسانند.

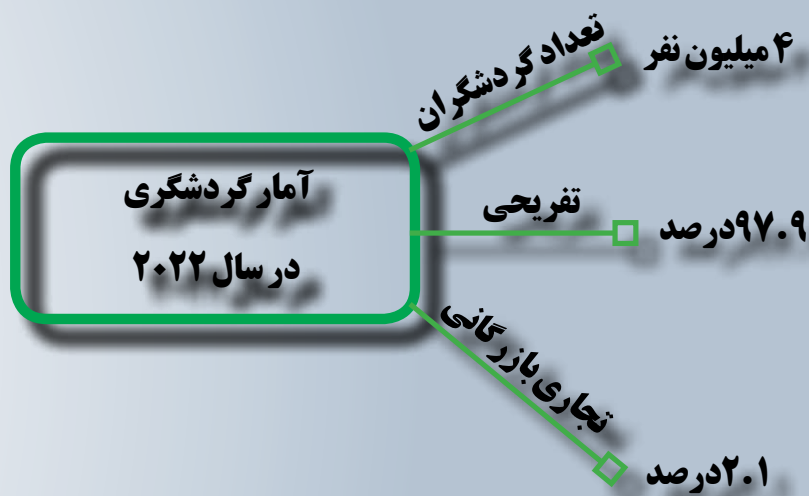
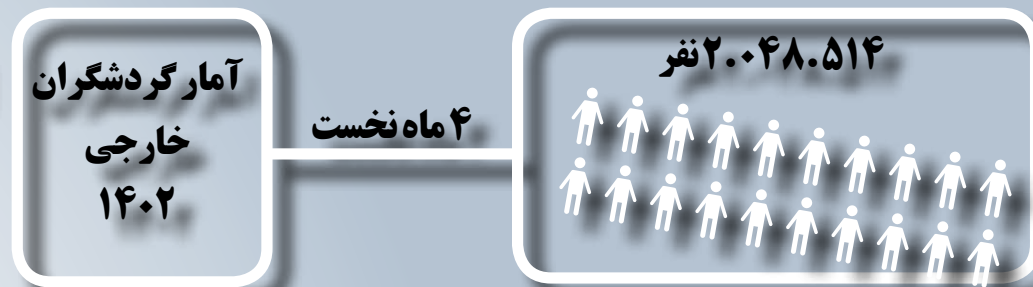
متأسفانه در حال حاضر گردشگری معدنی به‌شکل سازمان‌یافته وجود ندارد. در دیگر کشورهای دنیا روی این موضوعات بسیار کار می‌کنند. در زمینه تبلیغات، همراه کردن گردشگر و بردن آنها به معادن، نمونه‌های موفق وجود دارد، به‌ویژه در کشورهایهایی که پیش‌ترین معدن و شیوه‌های استخراج متنوعی دارند. گردشگری

گردشگری

به روایت آمار

ایران ارزان ترین کشور در منطقه برای گردشگری

فرم اشتراک

چنانچه تمایل به اخذ اشتراک و دریافت روزنامه **سازمان** و روزگار معدن دارید لطفا فرم را تکمیل و وجه اشتراک به حساب شماره ۰۲۲۴۱۷۴۱۰۵۰۰۰ یا شماره کارت ۷۰۷۲-۹۹۹۷-۹۹۱۸-۶۰۲۷ نزد بانک ملی به نام موسسه فرهنگی مطبوعاتی گسترش صنعت، معدن و تجارت واریز نمایید. اصل و کپی فیش واریزی را به همراه فرم اشتراک به نشانی خیابان قائم مقام-کوچه آزادگان شماره ۲۶ ارسال یا برای تسریع امور فرم و فیش مربوط را به شماره ۸۸۱۰۵۳۰۶ ارسال نمایید.

لطفا به این نکات توجه فرمایید:

- در صورت تمایل به دریافت نسخه های بیشتر خواهشمند است در این قسمت (..... نسخه) مشخص نمایید.
- روزنامه مشترکین تهران، هر روز از ساعت ۷ تا ۱۰:۳۰ صبح توسط پیک تحویل می گردد.

هزینه ارسال در تهران رایگان است

روزنامه روزگار معدن	روزنامه صمت	هزینه اشتراک
۶۶,۰۰۰ تومان	۲۲۰,۰۰۰ تومان	۱ ماهه
۱۹۸,۰۰۰ تومان	۶۶۰,۰۰۰ تومان	۳ ماهه
۳۹۶,۰۰۰ تومان	۱,۳۲۰,۰۰۰ تومان	۶ ماهه
۵۹۴,۰۰۰ تومان	۱,۹۸۰,۰۰۰ تومان	۹ ماهه
۷۹۲,۰۰۰ تومان	۲,۶۴۰,۰۰۰ تومان	۱۲ ماهه

متقاضیان محترم شهرستانها برای اخذ اشتراک از طریق دفاتر سرپرستی و نمایندگی های روزنامه **سازمان** و روزگار معدن در مراکز استانها و شهرستانها اقدام فرمایند و یا به شماره ۸۸۱۰۵۳۰۶-۸ اطلاع دهند.

مشخصات مشترک

نام و نام خانوادگی:

عنوان موسسه:

تلفن ثابت یا تلفن همراه:

آدرس:

کد پستی:

بیمه عمر و تشکیل سرمایه روی زندگی سرمایه گذاری کن

- صدور آنلاین بیمه عمر و تشکیل سرمایه
- ارائه خدمات بیمه گری به صورت آنلاین (درخواست وام، بازخرید و برداشت از اندوخته)
- برداشت خودکار حق بیمه از حساب بانکی بیمه گذار (Direct Debit)

با اسکن QR Code بیمه نامه خود را دریافت کنید.

جهت کسب اطلاعات بیشتر و مشاوره رایگان می توانید به وبسایت شرکت بیمه سامان به نشانی www.s124.ir مراجعه یا با شماره تلفن ۸۹۴۳-۰۲۱ تماس حاصل فرمایید.

به فکر نجات گردشگری باشید

کیمیا ملکی: به اعتقاد کارشناسان، صنعت گردشگری به عنوان یک صنعت مولد و درون زا نقش مهم و موثری در توسعه اقتصادی و ایجاد درآمد پایدار برای هر کشوری دارد؛ به گونه‌ای که غالب کشورهای پیشرفته و صنعتی دنیا همواره به این حوزه توجه ویژه‌ای داشته و یقیناً بخش مهمی از توسعه خود را مدیون صنعت گردشگری هستند. یکی از مباحث مهم و محوری در توسعه صنعت گردشگری، توجه به قابلیت‌های بخش خصوصی و تقویت همه‌جانبه این بخش به منظور بهره‌مندی از مزایای فراوان اقتصادی است، اما متأسفانه سال‌هاست که به این حوزه بی‌مهری می‌شود و دیگر زمان آن رسیده که به فکر نجات این صنعت باشیم. به منظور بررسی بیشتر چالش‌های موجود در صنعت گردشگری به گپ‌وگفت با رحیم یعقوبزاده، کارشناس گردشگری پرداخت.

❖ چه عواملی بر صنعت گردشگری تأثیرات منفی دارد؟ قطعاً بی‌ثباتی نرخ‌ها و عوامل دیگر تأثیر زیادی بر حوزه گردشگری دارند؛ به‌طور مثال تغییرات زیاد نرخ ارز و بی‌ثباتی آن یکی از عواملی است که در حوزه گردشگری تأثیر منفی دارد؛ بنابراین سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در حوزه گردشگری داخلی و بین‌المللی بسیار سخت می‌شود. ❖ تغییر فصل‌ها چه تأثیری بر نرخ تورها دارد؟ در سفرهای داخلی، نرخ تورها در ماه‌های مختلف سال متفاوت است؛ به‌گونه‌ای که در برخی تورها تا ۴۰ درصد شاهد افزایش نرخ هستیم. بسیاری از تورگردانان و گردشگران نمی‌توانند برای سفر برنامه‌ریزی کنند و دائم باید در حال چک کردن نرخ باشند. این موضوع یکی از چالش‌های مداوم در حوزه گردشگری است. همچنین بخشی از مشکلات صنعت گردشگری کشور مربوط به وضعیت اقتصاد کشور است، مانند افزایش نرخ ارز که به واسطه آن قیمت‌ها به‌طور کلی افزایش می‌یابد و به نفعی بی‌ثباتی قیمت‌ها را شاهد خواهیم بود.

❖ ارتباط با سایر کشورها و شرایط تحریم چقدر در وضعیت صنعت گردشگری تأثیرگذار است؟ مسائل سیاسی که به سیاست‌های کلان کشور مربوط می‌شود نیز شکل دهنده وضعیت گردشگری است. اگر روابط ما با سایر کشورها از جمله مبادی عمده گردشگر مانند اروپا، چین و... مناسب نباشد در حوزه گردشگری بین‌المللی توفیق چندانی به دست نمی‌آوریم. البته بهانه مسئولان نبود ارتباط با کشورهای دیگر است. در این زمینه پیشنهاد ما این است که از ارتباط خوب با کشورهای دوست و همسایه برای جذب گردشگر استفاده کنند.

مشکلات دیگری جز مسائل اقتصادی و سیاسی وجود دارد که در کاهش گردشگر تأثیرگذار است؛ مانند اینکه در سال ۱۴۰۱ شاهد تعطیلی برخی مراکز اقامتی استان‌ها به دلیل کمبود گاز بوده‌ایم. برخی از مشکلات موجود در کشور که بر صنعت گردشگری تأثیرگذار است، ناشی از نبود مدیریت مطلوب و ناکارآمدی است. مگر سرما تنها در کشور ما جریان دارد. این مسئله در اروپا بسیار شایع است. کشورهای همسایه مانند ترکیه و ارمنستان هوای بسیار سردی دارند، آیا گردشگری آنها تعطیل شده است؟ گردشگری در کشورهایی مانند ارمنستان و ترکیه نتنها نزول وضعیت نداشته، بلکه هر روز بر تعداد گردشگران آنها افزوده می‌شود. به عقیده بسیاری از کارشناسان متأسفانه این مشکلات تنها به واسطه نبود مدیریت مطلوب در کشور ایجاد می‌شود.

❖ کشور ما چه برنامه‌هایی برای توسعه گردشگری زمستانه دارد؟

سرما نباید باعث کاهش سفر شود. در دنیا به گردشگری زمستانه بسیار تخصصی نگاه می‌کنند. برای توسعه گردشگری زمستانه می‌توان از ظرفیت‌هایی چون برف برای اسکی و ورزش‌های زمستانی بهره برد. پیست دیزین و آبیلی از جمله موارد مناسب در این زمینه به‌شمار می‌روند که متأسفانه نادیده گرفته شده‌اند. متولی گردشگری کشور ما که وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی است، بسیار ضعیف و منفعل عمل می‌کند؛ به‌گونه‌ای که به‌عقیده بسیاری از فعالان این حوزه این وزارتخانه هیچ برنامه و اقدامی برای جذب گردشگر انجام نمی‌دهد و در توجیه عملکرد خود کوچک‌ترین انفاق را بهانه قرار می‌دهد. متأسفانه در سال گذشته به‌هیچ‌وجه از سمت وزارت گردشگری اقدام موثری برای پیشرفت گردشگری صورت نگرفت.

❖ تقاضا در گردشگری داخلی بیشتر است یا خارجی؟

در ۲ سال گذشته به‌واسطه افزایش بی‌رویه هزینه‌ها کاهش سفر مواجه شدیم. به‌واسطه کاهش قدرت خرید و شرایط بد اقتصادی پیش‌بینی ما این است که امسال تعداد سفرها نسبت به سال گذشته کاهش داشته باشد و به نظر می‌رسد ترجیح مردم برای سفر، شهرهای نزدیک و یک‌روزه باشد، اما همچنان گردشگری داخلی نسبت به گردشگری خارجی سرزنده‌تر است و به‌شدت آن رکود را تجربه نمی‌کند.

❖ وضعیت صنعت گردشگری ایران را چطور پیش‌بینی می‌کنید؟

در خوشبینانه‌ترین حالت تا چند سال آینده تعداد گردشگر بین‌المللی کشور به ۴ میلیون نفر خواهد رسید که این آمار بسیار کمتر از کشورهای منطقه است. این در حالی است که گفته شده روادید سفر با ۵۰ کشور حذف خواهد شد که بیشتر در حد یک صحبت است و تاکنون اقدامی در زمینه آن انجام نشده است. در این زمینه یک نکته مهم قابل طرح است؛ اینکه هر درآمد سرانه استانبول از کشور ما بیشتر است، اما سفر به استانبول برای یک گردشگر ارزان‌تر از سفر به کیش در می‌آید.

بررسی ۱۱۱۱۱ از چالش‌های موجود در صنعتی پولساز

جاذبه‌های گردشگری هست؛ گردشگر نیست!

از سال ۹۸ گردشگری خارجی ایران تعطیل است

به نیمه شهریور رسیدیم و کم‌کم تابستان آماده رخت بربستن است. هر سال این موقع‌ها که می‌شود بسیاری از شهروندان آماده سفر می‌شوند تا از آخرین فرصت تعطیلات تابستانه هم استفاده کنند، اما حالا گردشگری داخلی به‌دنبال افزایش هزینه‌های زندگی کم‌فروغ شده و جذب گردشگران خارجی هم با حاشیه‌های خاص خود همراه است. هر چند آمارهای دولتی حکایت از رونق گردشگری داخلی و جذب گردشگر خارجی در ۲ سال گذشته دارد، اما همچنان فعالان این صنعت با تأکید بر شواهد نظر دیگری دارند.

دیگر هزینه سفر با یک چادر مسافرتی نیز سر به فلک می‌کشد و به‌قول معروف باید برای آن حساب «دو دو تا چهارتا» را نگه داشت. اما در هر حال از قدیم‌الایام سفرهای آخر تابستان یکی از شیرین‌ترین تفریحات بوده است. به همین دلیل گزارش به بررسی چالش‌های موجود در گردشگری داخلی پرداخته است.

عکس: آیدا قریمی

با صنعت گردشگری چه کردیم؟

تنوع آب‌وهوایی و طبیعت بکر سال‌هاست که نمی‌تواند از صنعت گردشگری خود استفاده مطلوب ببرد. براساس گزارش‌های سازمان جهانی گردشگری، ایران در سال ۲۰۲۲ میلادی ۴.۱ میلیون گردشگر خارجی بوده است. این آمار ۵۵ درصد کمتر از آمار مسافران در سال ۲۰۱۹ و پیش از همه‌گیری کروناست که عدد ۹.۱۱ میلیون نفر را نشان می‌دهد. این در حالی است که کل سفرهای گردشگری خارجی به مقصد خاورمیانه در سال ۲۰۲۲ بالغ بر ۶۶ میلیون سفر بوده که این رقم رشد ۱۶۳ درصدی نسبت به سال قبل از آن داشته است. سهم ایران از کل گردشگران خارجی ورودی به خاورمیانه حدود ۶ درصد برآورد شده است. آمارها نشان می‌دهد گردشگران خارجی در سال گذشته میلادی ۶.۲ میلیارد دلار در ایران هزینه کرده‌اند که این رقم نسبت به سال قبل از آن ۷۲.۵ درصد رشد داشته است.

انگار هر قدر هم که دخل و خرج جور در نیاید، باز هم نمی‌شود سفر را به‌طور کامل از زندگی حذف کرد. هر چند ممکن است مشکلات اقتصادی، فضای اشغالی سفر را در سید هزینه‌های بیشتر شهروندان کم کرده باشد، اما همچنان برخی از افراد هزینه‌های سنگینی برای چند روز سفر خارجی می‌کنند؛ تا به این واسطه تفریحی لاکچری را رقم بزنند و صفحات مجازی خود را از لحظه به لحظه این سفر پر کنند.

گردشگری، صنعتی است که نقش مهمی در توسعه اقتصاد دارد، اما در کشور ما هیچ‌گاه آن‌طور که باید برای پیشرفت و استفاده از ظرفیت‌های آن تلاشی صورت نگرفته است. در واقع مسئولان مربوطه علاقه دارند به اهداف تعیین‌شده در گردشگری برسند، اما راه رسیدن به این اهداف یا هر بار اشتباه است یا اصلاً گامی در این مسیر برداشته نمی‌شود. به‌عبارتی ایران با وجود دارا بودن

هیچ گردشگری به ایران نمی‌آید

آمارها واقعیت ندارند

رئیس جامعه تورگردانان ایران درباره آمار اعلام‌شده مبنی بر اینکه ایران در سال ۲۰۲۲ میلادی ۴.۱ میلیون گردشگر خارجی بوده نیز گفت: این آمارها اصلاً صحت ندارد و جای سؤال است که براساس چه معیار سنجشی اعلام می‌شود؟ براساس داده‌های ما اگر گردشگران مذهبی را در نظر بگیریم این رقم به ۳ میلیون نفر می‌رسد و آماری بیش از این صحت ندارد. متأسفانه مدت‌هاست که جامعه ما به سمت آمارسازی رفته که می‌توان همین موضوع را یکی از دلایل مهم شکست در بسیاری از برنامه‌ها دانست.

آینده صنعت گردشگری

پورفرج با اشاره به مشکلات اصلی که در زمینه گردشگری خارجی وجود دارد، افزود: به‌نظر می‌رسد مشکل اصلی به کاهش اعتماد برای سفر به ایران بازمی‌گردد، باید این واقعیت را بپذیریم که برای رونق صنعت گردشگری در ایران در گام نخست باید به اعتمادسازی در زمینه امنیت در ایران پرداخت. وی با انتقاد از برخی قوانین موجود و تأثیر منفی آن بر صنعت گردشگری بیان کرد: برخی از توراپراتورهای

ابراهیم پورفرج، رئیس جامعه تورگردانان ایران درباره وضعیت گردشگری خارجی ایران به گفت: ایران کشوری با قدمت بالا و مردمی مهمان‌نواز است که تمام جاذبه‌های گردشگری در آن وجود دارد، اما گردشگر ندارد.

وی با اشاره به روند کاهشی ورود گردشگر خارجی به ایران گفت: متأسفانه از سال ۹۸ تاکنون، آمار ورود گردشگران خارجی به ایران، قابل توجه نبوده و خیلی هم امیدوار نیستیم که از این به بعد تغییری در این روند ایجاد شود. در حقیقت حدود ۴ سال است که گردشگری خارجی تعطیل شده و تعداد گردشگران خارجی ورودی به ایران بالا نیست.

رئیس جامعه تورگردانان ایران با اشاره به اهمیت گردشگری مذهبی در شهرهایی مانند مشهد و قم اظهار کرد: تعداد بسیار اندکی گردشگر از کشورهای حاشیه خلیج فارس و عراق وارد می‌شوند که گردشگران مذهبی هستند و به‌ندرت شاهد حضور این افراد در شهرهای دیگر هستیم و مقصد اصلی آنها شهرهای زیارتی مانند مشهد و قم است.

رونق ۱۳۲ صنف به کمک گردشگری

پیمایش‌قله‌های ایران مانند دماوند به کشور می‌آیند و برخی نیز علاقه به کویرگردی دارند؛ در نتیجه با توجه به تفاوت سلیقه‌ها نمی‌توان مقصد خاصی را برای آنها در نظر گرفت.

رئیس جامعه حرفه‌ای هتل، هتل آپارتمان، اقامتگاه سنتی و پانسیون استان تهران، درباره نرخ‌های جدید اقامت در هتل‌ها اظهار کرد: سقف هزینه اقامت در هتل‌ها براساس مصوبه اتحادیه هتلداران و با تأکید بر سیاست عرضه‌وتقاضای بازار، تعیین و به هتل‌ها ابلاغ می‌شود. به‌علاوه اینکه نرخ‌ها براساس جغرافیای منطقه و ستاره‌های مراکز اقامتی متغیر هستند. البته اعمال سیاست‌هایی مانند ارائه تخفیف در ایام کم‌سفر یا افزایش نرخ در ایام پیک سفر را نیز نباید دور از ذهن داشت. برای نمونه با نزدیک شدن به ایام اربعین برخی از افراد عازم کربلا می‌شوند و برخی از شهروندان نیز تعطیلات را در استان‌های توریستی کشور می‌گذرانند؛ در نتیجه تهران خلوت‌تر می‌شود و به همین دلیل هتل‌های تهران

محمدعلی فرخ‌مهر، رئیس جامعه حرفه‌ای هتل، هتل آپارتمان، اقامتگاه سنتی و پانسیون استان تهران درباره وضعیت مسافران در سال ۱۴۰۲ به گفت: با بهبود اوضاع کشور و آرامشی که در آن برقرار است، شرایط کمی بهتر از سال گذشته شده است. همچنین به‌دلیل اینکه در حال حاضر سختگیری‌ها در برخی از قوانین برای گردشگران اندکی کمتر شده، شاهد افزایش حضور گردشگران خارجی مانند روس‌ها و چینی‌ها به کشور هستیم. وی با ابراز امیدواری نسبت به افزایش استقبال مسافران از اقامت در هتل‌ها افزود: امسال میزان تقاضا برای اقامت در هتل‌ها روند مثبتی داشته است؛ البته نرخ اجاره اتاق و اقامت نیز نسبت به سال گذشته افزایش چندانی نداشته است.

سلايق متفاوت است

فرخ‌مهر با اشاره به تفاوت سلايق گردشگران برای بازدید از جاذبه‌های گردشگری ایران گفت: برخی از گردشگران تنها با هدف

گردشگران خارجی بیشتر از کجا می‌آیند؟

گذشته ۹۷.۹ درصد با هدف تفریح انجام شده و ۲.۱ درصد سفرها نیز تجاری بوده است. از کل گردشگران خارجی که طی سال ۲۰۲۲ وارد ایران شده‌اند ۵۵ درصد عراقی بوده‌اند و گردشگران جمهوری آذربایجان و ترکیه هر کدام با ۶ درصد، پاکستان با ۵ درصد و کویت با ۲ درصد به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار داشته‌اند. این آمار نشان می‌دهد سهم عمده گردشگر خارجی ایران مختص کشورهای همسایه است و رفت‌وآمدهای دیپلماتیک رهبران و مقامات ارشد کشورهای همسایه و همسو به تهران در ۳ ماه اخیر و امضای تفاهنامه همکاری در حوزه گردشگری می‌تواند این روند را در پساکرونا تقویت کند.

طبق آمار از کل گردشگران خارجی ورودی به ایران در سال ۲۰۲۱ بالغ بر ۱۵ درصد آنها ترکیه‌ای بوده‌اند که البته پس از عراق با حدود ۳۵ درصد در رتبه دوم گردشگران خارجی ورودی به ایران قرار دارند. البته در سال پیش از آن سهم گردشگران ترکیه‌ای از کل گردشگران ورودی به ایران ۹ درصد بود. همچنین گردشگران پاکستانی با ۱۰ درصد، جمهوری آذربایجان با ۹ درصد و کویت با ۲ درصد به ترتیب در رتبه‌های سوم تا پنجم از این نظر قرار داشته‌اند. سایر کشورها سهم ۲۹ درصدی از کل گردشگران ورودی به ایران در سال ۲۰۲۱ داشته‌اند. براساس این گزارش از کل سفرهای گردشگری در ایران در سال میلادی

سخن پایانی

براساس جدیدترین آمار شورای جهانی سفر و گردشگری، سهم صنعت گردشگری از کل اقتصاد ایران در سال گذشته میلادی ۳۹.۲ درصد افزایش یافته و به ۴.۶ درصد از کل اقتصاد ایران رسیده است؛ به همین ترتیب ارزش این صنعت در ایران بالغ بر ۴۵۴ هزار میلیارد تومان شده که نسبت به ارزش ۴۹۹ هزار میلیارد تومانی این صنعت پیش از شیوع کرونا یعنی در سال ۲۰۱۹ فاصله چندانی ندارد. جان کلام اینکه وضع صنعت گردشگری وخیم است و برای بهبود جایگاه این صنعت باید نگاه اقتصادی به آن داشت، چراکه صنعت گردشگری با جاذبه‌های بسیاری که در کشور وجود دارد، می‌تواند چتر نجاتی برای اقتصاد ایران باشد.

خارجی، ایران را از فهرست مقاصد سفر خود خارج کرده‌اند که باید برای اصلاح این روند با جدیت تلاش کرد. پورفرج با تأکید بر اهمیت گردشگری مذهبی گفت: نباید در توسعه صنعت گردشگری تنها بر گردشگری مذهبی متمرکز باشیم و باقی حوزه‌های گردشگری را تعطیل کنیم. ❖ امنیت بیشتر حاصل می‌شود

رئیس جامعه تورگردانان ایران با اشاره به مزایای افزایش تعداد گردشگران خارجی برای کشور گفت: ورود گردشگر فقط درآمذزایی به‌دنبال ندارد، بلکه امنیت را نیز خلق می‌کند و افزایش می‌دهد. هر قدر که توریست به یک مقصد بیشتر سفر کند، آن مقصد امنیت بیشتری دارد و اصولاً امنیت باعث گسترش رفت‌وآمد می‌شود. در نهایت امیدواریم با گردهمایی توراپراتورهای جهان، رفت‌وآمدها را دوباره از سر بگیریم و گردشگران جهانی را به ایران بازگردانیم.

با ۶۰ درصد تخفیف ارائه خدمت می‌کنند. ❖ آینده مهم است؟ فرخ‌مهر در پیش‌بینی آینده صنعت گردشگری گفت: اگر محدودیت‌ها و برخی از سختگیری‌های فعلی برای گردشگران کاهش یابد، بیشک آینده خوبی در صنعت گردشگری خواهیم داشت و بسیاری از افراد که سالانه هزینه‌های بسیاری را صرف تورهای گردشگری خارجی می‌کنند به گردشگری داخلی می‌پردازند و ارزش کم‌تر خارج می‌شود.

این در حالی است که اگر صنعت گردشگری کشور رونق پیدا کند مستقیم و غیرمستقیم موجب رونق ۱۳۲ صنف مختلف می‌شود.

سفرهای دریایی خارجی، منتظر سوخت یارانه‌ای

مجیدعلی نازی -معاون امور دریایی سازمان بنادر و دریانوردی

بخش خصوصی برای اجرای سفرهای دریایی خارجی اعلام آمادگی کرده است، توافقی در هیات‌وزیران برای ارائه تسهیلات سوخت به‌صورت یارانه‌ای انجام شد که وزارت نفت و شرکت پخش باید به تعهدات‌شان در این زمینه عمل کنند.

در بحث نوسازی ناوگان، هدف‌مان ایمن‌سازی و بالا بردن ایمنی مسافران داخلی و خارجی و بحث رفاهی مسافران است. در همین زمینه برای بازسازی تاکنون به ۴۰ فروند از شناورهای مسافری بندر شهید حقانی، تسهیلات کم‌بهره و بدون بهره ارائه دادیم. همچنین، برای نوسازی و ساخت شناور مسافری در کشور، همچنین شناور رو-رو مسافری و شناورهایی که هم مسافر و هم بار و کامیون و خودرو مسافری حمل می‌کنند، تسهیلات ارائه می‌دهیم. این تسهیلات با زمان تنفس و بهره‌برداری و ساخت است. امسال به هرکس که متقاضی بوده، این تسهیلات را اعطا کردیم. در بازسازی شناور، ۴۰ مالک جلو آمدند که به آنها تسهیلات پرداخت شده است.

برای سفر خارجی به کشورهای دیگر، تنها جایی که جلو آمده و کار می‌کند، یک شرکت کشتیرانی است، اما هنوز نتوانستیم برای بخش خصوصی تمایل زیادی ایجاد کنیم. البته تمام تسهیلات را از سوی سازمان بنادر و دریانوردی و حتی تسهیلاتی در حوزه تعمیرات شناورها ارائه دادیم.

بخش خصوصی برای سفرهای خارجی اعلام آمادگی کرده است، این شرکت اعلام کرده بود که شناورهایش برای تردد در آب‌های آزاد استانداردهای بین‌المللی دارد و ما تسهیلات زیادی برای‌شان قائل شدیم؛ اما ۸۰ درصد مصرف سوخت یک شناور باید به‌صورت یارانه‌ای به شناورهای مسافری تردد خارجی در گام نخست پرداخت شود.

از این‌رو یک توافق در هیات‌وزیران برای ارائه تسهیلات سوخت به‌صورت یارانه‌ای انجام شد که وزارت نفت و شرکت پخش باید به تعهدات‌شان در این زمینه عمل کنند؛ اما سازمان بنادر به تمامی تعهداتش عمل کرده است و همین الان هم روی دستورالعمل‌هایی که بتوانیم تسهیلات ویژه‌تری پرداخت کنیم نیز، برنامه‌ریزی می‌کنیم.

با اعطای سوخت یارانه‌ای مشکل شناورهای بخش خصوصی برای سفرهای خارجی حل می‌شود. مسلماً تمایل خوبی خواهند داشت؛ چون سوخت یارانه‌ای لتری ۳۰۰ تومان است. بیشترین هزینه یک شناور هم سوخت است. البته ما نمی‌توانیم به‌صورت دستوری به وزارت نفت برای سوخت یارانه‌ای امر کنیم، اما به‌شکل رایزنی و نامه‌نگاری این موضوع پیگیری می‌شود.

برجسته کردن اقتصاد دریاپایه در تصمیم‌گیری‌های درون‌سازمانی و اجرای طرح مطالعاتی و راهبردی با کمک فناوری‌های روز دنیا از جمله اقدامات سازمان بنادر برای توسعه اقتصاد دریامحور است.

ماحصل نشست‌های مشترک با معاون توسعه زیرساخت‌های منطقه آزاد کیش منتج به آن شده است که براساس تفاهنامه‌های منعقدشده، احداث یکی از بزرگ‌ترین ساختمان‌های مرجع دریایی به‌منظور کنترل و پوشش راداری منطقه و گذارگی زمین از سوی منطقه آزاد کیش به سازمان بنادر و دریانوردی در دستور کار قرار گیرد.

همچنین ایجاد بزرگ‌ترین مرکز مقابله با آلودگی دریا در جزیره کیش برای مقابله با آلودگی نفتی شناورهای منطقه که می‌تواند علاوه بر ایجاد خطرات زیست‌محیطی و تهدید اکولوژی دریایی منطقه به صنعت گردشگری دریایی کیش نیز آسیب جدی وارد کند، موضوع دیگری بود که با مسئول منطقه آزاد کیش مطرح شد.

به‌زودی یک تفاهنامه سه‌جانبه بین پردیس دانشگاه تهران، سازمان بنادر و دریانوردی و منطقه آزاد کیش در راستای پذیرش و تربیت در رشته‌های دریانوردی (علوم دریایی) در شعبه کیش بین دستگاه‌های مذکور به امضا خواهد رسید که براساس آن از امکانات این دانشگاه در راستای توسعه آموزش دوره‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت دریانوردی و کمک به موسسات آموزش دریانوردی استان هرمزگان بهره‌برداری لازم انجام خواهد شد.

ارائه تسهیلات وجوه اداره‌شده برای ساخت شناورهای مسافری از جمله تسهیلات ویژه سازمان بنادر و دریانوردی است که در این طرح ۸۰ درصد تسهیلات موردنیاز ساخت شناور با بهره‌صرف درصد پرداخت می‌شود، همچنین، در تعرفه‌های بندری شناورهای مسافری ۹۰ درصد تخفیف لحاظ شده است که این تخفیف تمامی سفرهای داخلی و بین‌المللی را پوشش می‌دهد.

بحث گردشگری و مسافرت‌های دریایی یکی از مباحث جدی معاونت دریایی است که در این زمینه به‌دنبال تولید، نوآوری و توسعه تجهیزات دریایی از جمله شناورهای مسافری با حمایت از محصولات دانش‌بنیان هستیم. در همین راستا تفاهنامه‌هایی با کمک مراکز دانش‌بنیان در حال طراحی است که شناورهای رو-رو-پسینجر (باری-مسافری) منطقه‌ای که بتوانند نسبت به لن‌دیگ‌کرافت‌های موجود از استانداردهای بیشتری برخوردار باشند، تولید شود. تسهیلات وجوه اداره‌شده برای راه‌اندازی این نوع شناورها از سوی سازمان بنادر و دریانوردی در اختیار سرمایه‌گذاران و مالکان قرار می‌گیرد و تلاش خواهیم کرد بحث دریانوردی و خدمات‌رسانی به جزایر را امین‌تر کنیم.

در بررسی تاثیر پلتفرم‌های اجتماعی بر صنعت گردشگری مطرح شد

خسارت جبران‌ناپذیر فیلترینگ به گردشگری

گرایش مسافران به شبکه‌های اجتماعی

شبکه‌های اجتماعی و تاثیر پلتفرم‌های اجتماعی در تصمیم‌گیری آنها باعث شده است که کسب‌وکارهای گردشگری نیز بسیاری از استراتژی‌های خود را تغییر دهند، چراکه حتی گردشگران، عملکرد آژانس‌های گردشگری را نیز براساس نظرات دیگران در شبکه‌های اجتماعی موردسنجش قرار می‌دهند. علاوه بر آن، ظهور شبکه‌های اجتماعی منجر به توسعه ارتباطات دوطرفه بین آژانس‌ها

چند سالی است که نقش شبکه‌های اجتماعی در گردشگری بسیار پررنگ شده تا آنجا که تاثیر این شبکه‌ها بر رفتار مسافران نیز کاملاً مشهود است. به‌عنوان مثال، آمارهای سال ۲۰۲۲ نشان می‌دهند، بیش از ۳۷ درصد مردم از شبکه‌های اجتماعی برای الهام گرفتن از سفر استفاده کرده‌اند.

این در حالی است که در زمان‌های نه‌چندان دور، افراد برای برنامه‌ریزی سفرهای خود با دردسرهای بسیاری نظیر هماهنگی با آژانس‌ها برای نوع سفر و تخمین هزینه و در نهایت، انتخاب مقصد روبه‌رو بودند. واقعیت آن است که در عصر حاضر، شبکه‌های اجتماعی آسان‌ترین و در دسترس‌ترین منابع اطلاعاتی هستند؛ اما گردشگری ایران چقدر از این ظرفیت بهره می‌برد؟ بسیاری با تاکید بر سهم بالای شبکه‌های اجتماعی در جذب گردشگر خارجی معتقدند که فیلتر شبکه‌های اجتماعی و سامانه‌های فضای مجازی خسارت بالا و جبران‌ناپذیری بر این صنعت وارد می‌کند.

شبکه‌های اجتماعی نحوه تصمیم‌گیری افراد برای سفر را تغییر داده‌اند. برای مثال، بیش از ۵۷ درصد مردم براساس تصویر یا ویدئوی شبکه‌های اجتماعی برای سرو غذا در یک رستوران خاص برنامه‌ریزی می‌کنند یا به‌عنوان نمونه، بیش از نیمی از مسافران (۵۳ درصد) از رزرو هتل‌هایی که در شبکه‌های اجتماعی نظری درباره آنها وجود ندارد، اجتناب می‌کنند. این گرایش مسافران به

کارآمدی تبلیغات فضای مجازی در معرفی جاذبه‌ها

خسارت‌های اقتصادی و اجتماعی، حس ناامنی برای گردشگران خارجی در ایران، ایجاد می‌کند.

عبدالملکی با بیان اینکه اکنون شبکه‌های اجتماعی غیربومی ابزار اصلی ارتباطی مردم جهان شده‌اند، تصریح کرد: قطع دسترسی به شبکه‌های اجتماعی، پیام‌رسان‌ها و سامانه‌های فضای مجازی، هم موجب اختلال ارتباطی گردشگران و تورگردانان در فرآیند بازاریابی و فروش محصولات گردشگری قبل از سفر می‌شود و هم نگرانی گردشگران خارجی را برای حضور در ایران افزایش می‌دهد.

دغدغه‌های فعالان گردشگری الکترونیکی

وی با اشاره به دغدغه‌های فعالان گردشگری الکترونیکی توضیح داد: با توجه به اینکه مهم‌ترین درگاه ایجاد ارتباط و معرفی در سطح بین‌المللی وب‌سایت‌ها هستند که باعث بهتر دیده شدن محصولات هر صنعتی می‌شوند، قطع دامنه‌های مربوطه (برای مثال .com) و همچنین، اختلال و محدودسازی در شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی، موجب از بین رفتن سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده به‌ویژه در بخش گردشگری الکترونیکی، کسب‌وکارهای خرد گردشگری، تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان محصولات صنایع دستی و بوم‌گردی‌ها در جوامع محلی و روستایی می‌شود.

عبدالملکی تصریح کرد: اجرای طرح صیانت کاربران به کسب‌وکار و درآمد بخش بزرگی از فعالان و تولیدکنندگان خوراک‌ها و سوغاتی‌های محلی، راهنمایان گردشگری و بسیاری از گروه‌هایی که رویدادها و فرهنگ، آداب و رسوم و مقاصد جدیدی از ایران را در شبکه‌های اجتماعی معرفی می‌کنند - که از اجزا و ارکان اصلی صنعت گردشگری هم هستند - آسیب جدی می‌زند.

فرصت‌ها را محدود نکنیم

عبدالملکی بیان کرد: نمی‌توان منکر شد که بار اصلی اطلاع‌رسانی، تبلیغات و بازاریابی مقاصد گردشگری؛ چه در گردشگری داخلی، چه

بهمین سال گذشته طرح صیانت از فضای مجازی در سکوت خبری به‌تصویب رسید و فیلتر پلتفرم‌های مجازی همچنان ادامه دارد. در همین حال، همچنان برخی فعالان گردشگری خواستار تجدیدنظر مجلس در روند اجرای این طرح هستند.

رئیس پیشین کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی ایران با تاکید بر تاثیر تبلیغات فضای مجازی در معرفی جاذبه‌های گردشگری گفت: نمی‌توان منکر شد که بار اصلی اطلاع‌رسانی، تبلیغات و بازاریابی مقاصد گردشگری؛ چه در گردشگری داخلی، چه جذب گردشگر خارجی بر دوش شبکه‌های اجتماعی است و اکنون این سامانه‌ها به مرجع بسیاری از گردشگران داخلی و خارجی برای انتخاب مقصد سفر به ایران تبدیل شده‌اند، در این شرایط محدود کردن این شبکه‌ها به‌طورقطع بارگذاری و تولید محتوا در آنها را بسیار کاهش داده و در عمل درباره زیبایی‌های طبیعت و جذابیت‌های تاریخی و فرهنگ ایران، اطلاعات بسیار کمتری به گردشگران داخلی و خارجی می‌رسد. علی‌اکبر عبدالملکی در گفت‌وگو با ایرنا درباره تاثیرات طرح موسوم به صیانت از حقوق کاربران در فضای مجازی بر صنعت گردشگری، اظهار کرد: در شرایطی که در جنگ اقتصادی و همه‌گیری کرونا بسیاری از کسب‌وکارهای حوزه گردشگری کشور با زیان‌های گسترده‌ای مواجه شده، تصویب این طرح، خسارت‌های این عضو کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی ایران بااشاره به نگرانی‌های فعالان گردشگری درباره طرح صیانت از حقوق کاربران در فضای مجازی، افزود: ما جلسات متعددی را با کارشناسان، فعالان و صاحب‌نظران حوزه گردشگری برگزار و نظرات آنها را دریافت کردیم که به‌اتفاق خواستار تجدیدنظر در روند تصویب این طرح در مجلس شورای اسلامی هستند. بیشتر فعالان و صاحبان کسب‌وکارهای این حوزه، معتقدند که اجرای این طرح علاوه بر

فضای مجازی، بهترین ابزار توسعه گردشگری

بااشاره به اینکه بهره از ظرفیت فضای مجازی در توسعه گردشگری؛ ساده‌ترین، کم‌هزینه‌ترین و سریع‌ترین راهکار است، تصریح کرد: همه افراد با یک گوشی موبایل به‌عنوان در دسترس‌ترین وسیله می‌توانند معرف و مبلغ گردشگری استان و شهر خود باشند.

وی تنها اتکا کردن به حمایت‌های دولت برای توسعه گردشگری کشور را اقدامی ناممکن دانست و افزود: نباید فرصت‌های جذب گردشگر را به بهانه انتظار از خدمات دولتی از دست بدهیم، بلکه باید افراد به‌ویژه بخش خصوصی دست به کار شوند و به‌طورجدی در این زمینه اقدام کنند.

گردشگری در برنامه هفتم توسعه

جذب گردشگران خارجی همچنان اندک است و تنها ۰.۴ درصد از کل سفرهای گردشگری خارجی در سال ۲۰۲۲ به مقصد ایران انجام شده است. رشد ۳۱۵ درصدی ورود گردشگران خارجی به ایران در سال ۲۰۲۲ در حالی است که طی سال ۲۰۲۰ با شیوع کرونا شاهد افت ۸۳ درصدی و در سال ۲۰۲۱ نیز شاهد افت حدود ۳۰ درصدی ورود گردشگران خارجی به ایران بودیم. این در حالی است که کل سفرهای گردشگری خارجی به مقصد خاورمیانه در سال ۲۰۲۲ نیز بالغ بر ۶۶ میلیون سفر بوده که این رقم با رشد ۱۶۳ درصدی نسبت به سال قبل از آن مواجه شده؛ سهم ایران از کل گردشگران خارجی ورودی به این منطقه حدود ۶ درصد برآورد شده است. شبکه‌های اجتماعی در سال‌های اخیر سهم زیادی در جذب گردشگران خارجی به ایران داشته و این تاثیر سال به سال بیشتر هم می‌شود، در شرایطی که تحریم و کرونا صنعت گردشگری را با ورشکستگی مواجه کرده و با عبور از بحران کرونا، صنعت گردشگری به شدت نیازمند تبلیغات و معرفی ظرفیت‌های گردشگری ایران و جذب گردشگر خارجی است، مختل کردن شبکه‌های اجتماعی و سامانه‌های فضای مجازی این خسارت‌ها را عمیق‌تر و جبران‌ناپذیرتر می‌کند.

جذب گردشگر خارجی بر دوش شبکه‌های اجتماعی است و اکنون این سامانه‌ها به مرجع بسیاری از گردشگران داخلی و خارجی برای انتخاب مقصد سفر به ایران تبدیل شده‌اند، در این شرایط محدود کردن این شبکه‌ها به‌طورقطع بارگذاری و تولید محتوا در آنها را بسیار کاهش داده است و در عمل درباره زیبایی‌های طبیعت و جذابیت‌های تاریخی و فرهنگ ایران، اطلاعات بسیار کمتری به گردشگران داخلی و خارجی می‌رسد. وی محدودسازی شبکه‌های اجتماعی در سال‌های گذشته را بی‌اثر و بدون نتیجه دانست و گفت: آن اقدامات ما را از محدوده فرصت‌هایی که این شبکه‌ها در اختیارمان می‌گذاشت، محروم کرد و فرصت معرفی ایران در این شبکه اجتماعی را از ما گرفت.

آموزش فرهنگ فضای مجازی

این فعال حوزه گردشگری بر آموزش و فرهنگ‌سازی و ارتقای سواد رسانه‌ای در جامعه تاکید کرد و گفت: البته نباید از معایب فضای مجازی برای نوجوانان غافل شد که این امر نیز نیازمند فرهنگ‌سازی و آموزش صحیح در نحوه استفاده از اینترنت و فضای مجازی، برای همه گروه‌های سنی به‌ویژه نوجوانان، دانش‌آموزان و حتی خانواده‌ها است.

عبدالملکی افزود: هر فناوری و ابزاری مزایا و معایبی دارد، مهم این است که فرهنگ و شیوه صحیح استفاده از آن آموزش داده شود، نمی‌توان به بهانه خطرات، منکر مزایای برای مثال آتش یا ابزار حرارتی شد و از آن استفاده نکرد، بلکه بربنای تجارب و آموزش، باید از مزیت‌های مثبت آن استفاده و خطرات و آسیب‌های آن را به کاربران گوشزد کرد.

فکری بااشاره به حمایت بخش خصوصی از صنعت گردشگری کشور، در بسیاری از کشورهای جهان از جمله کشورهای آسیای جنوب‌شرقی، بخش خصوصی نقش موثری در رونق گردشگری دارد و افراد نسبت به پیشرفت شهر خود احساس مسئولیت می‌کنند.

سخن پایانی

صنعت گردشگری در چند سال اخیر به‌ویژه در کرونا و تحریم، دوران دشوار و شرایط سختی را تجربه کرده است. توجه به گردشگری، توسعه اقتصادی و کاهش اتکا به نفت را به‌دنبال داشته و با ایجاد اشتغال، نیروی انسانی را در بخش‌های مختلف به استخدام در می‌آورد. گردشگری مانند بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی دیگر نوعی دادوستد عرضه و تقاضامحور است و هرچقدر رونق بیشتری داشته باشد، کسب‌وکارهای مرتبط با آن به‌ویژه در صنایع‌های خرد را به تحرک وامی‌دارد و این امر به‌شکلی سلسله‌وار به دیگر بخش‌های اقتصادی نیز منتقل می‌شود.

رونق گردشگری داخلی و توسعه گردشگری با کشورهای همسایه از رئوس برنامه تحول دولت سیزدهم است، با رونق گردشگری، میزان اشتغالزایی این صنعت در ایران طی سال ۲۰۲۲ با رشد ۱۱.۲ درصدی مواجه شده و جمعیت شاغلان در این صنعت به ۱.۴۴ میلیون نفر افزایش یافته است. به‌همین ترتیب، سهم صنعت گردشگری از کل اشتغال در ایران طی سال ۲۰۲۲ به ۶.۱ درصد رسیده است.

راهی برای فرار از روزمرگی

فرزان فرهادنیا
کارشناس گردشگری

سفر و گردشگری، یک تجربه شگفت‌انگیز و الهام‌بخش است. مسافرت به مکان‌های جدید، کشف فرهنگ‌های مختلف، آشنایی با جاذبه‌های طبیعی و تاریخی، تجربه غذاهای محلی و برقراری ارتباط با انسان‌های جدید، همه به ما فرصت می‌دهد تا به‌طور عمیق‌تری به دنیا و خودمان بپردازیم.

گردشگری نه تنها به ما امکان می‌دهد از زندگی روزمره فرار کنیم، بلکه افزایش تفکرات ما را فراهم می‌کند و دیدگاه‌های جدیدی را پیرامون مسائل جهانی به ما می‌آموزد. در هر مکان و جامعه‌ای که سفر می‌کنیم، با میراث فرهنگی و تاریخی آن آشنا می‌شویم و درک بهتری از تنوع جهانی پیدا می‌کنیم. این تجربه می‌تواند به تقویت احساس همبستگی و تحمل نسبت به دیگران کمک کند.

با سفر به مکان‌های طبیعی، احساس اتصال مان به جهان طبیعی بیشتر می‌شود. زمانی که در میان کوهستان‌ها قرار می‌گیریم یا در کنار دریا آرامش پیدا می‌کنیم، یادآور می‌شویم که ما جزئی از این جهان بزرگ‌تر هستیم و باید محیط‌زیست را حفظ کنیم. بنابراین، گردشگری نه تنها یک راه برای فرار از زندگی روزمره است، بلکه یک فرصت برای آشنایی با دنیای جدید، ارتباط با انسان‌های مختلف و بهبود فرهنگ جهانی ما نیز هست. با توجه به مسئولیت‌پذیری و پایداری، می‌توانیم از لذت‌های گردشگری بهره‌برداري و به رشد و توسعه اقتصادی و فرهنگی جوامع محلی و جهانی کمک کنیم.

گردشگری همچنین به اقتصاد کشورها کمک زیادی می‌کند. صنعت گردشگری اشتغال زیادی را ایجاد و درآمدی قابل توجه را به مناطق توریستی وارد می‌کند. توسعه صنعت گردشگری می‌تواند به رشد اقتصادی و توسعه زیرساخت‌های گردشگری و افزایش سطح رفاه جامعه کمک کند.

اما به‌همراه این مزایا، گردشگری همچنین چالش‌های خود را دارد. برخی مشکلاتی که می‌تواند در صنعت گردشگری به‌وجود آید، شامل آلودگی محیطی، تخریب منابع طبیعی، تمدن‌سازی نامتعارف و تاثیر منفی جوامع محلی است؛ بنابراین، توسعه پایدار و مسئولانه صنعت گردشگری بسیار حائز اهمیت است.

همچنین، در شرایطی که جهان در سال‌های اخیر با ویروس‌ها و بحران‌های بهداشتی روبرو شد، گردشگری تحت تاثیر قرار گرفته و مسافرت‌های بین‌المللی کاهش یافته و محدودیت‌های سفر به وجود آمده است. در این شرایط، توسعه گردشگری داخلی و معرفی مقاصد توریستی داخلی می‌تواند به اقتصاد و صنعت گردشگری یک کشور کمک کند.

در نهایت، گردشگری یک فرصت است که باید با مسئولیت و احترام به محیط‌زیست، فرهنگ‌ها و جوامع محلی بهره‌برداري شود. آگاهی از تاثیرات مثبت و منفی گردشگری و رعایت اصول مسئولیت‌پذیری و پایدار در سفرها، می‌تواند به حفظ جاذبه‌های گردشگری و ارتقای سطح تجربه مسافران کمک کند. توسعه پایدار و مسئولانه صنعت گردشگری، نیازمند اقداماتی است که به حفظ محیط‌زیست، حفظ و تقویت فرهنگ‌ها و جوامع محلی و بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی در مقصدهای گردشگری کمک کند.

ایجاد فرصت‌های اشتغال و درآمد برای جامعه محلی به‌منظور حمایت از آنها و جلوگیری از مهاجرت ناخواسته، از جمله راهکارهای مهم است. همکاری با جامعه محلی در تصمیم‌گیری‌های مربوط به توسعه گردشگری و بهره‌برداري از منابع محلی و فرهنگی، اهمیت زیادی دارد.

همچنین موضوع حمل‌ونقل در صنعت گردشگری نقش بسیار مهمی دارد، زیرا افراد برای رسیدن به مقاصد گردشگری نیاز به وسیله نقلیه دارند؛ اما حمل‌ونقل گردشگری نیز می‌تواند تاثیرات مختلفی بر محیط‌زیست و جوامع محلی داشته باشد. در نظر گرفتن جوانب مسئولانه در حمل‌ونقل گردشگری می‌تواند به توسعه پایدار صنعت گردشگری کمک کند.

به‌طوری‌که بهینه‌سازی مسیرهای حمل‌ونقل در مناطق گردشگری می‌تواند به کاهش ترافیک و زمان سفر کمک کند. استفاده از فناوری‌های مدیریت ترافیک و اطلاعات روزرسانی مسیرها می‌تواند به سفرهای راحت‌تر و کمتر مزاحم برای گردشگران منجر شود.

استفاده از حمل‌ونقل عمومی در مقاصد گردشگری می‌تواند یک راه موثر و پایدار برای سفر کردن باشد. قبل از سفر، بررسی سیستم حمل‌ونقل عمومی در مقصد ضرورت دارد. اطلاعاتی مانند نقشه‌های مسیر، جداول زمانی و ترتیبات حمل‌ونقل باید بررسی شوند. این کار کمک می‌کند تا بهترین مسیرها و سرویس‌های حمل‌ونقل برای رسیدن به مقصد انتخاب شود.

به‌طور کلی همکاری بین بخش‌های مختلف صنعت گردشگری، دولت، سازمان‌های غیرانتفاعی، جامعه محلی و سایر ذی‌نفعان، برای اجرای تدابیر توسعه پایدار و مسئولانه، ضروری است. هماهنگی در زمینه سیاست‌ها، برنامه‌ریزی و اقدامات عملی، باعث بهبود کارایی و اثربخشی صنعت گردشگری خواهد شد. این راهکارها تنها چند نمونه از اقداماتی هستند که می‌توان در راستای توسعه پایدار و مسئولانه صنعت گردشگری اتخاذ کرد. البته، هر کشور و منطقه ممکن است نیازها و چالش‌های خاص خود را داشته باشد، بنابراین مهم است که راهکارها به شرایط محلی واقعی واکنش نشان دهند.

محمد انوشه‌نی
editor@smtnews.ir

تاثیر سیستم حمل‌ونقل بر صنعت توریسم بررسی شد

راه ناهموار گردشگری

امروزه گردشگری نقش مهمی در رونق اقتصادی مناطق شهری و روستایی دارد، با این وجود به‌منظور حفظ پایداری محیط، اتخاذ تدابیری لازم است تا بهره‌وری این صنعت پرسود افزایش پیدا کند. گردشگری یک پدیده اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تلقی می‌شود. برخی صاحب‌نظران عقیده دارند که گردشگری به‌منزله نیروی محرک توسعه اقتصادی کشورها است.

برنامه‌ریزی برای توسعه گردشگری، نیازمند درک تعامل میان بخش‌های مختلف با دیگری هستند، از این رو برنامه‌ریزی برای گردشگری از شاخص‌های مهمی نظیر توسعه راه‌ها و بخش حمل‌ونقل تاثیر می‌گیرند، با توجه به ضعف قدرت جاذبه و پراکندگی بسیاری از مقاصد گردشگری، ساماندهی موضوعات یادشده به هم‌افزایی و ارتقای ظرفیت این مقاصد کمک

رابطه مستقیم گردشگری با کیفیت راه‌ها

حائز اهمیت است. حفظ ایمنی رانندگان و مسافران در طول مسیر سفر، وجود نظام‌های نگهداری و تعمیرات منظم روی راه‌ها، نورپردازی مناسب در شب، نصب سیستم‌های ایمنی مانند تابلوهای راهنمایی و رانندگی و نیز امنیت در برابر جرائم مانند سرقت می‌تواند به حفظ و تقویت صنعت گردشگری کمک کنند. راه‌هایی از منظر طبیعی زیبا و جاذبه‌های گردشگری عبور می‌کنند، می‌توانند تجربه سفر گردشگران را بهبود بخشند. وجود مناظر طبیعی دیدنی، کوهستان‌ها، دریاها، دره‌ها و ... در طول مسیر سفر، امکان توقف و عکسبرداری، فرصت‌های تفریحی و تجربه بصری استثنایی را برای

گردشگری یک رابطه مستقیم و مهم با کیفیت راه‌ها دارد. کیفیت راه‌ها و زیرساخت‌های حمل‌ونقل بر تجربه و رضایت گردشگران و توسعه صنعت گردشگری تاثیر مستقیم دارد. راه‌های با کیفیت بالا و دسترسی آسان به مقاصد گردشگری، می‌تواند تعداد گردشگران را افزایش دهد. وجود جاده‌ها و زیرساخت‌های حمل‌ونقل مناسب به‌معنای دسترسی آسان و ارتباط موثر بین مناطق گردشگری است. نبود ترافیک زیاد، اتپان‌ها، راه‌های دسترسی به فرودگاه‌ها و وسایل حمل‌ونقل عمومی با کیفیت می‌تواند تجربه سفر گردشگران را بهبود بخشد.

از طرفی، راه‌های با ایمنی و امنیت مناسب برای گردشگران بسیار

نقش راه‌ها در توسعه گردشگری داخلی

بیشتر توجه شود تا گردشگران بیشتری به سفر با این وسیله امن تمایل نشان دهند. متأسفانه در کشور ما به راه‌های دریایی و مسافرت با کشتی، به حد نیاز توجه نشده است. سفر به کشورهای حاشیه دریای خزر با کشتی می‌تواند ایران را به یکی از مقاصد گردشگری مهم تبدیل کند. همچنین، استفاده از کشتی در سواحل کشور برای حمل‌ونقل و مسافرت‌های دریایی نیز اتفاق مثبتی در صنعت گردشگری است که نیاز به توجه بیشتری از سوی مسئولان ذی‌ربط دارد.

بر مصرف‌ترین روش حمل‌ونقل

سیفی با بیان اینکه راه‌های زمینی به‌عنوان پر مصرف‌ترین روش حمل‌ونقل، با ایمنی‌های جاده‌ای استاندارد مطابقت ندارند، افزود: سرانه استفاده از جاده‌ها در ایران پایین‌ترین سطح را داشته و با تراکم جمعیت همخوانی ندارند. با افزایش استانداردهای ایمنی و بهبود خدمات راه‌های زمینی، می‌توان تجربه گردشگران را بهبود بخشید. به‌همین دلیل، ایران در بین کشورهای دنیا با بالاترین نرخ تصادفات جاده‌ای قرار دارد که امیدواریم با اقدامات سریع، این مشکلات بهبود یابد. هدف از این انتقادات، اصلاح و بهبود وضعیت جاده‌های کشور است که در نتیجه، بهبود گردشگری و اقتصاد کشور را به‌همراه خواهد داشت. بررسی دستاوردها و انتقاد از وضعیت فعلی راه‌های کشور در کنفرانس‌ها و نمایشگاه‌های مختلف می‌تواند به افزایش ایمنی راه‌ها و

محب‌الدین سیفی، کارشناس حمل‌ونقل درباره نقش کیفیت راه‌ها بر توسعه گردشگری به **سایت خبری** گفت: ایران به‌دلیل تنوع فرهنگی، تاریخی و طبیعی خود، می‌تواند به یک مقصد گردشگری محبوب تبدیل شود. کیفیت راه‌ها در یک کشور می‌تواند تاثیر بسیار زیادی بر صنعت گردشگری داشته باشد. راه‌های مناسب و باکیفیت، بهبود عملکرد حمل‌ونقل را فراهم می‌کنند و در نتیجه، تجربه سفر گردشگران را بهبود می‌بخشند. در صورت وجود راه‌های خوب و به‌روز، زمان سفر کاهش می‌یابد و این امر برای گردشگران اهمیت دارد، زیرا آنها می‌توانند به راحتی به مقاصد مورد نظر خود برسند و زمان بیشتری را صرف لذت بردن از مکان‌های دیدنی کنند.

وی در ادامه گفت: راه‌های با کیفیت بالا از نظر امنیت نیز حائز اهمیت هستند، زیرا به گردشگران اطمینان می‌دهند که در طول سفر خود با خطرات حادثه‌های ربه‌رو نخواهند شد. به‌طور کلی وضعیت جاده‌های کشور در حال بهبود است، اما با تحلیل وضعیت فعلی می‌توان به بهبود بیشتری دست یافت. با رفع موانع راه‌ها و بهبود عملکرد سیستم حمل‌ونقل زمینی، دریایی و هوایی، می‌توان سفرهای ایمن را برای گردشگران فراهم کرد.

این کارشناس افزود: راه‌آهن بهترین راه برای گردشگران، به‌ویژه گردشگران داخلی است. در این زمینه، باید به مسائل بهداشتی، کمبودهای خدماتی در واگن و فرهنگ‌سازی رفتار در داخل قطار

عوامل موثر در توسعه صنعت گردشگری

می‌کند. عملکرد کلی صنعت گردشگری به حمل‌ونقل وابسته است، زیرا دسترسی به عدم دسترسی به مقصد، می‌تواند عامل اتصال یا جدا شدن آن مقصد باشد.

بزرگ‌ترین موانع رشد گردشگری

سروستانی خاطر نشان کرد: به سه راه حال، برای برخی مقاصد گردشگری، محدودیت‌هایی که به‌واسطه سیستم حمل‌ونقل و زیرساخت‌های مرتبط مانند فرودگاه‌ها و جاده‌ها ایجاد می‌شود، به‌عنوان بزرگ‌ترین موانع و عوامل محدودکننده در رشد گردشگری مطرح می‌شوند. اگر یک کشور به توسعه گردشگری پایدار دست یابد، توجه به بخش حمل‌ونقل و ایجاد رقابت و انحصارزدایی در آن بسیار ضروری است. ارزش داشتن یک سیستم حمل‌ونقل جذاب نیز در

محاصد علی سروستانی، کارشناس راه و شهرسازی به **سایت خبری** گفت: متأسفانه در کشور ما آن‌طور که باید به موضوع گردشگری توجه نمی‌شود. موضوع حمل‌ونقل و راهسازی رابطه مستقیمی با گردشگری دارند و همه اینها جزو یک گروه مهم برای توسعه بخش‌های مختلف کشور، به‌ویژه اقتصاد است که با نادیده گرفته شدن، در راستای نامناسبی قرار گرفته‌اند. مسلماً با رشد راه‌ها و حمل‌ونقل شهری و برون‌شهری، فاز جدیدی از صنعت گردشگری نمایان می‌شود که می‌تواند منجر به یک تنفس اقتصادی شود. اگر نگاهی به برخی کشورهای اطراف بیندازیم، مشاهده می‌کنیم که بسیاری از آنها با برنامه‌ریزی بلندمدت، به‌دنبال دستاوردهای متعددی در حوزه صنعت گردشگری هستند و با هزینه‌های سنگین و هنگفت، به رشد زیرساخت‌های ارتباطی و حمل‌ونقل کشور خودشان کمک می‌کنند. این کارشناس اذعان کرد: گسترش راه‌ها و توسعه حمل‌ونقل، با ارائه امکانات مناسب و زیرساخت‌های لازم، به گردشگران امکان می‌دهد تا به جاذبه‌های گردشگری دسترسی پیدا کنند. این اقدام به‌عنوان یکی از عوامل اساسی در توسعه صنعت گردشگری، نقش مهمی در تسهیل سفرها و ارتباط بین مناطق مبدأ و مقصد دارد. امکانات حمل‌ونقل مناسب، جاده‌ها و مسیرهای ارتباطی به‌روز و مطمئن، شرط ضروری برای جذب گردشگران و توسعه صنعت گردشگری است. در واقع، گردشگران در انتخاب سیستم حمل‌ونقل خود، به ملاحظه هزینه و زمان می‌پردازند و این انتخاب بر تجربه گردشگر تاثیر گذار است.

وی در ادامه بیان کرد: در دنیای امروز، حمل‌ونقل به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی در توسعه گردشگری بین‌المللی شناخته شده است. در واقع، توسعه صنعت گردشگری به‌طور مستقیم به پیشرفت‌های حاصل‌شده در صنعت حمل‌ونقل، علوم و فنون مرتبط و بهبود وسایل و تسهیلات زیربنایی مرتبط با مسافرت بستگی دارد. حمل‌ونقل امکان دسترسی به مقاصد گردشگری را برای نواحی گردشگری فراهم

می‌کند.

مسیرهای گردشگری به‌عنوان مسیرهای متصل‌کننده، نقش بسیاری مهمی در جذب گردشگران دارند. این در حالی است که این مسیرها در کشور باوجود داشتن ظرفیت‌های متعدد و جذاب تا حدود زیادی نتوانسته‌اند توقعات گردشگران را برطرف سازند.

کیفیت و کمیت راه‌های هوایی، دریایی و زمینی نیز به‌عنوان یکی از عوامل جذب توریست و گردشگر در کشور است، به‌طوری‌که گردشگری با افزایش کیفیت راه‌ها رونق می‌یابد. هر چند وضعیت راه‌های کشور رو به بهبود است، اما با آسیب‌شناسی وضعیت کنونی می‌توان به نقطه بهتری دست یافت و این مهم، راه طولانی در پیش دارد. **سایت خبری** در این گزارش به بررسی تاثیر توسعه راه‌های کشور بر صنعت گردشگری پرداخته است.

رابطه مستقیم گردشگری با کیفیت راه‌ها

گردشگران فراهم می‌کند. راه‌ها با استفاده از فناوری‌های پایدار مانند استفاده از سوخت‌های تمیز و کاهش آلودگی زیست‌محیطی می‌توانند تجربه سفر پایدارتری را برای گردشگران فراهم کنند. همچنین، حفظ مناظر طبیعی، کاهش تاثیرات ساخت‌وساز بر منابع طبیعی و حفاظت از بناهای تاریخی و فرهنگی نیز از جمله عوامل مهم در کیفیت راه‌ها در ارتباط با گردشگری هستند. راه‌های با کیفیت بالا که دسترسی آسان، ایمنی، زیبایی، خدمات و تسهیلات مناسب و پایداری محیط‌زیست را فراهم می‌کنند، می‌توانند به توسعه صنعت گردشگری و تجربه بهتر گردشگران کمک کنند.

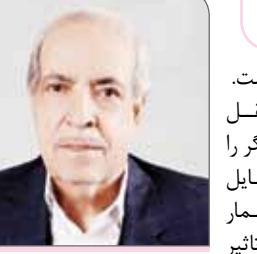

در نتیجه، توسعه گردشگری کمک

کند.

این استاد دانشگاه در پایان گفت: از دیدگاه گردشگری، کیفیت راه‌ها می‌تواند تاثیر مستقیم در جذب گردشگران داشته باشد. راه‌های

خوب و بهبود یافته می‌تواند تعداد گردشگران را افزایش دهند و امنیت و راحتی گردشگران را تضمین کنند، زیرا افراد به‌دنبال تجربه سفری مطمئن و راحت هستند. همچنین، گردشگران بیشتری ممکن است به مناطق دوردست و دیدنی‌هایی که در کنار راه‌های باکیفیت واقع شده‌اند، سفر کنند. این امر می‌تواند به توسعه گردشگری مناطق مختلف و رونق اقتصادی کشور کمک کند؛ بنابراین، برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در بهبود و ارتقای کیفیت راه‌ها، از جمله بخش‌های مهم در توسعه صنعت گردشگری است. رشد صنعت گردشگری در ایران به توسعه و بهینه‌سازی زیرساخت‌ها، بهبود خدمات گردشگری و بهره‌گیری از تمامی ظرفیت‌های فرهنگی، تاریخی و طبیعی کشور نیاز دارد. همچنین، همکاری بین بخش‌های مختلف دولتی و خصوصی، توجه به نیازها و ترجیحات گردشگران و ایجاد بسترهای مناسب برای تجربه گردشگری می‌تواند به توسعه پایدار صنعت گردشگری در ایران کمک کند.

صنعت گردشگری بسیار مهم است.

وی در پایان گفت: حمل‌ونقل همان چیزی است که گردشگری را به مقصد ارتباط می‌دهد. وسایل حمل‌ونقل ضعیف می‌تواند شمار گردشگران یک کشور را تحت تاثیر

قرار دهد؛ بنابراین، توسعه گردشگری باید همگام با تجهیزات ناوگان حمل‌ونقل انجام بگیرد. توسعه حمل‌ونقل با ارتقای کیفیت خدمات‌رسانی در مسیرهای هوایی، زمینی، ریلی و جاده‌ای شروع می‌شود و با تاسیس فرودگاه‌های محلی و راه‌های جدید و بالا بردن امنیت وسایل حمل‌ونقل ادامه می‌یابد.

سخن پایانی

یکی از ویژگی‌های مهم جوامع مدرن، رشد سریع بخش حمل‌ونقل آنها است. زیرساخت‌های مناسب و کافی، برای توسعه موفقیت‌آمیز گردشگری، لازم و ضروری هستند. توسعه زیرساخت‌ها به‌ویژه در کشورهای کمتر توسعه‌یافته که اغلب در این زمینه بسیار عقب هستند، امری حیاتی به‌شمار می‌آید. مسلمان گردشگری بدون بهبود و توسعه گسترده شبکه حمل‌ونقل میسر نیست. نقش و اهمیت راه‌ها در توسعه کلان کشورها نیز دارای اهمیت فراوانی است و همواره فقدان بهره‌مندی از شبکه راه‌های قوی، مانعی جدی در راه رشد و توسعه محسوب می‌شود. عموماً جاذبه‌های گردشگری تنها پس از دسترسی، توسعه یافته‌اند. برای دستیابی به جاذبه‌های گردشگری که بسیاری از آنها نیز در مناطق غیرشهری واقع شده‌اند، نیاز به احداث جاده‌ها و امکانات تکمیلی کنار آنها است. به‌طور کلی، توسعه گردشگری، نیازمند سرمایه‌گذاری زیادی در امور زیربنایی و رونمایی است. صنعت حمل‌ونقل به‌عنوان یکی از ملزومات اساسی توسعه صنعت گردشگری، دسترسی به جاذبه‌ها را برای گردشگران امکان‌پذیر می‌کند. فراهم بودن امکانات حمل‌ونقل مناسب، مطمئن، راحت، سریع و ارزان؛ پیش‌شرط توسعه گردشگری جمعی است، زیرا گردشگران در تصمیمات خود ۲ عامل هزینه و زمان را مدنظر دارند و برای دسترسی به مقاصد گردشگری، انتخاب نوع سیستم حمل‌ونقل یا فراهم بودن سیستم مناسب تاثیر گذار است. حمل‌ونقل، پیوند ضروری بین نواحی مبدأ و مقصد را برای گردشگر فراهم آورده و حرکت را برای سفرهای گوناگون از جمله سفرهای آخر هفته، تجاری، سیاحتی، ملاقات با دوستان و اقوام و حتی سفرهای خدماتی، آموزشی و درمانی تسهیل می‌کند. حمل‌ونقل یک عنصر اساسی از تجربه گردشگر است که بعضی از مفسران آن را به‌عنوان یک مکمل برای صنعت گردشگری در نظر گرفته‌اند. حمل‌ونقل می‌تواند محور مرکزی فعالیت‌های گردشگر در نظر گرفته شود، چراکه این عامل خود یکی از مهم‌ترین اجزای سفر را شامل می‌شود. در این راستا نحوه حمل‌ونقل نقش موثر و بسزایی در ساختار جاذبه‌جایی گردشگر و جذابیت‌های سفر ایفا می‌کند.

فرصت خاکستری

بهرام سبحانی - رئیس هیات مدیره انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران

روز ۲۳ ژوئن سال جاری میلادی، اتحادیه اروپا در چارچوب یازدهمین بسته تحریمی علیه کشور روسیه، تحریم‌های گسترده‌تری را وضع کرد که براساس آن، این اتحادیه اجازه دارد فروش، عرضه، انتقال یا صادرات کالاهای مختلف به‌ویژه محصولات فولادی روسیه و فناوری‌های مرتبط با آن به کشورهای ثالث را محدود کند.

این اتفاق در حالی رخ داد که اتحادیه اروپا در چهارمین بسته تحریمی علیه روسیه، از ابتدای ماه آوریل ۲۰۲۲ واردات برخی محصولات نوردی همچون لوله را از روسیه ممنوع کرده است؛ این اتحادیه همچنین در هشتمین بسته تحریمی خود، محدودیت‌های بسیاری در زمینه واردات محصولات نوردی از کشورهای ثالث که با استفاده از فولاد روسیه تولید شده باشند را در نظر گرفته است.

در چنین شرایطی، به‌نظر می‌رسد هم‌اکنون فرصت بسیار مناسبی برای تولیدکنندگان فولاد کشور ایجاد شده است تا بتوانند جایگاه خود در بازار جهانی فولاد را تا حدود قابل توجهی از فولادسازان روسی پس بگیرند، زیرا هم‌زمان با آغاز جنگ روسیه و اوکراین در اوایل سال ۲۰۲۲، تولیدکنندگان فولاد در این کشور با ایجاد دامپینگ قیمتی توانسته بودند بازارهای هدف و صادراتی ایران را در دست گرفته و منجر به افت چشمگیر صادرات فولاد ایران در آن بازه زمانی شوند.

عمده بازارهای صادراتی فولاد ایران را کشورهای حاشیه خلیج فارس، خاورمیانه و جنوب‌شرقی آسیا تشکیل می‌دهند.

به‌دلیل مزیت نزدیکی کشورهای حاشیه خلیج فارس، صادرات فولاد به این کشورها با پیشرفت قابل توجهی طی سالیان اخیر همراه بوده و این مهم به‌خوبی در خاورمیانه نیز در حال انجام است.

از طرفی، فولاد روسیه علاوه بر قاره اروپا، به منطقه جنوب‌شرقی آسیا نیز صادر می‌شود. در چنین شرایطی، اعمال تحریم‌های جدید علیه روسیه، منجر به ایجاد شک خلاً در بازار فولاد قاره سبز و آسیا خواهد شد که می‌تواند زمینه توسعه صادرات فولاد ایران به کشورهای اروپایی و جنوب‌شرقی آسیا را فراهم کند.

این بدان معناست که هرچه صادرات فولاد روسیه به این مناطق به‌دنبال تشدید تحریم‌ها کاهش یابد، فولاد ایران می‌تواند جایگزین بسیار مناسبی به‌ویژه در کشورهایی همچون تایلند، مالزی، اندونزی و... باشد.

البته در این میان، نباید نقش چین در مقام بزرگ‌ترین تولیدکننده فولاد در جهان را نادیده گرفت که حضور پررنگی در بازارهای جهانی فولاد دارد، اما از آنجایی که تولیدکنندگان فولاد کشور، مشتریان سنتی و دیرینه خود را طی سالیان اخیر به‌دست آورده‌اند، بنابراین می‌توان به توسعه صادرات فولاد ایران در بازارهای جدید منطقه‌ای و بین‌المللی امیدوار بود.

در این میان، رفع محدودیت‌های صادراتی، مسئله بسیار مهمی است که باید در دستور کار دولت و مسئولان ذی‌ربط قرار بگیرد و مسیر صادرات محصولات فولادی هموارتر از قبل شود.

ما باید از تجربیات خود در این زمینه عبرت بگیریم و نباید اشتباهات گذشته را تکرار کنیم. برای مثال، جنگ روسیه و اوکراین و به‌دنبال آن، کاهش صادرات فولاد این دو کشور در بازارهای جهانی، فرصت بسیار خوبی را برای توسعه صادرات محصولات فولادی ایران در اوایل سال گذشته فراهم کرده بود، اما متأسفانه وضع عوارض صادراتی بر محصولات معدنی و فلزی، به یک‌باره تمامی معاملات تولیدکنندگان فولاد کشور را بر هم زد و باعث شد که بسیاری از بازارهای صادراتی خود در آن برهه زمانی را از دست بدهند.

طبق آمار انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران، در سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۳۰ میلیون تن فولاد در کشور تولید شده و میزان مصرف داخلی، حدود ۱۶ میلیون تن بوده است.

بنابراین زمانی که با مزاد نیاز ۱۴ میلیون تنی فولاد مواجهیم، چاره‌ای جز صادرات آن نداریم که این مسئله نیز تسهیل مسیر صادرات توسط دولت و بخش‌های مرتبط را می‌طلبد.

از طرفی، بخش عمده‌ای از صادرات فولاد کشور را شمش فولادی (محصول نیمه پائینی) به‌عنوان خوراک موردنیاز واحدهای نوردی تشکیل می‌دهد. در کشور ما، خوشبختانه این محصول در گریدهای مختلف توسط شرکت‌های مطرح و بزرگ فولادی تولید می‌شود که صادرات مزاد نیاز آن، می‌تواند ارزآوری خوبی برای کشور به‌همراه داشته باشد.

امیدواریم که با حضور وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت که از سابقه و تجربه طولانی در صنعت برخوردار و آشنا با تمامی چالش‌ها و مشکلات فعالان این بخش هستند، شاهد رفع موانع و چالش‌های موجود در حوزه تولید و صادرات محصولات فولادی باشیم.

شهریار خادمی
editor@smtnews.ir

سهم بخش معدن در اقتصاد را بررسی کرد

جامانده از ماراتن توسعه

عکس: انبیا آفریدی

بررسی مولفه‌های رشد اقتصادی در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه نشان می‌دهد که سهم ارتقای بهره‌وری نیروی کار و سرمایه در رشد اقتصادی، چشمگیر بوده و گاه از سهم انباشت نهاده‌ها پیشی گرفته است. اقتصاددانان معتقدند که ارتقای بهره‌وری موجبات رشد اقتصادی و بهبود سطح زندگی افراد جامعه را فراهم می‌آورد. بخش معدن یکی از بخش‌های مادر به‌شمار می‌آید و یکی از منابع عمده تامین مواد اولیه موردنیاز صنایع کشور است. از طرفی، اهمیتی فراوان در ایجاد اشتغال و نیز توسعه متعادل اقتصادی منطقه‌ای کشور دارد. تنوع مواد معدنی در ایران به بیش از ۶۲ نوع ماده معدنی بالغ می‌شود که در نوع خود کم‌نظیر است. ایران با بیش از ۵۵ میلیارد تن ذخایر قطعی مواد معدنی، جزو ۱۲ کشور اول ذخیره‌دار مواد معدنی دنیا است. تنوع زیاد و فراوانی ذخایر معدنی در ایران توان بالقوه زیادی برای اقتصاد کشور فراهم آورده است. بی‌توجهی به مسائلی چون تحلیل منابع رشد و شاخص‌هایی چون بهره‌وری، شاید از حلقه‌های مفقوده در بهره‌برداری از فرصت‌های موجود در بخش معدن باشد.

رشد اندک در ۵۰ سال گذشته

این بخش جزو اولویت‌ها قرار گیرد و براساس ماده ۲ قانون برنامه پنج‌ساله ششم، توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، به‌عنوان یکی از موضوعات محوری کشور مطرح شد.

بکارگیری ظرفیت‌های بالقوه این بخش می‌تواند افزایش درآمد ملی را به‌دنبال داشته و در کاهش وابستگی کشور به درآمدهای نفتی موثر باشد. همچنین، باتوجه به اینکه معادن، تامین‌کننده مواد اولیه موردنیاز بسیاری از صنایع هستند؛ وابستگی صنایع کشور به واردات مواد اولیه کاهش می‌یابد و گامی در راستای خودکفایی صنعت کشور برداشته می‌شود.

نقش معدن در اقتصاد کشور منحصر به مشارکت در افزایش درآمد ملی و رشد اقتصادی نیست؛ بلکه این بخش می‌تواند سهم قابل توجهی در ایجاد فرصت‌های شغلی و کاهش بیکاری و فقر در کشور داشته باشد.

بخش معدن و صنایع معدنی نه‌تنها از طریق ایجاد اشتغال

داده‌های بانک مرکزی نشان می‌دهد که طی دوره زمانی ۱۳۴۹ - ۱۳۹۹، متوسط سهم نسبی بخش معدن از تولید ناخالص داخلی بسیار اندک و در حدود نیم درصد بوده است. البته روند زمانی سهم ارزش‌افزوده بخش معدن از تولید ناخالص داخلی گویای روند افزایشی آرام و کمابود پایدار در این شاخص است؛ به‌طوری‌که در سال‌های اخیر به حدود یک درصد رسیده است. شناخت مزیت‌های نسبی مناطق مختلف و ایجاد زیرساخت‌ها برای هدایت صحیح سرمایه‌ها و منابع برای تولید ثروت و ارزش‌افزوده یکی از وظایف اصلی سیاست‌گذاران هر کشور است. جمله ایران است که جز در سایه شناخت دقیق ظرفیت‌های نقاط مختلف کشور در عرصه‌های گوناگون محقق نمی‌شود. ذخایر معدنی از جمله ظرفیت‌های موجود در ایران است که با تنوع بالا در عرصه‌های گوناگون جغرافیایی کشور گسترده شده‌اند؛ ظرفیت‌های بالای بخش معدن در ایران موجب شده است که

لزوم سیاست‌گذاری صحیح در راستای ارتقای معدن

در جهان سهم ایران ۲۴/۵ میلیون تن است. از ۷هزار و ۳۰۰ میلیون تن تولید زغال‌سنگ در جهان سهم ایران حدود ۲ میلیون تن، از ۴هزار و ۲۰۰ میلیون تن تولید سیمان در جهان سهم ایران برابر با ۵۳ میلیون تن، از ۲هزار و ۲۰۰ میلیون تن تولید سنگ‌آهن در جهان، سهم ایران برابر با ۷۶ میلیون تن و از ۲۰ میلیون تن تولید مس در جهان، سهم ایران حدود ۰.۲۴ میلیون تن است.

سهم ناچیز از تولید ناخالص داخلی

همچنین در بررسی‌های انجام‌گرفته، سهم بخش معدن از تولید ناخالص داخلی جهانی ۵ درصد است. همچنین، در کشورهای مختلف سهم معدن از GDP سال ۲۰۱۷ در افریقای جنوبی ۸ درصد، سهم شیلی ۱۰ درصد، سهم استرالیا ۶ درصد و سهم روسیه ۸.۵ درصد است، اما باوجود قرار گرفتن ایران روی کمر بند مس، طلا و سنگ‌آهن دنیا، سهم معدن از اقتصاد ایران طی سال ۱۴۰۱ فقط عددی معادل ۰.۹ درصدی از GDP است.

در حالی که سهم معدن از GDP کشور طی ۶۰ سال گذشته بیشتر از یک درصد نبوده است. در محاسبه سهم معدن از اقتصاد داخلی نمی‌توان فقط به دستاوردهای استخراج از معادن توجه داشت، بلکه باید یک زنجیره ارزش‌افزوده‌ای را در نظر گرفت. به‌طورمثال، در سال ۲۰۱۵ در آمریکا به‌میزان ۸۰ میلیارد دلار ارزش مواد معدنی تامین شده و در چرخه بعدی به ۶۳۰ میلیارد دلار رسیده، در صنایع پایین‌دستی نیز به ۲ هزار و ۴۰۰ میلیارد دلار رسیده و ۳۰ برابر شده است.

کشور ایران باتوجه به شرایط خاص زمین‌شناسی در منطقه جغرافیایی خود در بخش میانی کمر بند کوه‌زایی آلپ هیمالیا قرار دارد که از باختر اروپا آغاز می‌شود و پس از گذر از ترکیه، ایران و افغانستان تا تبت و نزدیکی برمه و اندونزی ادامه دارد. قرارگیری در این کمر بند که مرز برخورد ۲ ابرقاره اصلی کره زمین بوده و ۱۵ درصد ذخایر این کمر بند شناخته‌شده دنیا را در خود جای داده، سبب شده تا ایران سرزمینی مستعد و از نظر توان معدنی پر استعداده باشد.

شواهدی از ظرفیت‌های مواد معدنی که مهم‌ترین شاهد آنها وجود بیش از ۱۰ معدن فعال در رتبه جهانی است، وجود دارد. به‌عنوان‌مثال، از ذخایر آهن می‌توان به ۵ معدن سنگ‌آهن سنگان، چادرملو، چغارت، گل‌گهر و هرمزر، ذخایر بزرگ مس

سخن پایانی

می‌کند، در حالی که نرم جهانی حدود ۵ درصد است. در صورتی‌که ایران با نرم جهانی از ذخایر معدنی خود بهره‌بردار می‌کند، می‌تواند چندبرابر درآمدهای نفتی برای تامین منابع در راستای توسعه و پیشرفت حاصل کند، بنابراین با تحقق و در نظر گرفتن کل زنجیره پایین‌دستی مواد معدنی، سهم معدن در تولید ناخالص داخلی ایران تا ۲۰ درصد خواهد بود. باتوجه به اولویت کشور در توسعه و اشتغال، بخش معدن

مستقیم در این بخش درآمد خانوارها را افزایش می‌دهد؛ بلکه به‌طور غیرمستقیم از طریق ارتباطات سپین و پیشین بخش معدن با سایر بخش‌های اقتصادی کشور از جمله بخش‌های حمل‌ونقل، صنعت، مسکن و صنایع غذایی و در نتیجه، افزایش تولید و اشتغال این بخش‌ها، می‌تواند نقش مثبتی در افزایش درآمد خانوارها داشته باشد.

یکی دیگر از نقش‌های بخش معدن در اقتصاد، مشارکت بخش معدن در درآمد دولت است. مالیات و حق بهره‌برداری؛ ۲ منبع مهم درآمدی دولت از استخراج و تولید مواد معدنی است. مالیات بر صادرات و واردات مواد معدنی و مالیات بر درآمد شرکت‌های معدنی نیز از دیگر منابع درآمدی دولت در کشورهای فعال در زمینه تولید و استخراج مواد معدنی است. بنابراین، توسعه فعالیت‌های بخش معدن و صنایع معدنی می‌تواند یک منبع درآمدی پایدار برای دولت ایجاد کند.

سرچشمه و سونگون، ذخایر سرب و روی مهدی‌آباد و انگوران، ذخایر طلای زرشوران و سارایگونی نام برد که همگی از جمله ذخایر معدنی بزرگ جهان محسوب می‌شوند.

بیشترین میزان ذخایر فلزی کشور به‌ترتیب به استان‌های کرمان، یزد، خراسان‌جنوبی و آذربایجان‌شرقی اختصاص دارد و مجموع ذخایر این ۴ استان برابر با ۹۲ درصد از ذخایر کل کشور است.

بخش معدن به‌عنوان مهم‌ترین موتور محرکه و پیشران اقتصاد و توسعه‌یافتگی در کشورهای معدنی نیز از جمله ایران به‌شمار می‌رود و با این ظرفیت خدادادی، می‌شود در کشور به رشد و پیشرفت دست یافت و نقشی تاثیرگذار در جامعه بین‌الملل ایفا کرد؛ بنابراین باتوجه به وجود صنعت معدنکاری در ایران و بی‌تأثیری تحریم در این بخش، این ظرفیت وجود دارد که بخش معدنی تاثیر بالایی در رشد اقتصادی کشور داشته باشد و با تغییر رویکرد، اقتصاد نفتی کشور را به اقتصاد معدنی و صنایع مرتبط با آن تبدیل کرد که این موضوع مورد تأکید رهبر معظم انقلاب نیز قرار گرفته است و باید توجه بیشتری به آن شود.

براساس آمار سازمان جهانی کار، به‌ازای هر شغل مستقیم در بخش معدن، ۱۷ موقعیت شغلی وابسته می‌تواند ایجاد شود؛ بنابراین باید اذعان کرد که تاثیر معدن بر رشد اقتصادی کشور به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بسیار بیشتر از تاثیر تجارت و صنایع است.

همچنین، باید خاطر نشان ساخت باتوجه به پراکندگی معادن در سراسر کشور و وجود این منابع در مناطق دورافتاده و محروم، اشتغال ایجادشده به‌واسطه فعالیت‌های معدنی از اهمیت ویژه‌تری برخوردار خواهد بود. امروزه مبنای قدرت اقتصادی در جهان، تولید ناخالص داخلی است. فهم درست و هوشمندانه از جریان‌های اقتصاد بین‌المللی و دانش اقتصاد بین‌المللی صنعت معدنکاری برای ما ضروری است.

ایران با داشتن منابع غنی از ذخایر هیدروکربنی همراه با سایر اندیس‌های معدنی در بین کشورهای منطقه از مزیت ویژه‌ای برای سرمایه‌گذاری برخوردار است؛ به‌طوری‌که حتی برخی کارشناسان در دنیا، ایران را کشوری معدنی می‌دانند تا کشوری نفتخیز! از این‌رو نقش برنامه‌های توسعه‌ای و سیاست‌گذاری‌ها توسط دولت‌ها در بخش معدن و صنایع معدنی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

و صنایع معدنی می‌تواند به‌عنوان یک پیشران در اقتصاد کشور به ایفای نقش بپردازد. همچنین، براساس آمار، اقدامات اندکی در افزایش سطح و عمق اکتشاف، رفتن از خام‌فروشی به‌سمت فرآوری مواد معدنی، توسعه اشتغال به‌ویژه در مناطق محروم، بالا بردن سهم معدن در GDP، توسعه ماشین‌آلات معدنی و دستگاه‌های حفاری به‌منظور استخراج و بهره‌وری بیشتر معادن و در نهایت توسعه کشور از این طریق انجام گرفته است.

یک استاد دانشگاه در گفت‌وگو با **سمن**:

نرخ تورم ۳۰ تا ۳۵ درصد می‌شود

یک کارشناس اقتصاد تاکید می‌کند: «من معتقدم با یک مثلث ناممکن مواجه شده‌ایم. امکان خلق پول و بنگاهداری را در شرایطی به بانک‌های کشور داده‌اند که نرخ بهره حقیقی منفی شده است. در این شرایط دیگر خیلی غیرعقلانی است که بانک‌ها منابع خود را به بخش خصوصی بدهند و از مواهب این همه فرصت برای سوداندوزی استفاده نکنند.»

وحید شقاقی شهری، استاد دانشگاه، در گفت‌وگو با **سمن** اجرای سیاست‌های انقباضی پولی را به زیان تولید می‌داند و می‌گوید: «در کوتاه‌مدت چنانچه سیاست دیپلماسی فعالی که دولت می‌گوید به‌طور پیگیرانه دنبال و بهبود تعامل با همسایگان محقق شود و شرایط به سمت پایداری پیش برود، در پایان سال نرخ تورم می‌تواند به ۳۰ تا ۳۵ درصد برسد؛ به‌زیان ساده‌تر فکر می‌کنم سیاست‌های بانک مرکزی در بهترین حالت حدود ۱۰ درصد از نرخ تورم کشور خواهد کاست.» آنچه در ادامه می‌خوانید متن کامل گفت‌وگو با این استاد دانشگاه است.

عکس: سمن

و بنگاهداری را در شرایطی به بانک‌های کشور داده‌اند که نرخ بهره حقیقی منفی شده است. در این شرایط دیگر خیلی غیرعقلانی است که بانک‌ها منابع خود را به بخش خصوصی بدهند و از مواهب این همه فرصت برای سوداندوزی استفاده نکنند.

خروجی این وضعیت مهار تورم در کانال ۳۰ درصدی خواهد بود، اما مشکلات تولید برجا خواهد ماند و حتی ممکن است بیشتر هم شود. این در حالی است که بخش واقعی اقتصاد دچار مشکلات زیادی است؛ هم بهره‌وری در آن بسیار پایین است و هم دچار عقب‌ماندگی در تکنولوژی شده است.

از سوی دیگر به‌دلیل بی‌ثباتی‌های بخش کلان اقتصاد، مدت‌هاست که سرمایه‌گذاری توسعه‌ای در سطح بنگاه‌ها انجام نشده و در طرف دیگر سرمایه در گردش هم به‌دلیل تضعیف ریسال کمتر شده است. این عوامل دست به‌دست هم داده‌اند تا تولید تحیف شود.

در این بستر نظام بانکی هم به فکر تامین منابع بیشتر برای توسعه‌بخشی فعالیت‌های وابسته به خود است. برای مدیریت چنین شرایطی دست‌کم باید توان خلق پول را از بانک‌هایی که بنگاهداری می‌کنند، بگیرند. نمی‌شود که یک نهاد هم‌زمان با توان خلق نقدینگی، امکان بنگاهداری هم داشته باشد. اصلاً در چنین وضعی نظام بانکی می‌تواند برای خود یک دولت موازی اقتصادی ایجاد کند.

در این شرایط فکر می‌کنید چه اقدامی می‌تواند به اصلاحات ساختاری کمک کند؟

به‌نظر من در گام نخست باید یکی از سه ضلع این مثلث از بین برود. بانک مرکزی باید از بانک‌های کشور بخواهد که تکلیف خود را مشخص و اعلام کنند بالاخره می‌خواهند بانک سرمایه‌گذاری باشند یا بانک تجاری.

در گام بعد باید به‌سرعت امکان خلق پول از بانک‌های سرمایه‌گذاری سلب شود و بانک‌های تجاری نیز باید به‌سرعت به دو بخش تقسیم شوند؛ به‌شکلی که بخش تجاری بانک مکلف به اجرای فعالیت‌های بانکی و بخش دیگر نیز به شرکت سرمایه‌گذاری تبدیل و از بانک تجاری منفک شود.

از نظر منطقی هم درست نیست که به یک فرد یا نهاد یک ماشین چاپ پول داده شود و انتظار داشته باشیم اقتصاد رقابتی شود. آن فرد می‌تواند دائم پول چاپ و اقدام به خرید زمین کند. او از این اقدام به‌شدت سود می‌کند، اما انحصار زمین مشکلات زیادی را برای کشور و جامعه به‌وجود خواهد آورد.

مدیران بانک مرکزی با چه منطقی چنین امکانی را برای بانک‌های تجاری فراهم کردند؟

این مسئله باید به‌شکل جداگانه موردبحث قرار بگیرد، اما به‌باور من تمامی مدیران بانک مرکزی در ایران با اقتصاد کلان شوخی کردند و این اتفاقاتی که امروز می‌افتد برای من یادآور فیلم‌های کمدی است. آقای فرزین باید مشخص کند که می‌خواهد مانند مدیرانی که تا امروز کلیسدار بانک مرکزی بوده‌اند عمل کند یا در ساختار جدید بانک مرکزی واقعا قصد بر آن است که اقداماتی انجام گیرد که برای کشور خیر و برکت داشته باشد.

من این را به خود ایشان هم گفته‌ام. اصلاح ساختاری پولی کاری بس دشوار و پرمشغله است، اما مسئولان کشور باید برای انجام کارهای دشوار انتخاب شوند، نه کارهای دم‌دستی و روزمره.

از قدرت دلاری نقدینگی کشور به‌شدت کاسته شده است. این امر برای بنگاه‌های تولید، به‌معنای کاهش سرمایه در گردش است. بنگاه اقتصادی که ۵ سال پیش با مثلا یک میلیارد تومان می‌توانست مواد اولیه موردنیاز خود را وارد کند، حالا باید چند برابر بیشتر هزینه کند، این در حالی است که قادر به دریافت تسهیلات مرسوم هم نیست.

از سوی دیگر اگر بانک‌ها امکان پرداخت تسهیلات را داشته باشند، ترجیح‌شان پرداخت اعتبار به بنگاه‌های وابسته به خود است و در اصل دست بخش خصوصی از تسهیلات کوتاه است.

ادامه این روند ممکن است حیات بنگاه‌های تولیدی را با خطر مواجه کند، به‌طوری که ممکن است در آینده نزدیک بخش زیادی از بنگاه‌های تولیدی با حجمی کمتر از امروز فعالیت کنند و البته چاره‌ای هم جز این ندارند. آنها در تامین سرمایه در گردش کافی برای فعالیت‌شان دچار مشکل هستند و هم‌زمان نیاز به فناوری‌های روزآمد دارند. ادامه این روند یعنی تشدید رکود و تعطیلی بخش بیشتری از ظرفیت تولید در اقتصاد ایران.

این وضعیت تقاضای کل را هم متاثر می‌کند. از این محل رکود تعمیق نمی‌شود؟

به‌درستی اشاره کردید؛ چنانچه در این مدت نیز توان خرید افراد و تقاضای موثر به‌شکل محسوسی کاهش یافته است. در واقع رکود هم از محل کاهش سرمایه در گردش و هم کاهش تقاضای کل در اقتصاد، تشدید خواهد شد. من اگر تنها به جیب خود بنگرم، ۱۰ سال پیش به‌عنوان یک عضو هیات علمی، حقوقی دریافت می‌کردم که می‌توانستم مقداری از آن را پس‌انداز کنم و هر چند ماه یک بار با پس‌اندازم به نوسازی محل سکونتم بپردازم. امروز چنین چیزی ممکن نیست و پس‌اندازی شکل نمی‌گیرد.

چنین شرایطی برای عموم مردم و نیروی کار کشور برقرار است. در این مدت شکاف مزد و معیشت بیشتر شده و میزان افزایش دستمزدها گاه از تورم سالانه هم کمتر بوده است. همچنین رشد نقدینگی از طریق سیاست‌های تحریک تقاضا که تا حدی ممکن بود خرید و فروش را زیاد کند هم کنار گذاشته شده و به این ترتیب تقاضا برای انواع کالاها و خدمات در کشور روندی کاهش‌ی به خود گرفت. احتمالاً به‌دنبال همین کاهش تقاضا، انبارها پرتر می‌شوند، این در حالی است که افزایش موجودی انبار، برای بنگاه‌هایی که صادرات‌محور نیستند، تبعاتی مانند تعدیل نیرو و کاهش فعالیت خواهد داشت. این روند در واقع اثبات همان رویکرد کینز در بحران ۱۹۲۹ میلادی است.

با این وصف مسیر بانک مرکزی را باید کاملاً اشتباه بدانیم؟

بانک مرکزی در واقع چاره‌ای جز این ندارد که تمرکزش را بر کاهش نرخ تورم بگذارد و نسبت به نرخ تورم پاسخگو باشد؛ ضمن اینکه من هم قبول دارم بخش مهمی از تورمی که در کشور ایجاد می‌شود به‌دلیل رشد نقدینگی است، اما در گفت‌وگوهایی که با آقای فرزین داشتم به ایشان گفتم که اجرای سیاست پولی انقباضی بدون دسترسی اصلاحات نتیجه‌بخش نیست.

یکسری انتظارات می‌رود بانک مرکزی یک خط قرمز مهم برای بانک‌ها در راستای کاهش بنگاهداری بگذارد؛ یعنی دیگر هیچ بانکی حق خرید بنگاه جدید را نداشته باشد. از سوی دیگر بانک‌ها باید برای فروش دارایی‌های خود تحت فشار قرار گیرند و مسیر واگذاری بنگاه‌ها با جدیت دنبال شود. بدون این رویه، مشکلات امروز در بلندمدت هم حل نخواهند شد.

به این ترتیب می‌توان گفت که شما مهم‌ترین مشکل نظام پولی کشور را بنگاهداری بانک‌ها می‌دانید؟

من معتقدم با یک مثلث ناممکن مواجه شده‌ایم. امکان خلق پول

محقق شود و شرایط به سمت پایداری پیش برود، در پایان سال نرخ تورم به ۳۰ تا ۳۵ درصد برسد؛ به‌زیان ساده‌تر فکر می‌کنم سیاست‌های بانک مرکزی در بهترین حالت حدود ۱۰ درصد از نرخ تورم کشور خواهد کاست.

از طرف دیگر نباید ذره‌ای تردید داشت که رشد اقتصادی امسال روندی کاهش خواهد داشت. متأسفانه گاهی به‌نظر می‌رسد برخی با نگاه به آمارهای منتشر شده فکر می‌کنند واقعا اقتصاد کشور در حال رشد است؛ حال آنکه بخش مهمی از رشد اقتصادی ۴ درصدی اعلام‌شده برای سال گذشته، به رشد صادرات نفتی کشور مرتبط بود. این رشد با رشد اقتصادی که به‌طور واقعی بنگاه‌های تولیدی و فعالیت‌های مولد را افزایش داده، از نظر کیفی تفاوت‌های جدی دارد.

به همین دلیل حتی اگر رشد اقتصادی در پایان سال ۱۴۰۲ هم مثبت شود، احتمالاً بیشتر از هر چیز به رشد مثبت فعالیت‌های ایران در فروش نفت مربوط است.

به این اشاره کردید که اجرای سیاست‌های پولی انقباضی و انقباضی، به‌طور کلی چندان نفعی برای تولید نخواهد داشت. چگونه ابزارهای سیاست‌گذار پولی چنین ناکارآمد می‌شوند؟

مشکل پیش از هر چیز ساختاری است. نظام بانکی ایران طوری سازمان یافته که بانک‌ها بنگاه‌های بزرگی در زیرمجموعه خود دارند. در شرایطی که نرخ بهره حقیقی منفی شده و جلب سپرده‌های مردم با سودی کمتر از نرخ تورم انجام می‌شود، رفتار عقلانی این است که نظام بانکی بیشتر منابع پولی را به شرکت‌های زیرمجموعه خودش بدهد، نه بخش خصوصی و تولید.

در ناک‌تر این است که حدود ۹۰ درصد تامین مالی بنگاه‌های کشور برعهده نظام بانکی است که خود به بنگاهداری افتاده است. در شرایط امروز اقتصاد ایران، تولیدکننده به‌سختی قادر به دریافت تسهیلات از شبکه بانکی است و بانک‌ها نیز به‌سختی منابع مالی موردنیاز تولید را تامین می‌کنند. در حقیقت بانک‌ها بیشتر در تلاش‌اند از پرداخت منابع به بخش واقعی خودداری و آن را در بنگاه‌های خودی هزینه کنند.

بنابراین ناگفته پیداست که بدون اصلاح در ساختار بانکی کشور، امکان تغییر واقعی روندها وجود ندارد. بانک‌های کشور هم‌زمان با اینکه خلق پول می‌کنند، می‌توانند فعالیت‌های اقتصادی را انحصاری و بخش خصوصی را تضعیف کنند. هم‌زمان بانک مرکزی هم قصد دارد با افزایش نظارت جلوی این رویه بانک‌ها را بگیرد. پس یک بازی موش و گربه راه افتاده و بانک‌ها تا جای ممکن از پرداخت تسهیلات به بخش خصوصی خودداری می‌کنند و در جایی اگر مجبور شوند اقدام می‌کنند؛ پس هدایت اعتبار از سوی دولت برای کمک به هر بخشی، بسیار طاقت‌فرسا و پریسک است.

این روزها گلایه تولیدکنندگان، به‌ویژه در صنایعی که در تامین مالی نیازمند منابع بانکی هستند، از عملکرد ضعیف نظام پولی بیشتر شده است. چرا اخذ تسهیلات برای صاحبان صنایع دشوار شده است؟

به‌رحال وقتی بانک مرکزی می‌گوید می‌خواهم سیاست‌های پولی انقباضی را اجرا کنم، خود به خود پرداخت تسهیلات حتی تکلیفی هم دشوار می‌شود. به این اعتبار می‌توانم بگویم هم‌زمان با اینکه بانک‌ها حساسیت بیشتری در پرداخت تسهیلات به بخش خصوصی به خرج می‌دهند، سیاست پولی انقباضی هم مزید بر علت شده تا کار تامین مالی بنگاه‌ها، دشوارتر شود. به‌قول شما بخش خصوصی امروزه از عملکرد نظام بانکی گلایه دارد.

گله آنها هم کاملاً برحق است. در گفت‌وگو قبیل نیز تاکید کردم

این روزها رئیس کل بانک مرکزی و وزیر اقتصاد با صراحتی بیشتر از استمرار سیاست‌های انقباضی صحبت می‌کنند. در شرایطی که تولید نیز دچار مشکل است، اجرای این سیاست‌ها چقدر می‌تواند گروه‌گشای مسائل اقتصادی کشور باشد؟

من فکر می‌کنم هر راهکاری، ولو به‌صورت مسکن و موقتی، زمانی می‌تواند در گشایش اقتصادی موثر واقع شود که بتواند در راستای حل مشکل اصلی به‌کار رود. امروز یکی از مشکلات اصلی نبود رابطه میان شبکه بانکی کشور و بخش واقعی اقتصاد است و تا این رابطه میسر نشود، سیاست‌های پولی دولت قطعاً به رشد تولید نخواهد انجامید.

اجرای سیاست‌های انقباضی با چه توجیهی در دستور کار قرار می‌گیرد؟

به‌طور کلی سیاست‌گذار پولی قادر به اجرای دو دسته از سیاست‌های کلان در اقتصاد است که عبارتند از سیاست‌های پولی انقباضی یا سیاست‌های پولی انبساطی. در واقع سیاست‌گذاری‌های بانک مرکزی اغلب به این دو دسته تقسیم می‌شوند. وقتی بانک مرکزی سیاست انقباضی را در پیش می‌گیرد، به‌طور طبیعی می‌توانیم امیدوار باشیم تا حدی نرخ تورم کنترل شود، اما مشکل اجرای این سیاست، کاهش رشد تولید است، زیرا در این صورت بخش خصوصی قادر به دریافت تسهیلات موردنیاز نخواهد بود.

در مقابل سیاست‌های انبساطی از یک سو نرخ تورم را بالا می‌برد و از سوی دیگر در این سیاست منابع نصیب بخش خصوصی و تولید نمی‌شود. مانند فردی که دستگاه گوارشش دچار مشکل شده و هر قدر مواد غذایی مصرف می‌کند، نمی‌تواند به‌درستی آنها را هضم کند. در اقتصادی مانند ایران هم، از آنجایی که بخش واقعی نمی‌تواند پذیرای منابع پولی بانک‌ها باشد، توزیع این منابع به هر شکل، بیش از پیش به تورم دامن می‌زند.

به‌زیان ساده‌تر، بخش واقعی اقتصاد مانند دستگاه گوارشی است که دچار یک بیماری جدی شده و اجازه نمی‌دهند نقدینگی را به‌درستی جذب و هزینه کند؛ پس تورم‌زایی بیشتر می‌شود. همان‌طور که گفتم در سیاست‌های پولی انقباضی هم، انرژی کافی یا تسهیلات به تولید نمی‌رسد که این شرایط نیز به رکود منجر خواهد شد. البته با اجرای سیاست‌های پولی انقباضی، تورم روندی کاهنده به خود خواهد گرفت.

چرا دولت به اجرای این سیاست تن داده است؟

دولت نمی‌تواند در مقابل مشکلات روز منفرغ باشد و چون حل مشکلات ساختاری با دشواری‌هایی مواجه شده و امکان حل مسئله رقابت‌پذیری یا ارتقای بهره‌وری در کشور وجود ندارد، تمرکز دولتمردان بر کنترل نرخ تورم است. البته توجیه اجرای این سیاست از سوی نهاد سیاست‌گذار پولی هم تنها کنترل نرخ تورم است.

سیاست انقباضی پولی در کوتاه‌مدت چه تغییری در شاخص‌های کلان ایجاد خواهد کرد؟

من فکر می‌کنم در کوتاه‌مدت چنانچه سیاست دیپلماسی فعالی که دولت می‌گوید، به‌طور پیگیرانه دنبال و بهبود تعامل با همسایگان

آگهی قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی

نظر به دستور مواد ۱ و ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۰ و برابر رای شماره ۱۴۰۲۶۰۳۰۶۲۲۲۰۰۵۵۴ مورخه ۱۴۰۲/۰۴/۳۱ هیات موضوع ماده یک قانون مذکور مستقر در واحد ثبتی منطقه شش مشهد تصرفات مالکانه و بلامعارض متقاضی آقای حسین امینی فرزند علی‌اصغر شماره شناسنامه ۲۵۳۴ صادره از مشهد نسبت به شش‌دانگ یک‌باب ساختمان به مساحت ۱۰۷/۸۰ مترمربع قسمتی از پلاک ۱۶۲۰۷ فرعی از ۱۸۲ اصلی واقع در

تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۲/۰۶/۲۷

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۲/۰۶/۱۳

نوبت اول
موافق ۲۳۹۱

را به اداره ثبت محل وقوع ملک تسلیم و رسید اخذ نمایند و باید از تاریخ تسلیم اعتراض مبادرت به تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل نمایند و گواهی تقدیم دادخواست به اداره ثبت محل تحویل دهد که در این صورت اقدامات ثبت موقوف به ارائه حکم قطعی دادگاه است و در صورتی که اعتراض در مهلت قانونی واصل نگردد یا معترض گواهی تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل را ارائه نکند اداره ثبت مبادرت به صدور سند مالکیت می‌نماید و صدور سند مالکیت مانع از مراجعه متضرر به دادگاه نیست.

هادی ریحانی، رئیس ثبت اسناد و املاک منطقه شش مشهد

ژئوتوریسم بی‌نظیر

ایران

بهرام نکویی صدی
استاد زمین‌شناسی

توسعه‌یافتگی در صنعت گردشگری می‌تواند اقتصاد بیمار کشور را از چرخه معیوب درآمدهای نفتی بیرون بکشد و شاید روزی برسد که چشم‌مان به تصمیمات حاکمان پر قدرت جهان نباشد و منتظر افزایش نرخ نفت نباشیم و آن شکوفایی اقتصادی را که کشورهای دور و نزدیک از این توسعه‌یافتگی کسب کرده‌اند، ما هم تجربه کنیم.

گفتنی است، تدوین یک برنامه مشترک بین‌سازمانی و بکارگیری متخصصانی که سواد آکادمیکی بالایی دارند، می‌تواند مسیر هموارتری را پیش‌روی فعالان عرصه گردشگری ایجاد کند و این زمانی ممکن است که مسئولان دولتی و فعالان غیردولتی به یک اتحاد همه‌جانبه رسیده باشند.

در اکوتوریسم تمرکز روی طبیعت به‌ویژه طبیعت جاندار است و از آنجایی که عناصر محلی و فرهنگی با عناصر طبیعی آمیخته شده است؛ به‌صورت یک مجموعه هماهنگ برای بازدیدکنندگان جاذبه دارد. همچنین، فرهنگ را در هر مکانی می‌توان دید؛ بنابراین باید گفت؛ این دو از یکدیگر تاثیر می‌گیرند و نمی‌توان به‌صورت جداگانه به آنها نگاه کرد.

رکن مهم در توسعه اکوتوریسم، عملیاتی کردن فرآیندی به نام «تفسیر» است؛ عملی که حاصل آن آموزش جامعه گردشگری در راستای سود رساندن به محیط طبیعی و ترویج دانش و ویژگی‌های گردشگری مکان‌ها است. متأسفانه در کشور ما نهادی به‌عنوان مرکز تفسیر گردشگری وجود ندارد و هنوز در جایگاه یک رکن مهم در توسعه گردشگری شناخته نشده است.

گفتنی است، اعمال فرآیند تفسیر اکوتوریسم برای جامعه گردشگری، چه گردشگران و چه راهنمایان و حتی جوامع میزبان باید در یک بستر استاندارد شکل بگیرد؛ بر همین اساس، چالش مهم بعدی در راه توسعه اکوتوریسم در ایران این است که هنوز تفسیر اکوتوریسم آن‌گونه که باید در جامعه گردشگری کشور اتفاق نیفتاده است.

«تفسیر» به‌معنای آموزش جامعه محلی برای شکل‌گیری نوعی از گردشگری است که برای محیط سودمند باشد. اصل دیگری هم در تفسیر وجود دارد که به آموزش گردشگر می‌پردازد؛ یعنی اگر به‌طورنامحسوس به گردشگران آموزش بدهیم، به‌گونه‌ای که با طبیعت به‌صورت آگاهانه رفتار کنند، گام در عرصه تفسیر گذاشتیم. در این روند؛ گردشگران متوجه شکل‌گیری یک فرآیند آموزشی نمی‌شوند، اما محتوای مناسب را یاد می‌گیرند.

به‌شکفت آوردن مردم در هنگام بازدید از یک مکان می‌تواند راهکار مهمی برای توسعه گردشگری باشد که این نیاز به آگاهی از تاریخ و ماهیت آن مکان طبیعی دارد. بنابراین، دانش کلی و برگرفته از علوم گوناگون به‌ویژه رشته‌های مبتنی با محیط طبیعی می‌تواند کمک زیادی به افزایش این مولفه در اکوتوریسم کند. سومین رکن توسعه اکوتوریسم، نفع جامعه محلی و طبیعت در بستر گردشگری است؛ اینکه در نهایت، صنعت گردشگری باید به سود و منفعت جامعه محلی و محیط‌طبیعی بینجامد که حاصل این فرآیند، دستیابی به اقتصاد سبز است.

در واقع، اگر این ۳ رکن وجود نداشته باشد، اکوتوریسم در کشور ما توسعه نمی‌یابد. به‌طورکلی برای رسیدن به اقتصاد سبز و توسعه اکوتوریسم، علاوه بر اجزای این ۳ رکن، قوانین مدونی هم باید درج شود که مسبب افزایش آگاهی و ترویج دانش گردشگری باشد؛ باتوجه به موارد یادشده، بایبندی به رکن دوم و شناخت مکان‌ها به‌واسطه علوم مرتبط می‌تواند راهکار مهمی برای رسیدن به توسعه‌یافتگی در صنعت گردشگری باشد.

متأسفانه نسل جدید ما شناخت کافی از زیست‌بوم ایران ندارند و این سد راه توسعه اکوتوریسم در کشور است. خوشبختانه کشور ما هر آنچه برای توسعه اکوتوریسم نیاز است را داراست و ظرفیت زیادی در توسعه اقتصاد سبز ناشی از اکوتوریسم دارد؛ یکی دیگر از راه‌های رسیدن به اقتصاد سبز، شناسایی میراث زیستی و غیرزیستی کشور از سوی متخصصان و کارشناسان حرفه‌ای است.

گفتنی است، تنوع غیرزیستی متنوع و زیادی در کشور داریم که حتی می‌توان گفت از تنوع زیستی آن چشمگیرتر است؛ اما متأسفانه تاکنون توجه جدی به آن نشده است. براساس تعاریف علمی به تنوع غیرزیستی، تنوع زمین‌شناختی و ژئومورفولوژیکی می‌گویند. در واقع، علاوه بر اینکه توسعه اکوتوریسم می‌تواند ما را به اقتصاد سبز برساند، ژئوتوریسم هم در ایران می‌تواند موجب بهره‌برداری اقتصاد سبز شود. کشور ما قابلیت‌های بسیاری در توسعه ژئوتوریسم دارد.

باتوجه به اینکه چند سالی می‌شود دانشمندان از واژه ژئوتوریسم به‌عنوان یکی دیگر از انواع گردشگری یاد می‌کنند، اما همچنان در کشور ما مغفول مانده است. ایران ظرفیت منحصر به فردی در توسعه گردشگری بر مبنای ویژگی‌های ژئومورفولوژیکی (زمین‌ریخت‌شناسی) و ژئوتوریسم دارد و کمتر مکانی را در جهان می‌توان یافت که دارای چنین ویژگی‌های زمین‌ساختی باشد. علاوه بر میراث فرهنگی و میراث‌طبیعی، میراث زمین‌شناسی و ژئوتوریسم هم در توسعه گردشگری اهمیت دارد و می‌توان با افزایش قابلیت‌ها و توسعه این ۳ میراث به بهره‌برداری سبز اقتصادی در کشور رسید.

هوشمندسازی گردشگری در گرو توسعه شهرهای هوشمند

هوش مصنوعی، ساکناندار آینده صنعت توریسم

وسعت سرزمینی و تنوع اقلیمی کشورمان ۲ مولفه‌ای است که شرایط را برای رشد صنعت گردشگری فراهم کرده است. در کل گردشگری و توریسم به‌طور مشخص از حوزه‌هایی هستند که ظرفیت بالایی برای پیشرفت در کشورمان را دارند. از همین‌رو، دیجیتالیزه کردن گردشگری در کشور به‌نظر با سرعت بالایی در حال گسترش است و این می‌تواند نویدبخش آینده‌ای مملو از فرصت‌های طلایی برای دست‌اندرکاران صنعت توریسم و گردشگری باشد. می‌توان گفت گردشگری هوشمند یک گام متمایز در تحول فناوری اطلاعات و ارتباطات در گردشگری است. شاید بتوان گفت فناوری و رشد گردشگری هوشمندانه در کشور می‌تواند بی‌مهری چندین‌ساله برخی از مسئولان تاثیرگذار در این صنعت را جبران کند و تا حدی نسبت به آورده‌های هوشمندسازی گردشگری در اقتصاد امیدوار بود. یکی از الزامات توسعه گردشگری هوشمند در هر کشوری، هوشمندسازی شهرها است. در واقع، گردشگری هوشمند بر پایه شهرهای هوشمند توسعه می‌یابد. شهر هوشمند شهری است که بتواند همه خدمات موردنیاز گردشگر را از اطلاعات پردازش‌شده تا خدمات به‌روز به‌سرعت در دسترس او قرار دهد. در واقع، مقصد و شهری که زیرساخت‌های هوشمند آن تکمیل شده است، می‌تواند ادعای گردشگری هوشمند داشته باشد.

در این گزارش به اهمیت ایجاد زیربنای اساسی شهر هوشمند در راستای تحقق گردشگری هوشمند پرداخته است.

زندگی بهتر با شهر هوشمند

در این عرصه موفق باشند. نمونه چنین روندی پلنفرم‌هایی که در صنعت گردشگری چند سالی است راه افتاده‌اند و به معرفی چند بعدی مکان‌ها می‌پردازند. همچنین، کاربرد واقعیت‌افزوده و واقعیت‌مجازی در صنعت گردشگری نمونه دیگری از گردشگری هوشمند در جهان امروز است.

وی ادامه داد: اقتصاد اشتراکی همان مولفه‌ای است که به بهترین شکل ممکن، فناوری‌های مبتنی به هوش‌مصنوعی را به خدمت می‌گیرد و از آن پولسازی و درآمدسازی می‌کند که گردشگری یکی از بسترهای اقتصاد اشتراکی است.

فرجی درباره توسعه گردشگری هوشمند با توان نسل زد گفت: مانند همه ادوار در تاریخ همواره زمانی که یک فناوری رشد پیدا می‌کند، گروهی همیشه بیگانه با فناوری هستند، اما همواره گروهی پیشرو وجود دارد و از فناوری‌های روز بیشتر استفاده می‌کند. این بخش از جامعه به‌ویژه نسلی که در ادبیات بین‌المللی به آن نسل زد گفته می‌شود، بخش قابل‌توجهی از زندگی خود را در بعد چهارم اینترنت یعنی هوش‌مصنوعی سپری می‌کنند.

وی با اشاره به جایگاه ایران در هوشمندسازی شهرها گفت: ایران در ابتدای کاربرد هوش‌مصنوعی در مدیریت شهری و هوشمندسازی قرار دارد و چندان پیشرو نیستیم و مسیر طولانی برای پیومون داریم.

به‌گفته فرجی، باوجود این عقب‌ماندگی و باتوجه به اینکه نیاز به دید و نگرشی شفاف از وضعیت هوشمندسازی در شهرهای کشور داریم، سامانه‌ای در مرکز تحقیقات شهر هوشمند راه‌اندازی شده که هدف آن ارائه دید روشن از مسیر هوشمندسازی شهرها در کشور است.

وی افزود: اگر در نقطه شروع بدانیم که وضعیت فعلی کشور در بهره‌گیری از هوش‌مصنوعی و هوشمندسازی چیست، باعث می‌شود که تجویزهای درستی داشته باشیم. در گام نخست، هدف ما این است که در ابتدای مسیر به رتبه‌بندی ۵۲ شهری که بالای ۲۰۰ هزار نفر جمعیت دارند، بپردازیم. در مراحل بعدی، بقیه شهرها با دسته‌بندی‌های مشخص شده رتبه‌بندی می‌شوند. هدف این است که از این محل بتوان مسیر تعالی را پیدا کرد.

فرجی گفت: در واقع، از آنجایی که ویژگی‌های اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی و حتی ویژگی‌های کالبدی شهرها متفاوت

نقص داده‌ها، مانع از خلق شهر هوشمند می‌شود

در بخش‌های بزرگ جای خالی این روند احساس می‌شود، بنابراین انتظار نمی‌رود که بر مبنای هوش‌مصنوعی و هوشمندی دانش‌بنیان‌ها در یک دهه آینده، گردشگری هوشمند در راستای جذب گردشگر در حد بالا توسعه یابد. این فعال دانش‌بنیان گفت: با اینکه دولت انتظار حل بعضی معضلات، برای مثال، قاچاق کالا توسط شرکت‌های دانش‌بنیان را دارد، اما داده کافی در اختیار دانش‌بنیان‌ها برای ارائه یک راهکار مناسب قرار نگرفته است؛ بنابراین معضل اصلی در دریافت داده یا به‌عبارت‌دیگر در اختیار قرار دادن داده و اطلاعات به شرکت‌های دانش‌بنیان است. این در حالی است که طراحی الگوریتم‌ها امری شدنی است و فعالان اکوسیستم دانش‌بنیان، مهارت کافی در خلق آن را دارند. در این شرایط، ۲ اتفاق می‌افتد: الگوریتم‌های طراحی‌شده

است به همین دلیل نمی‌توان یک نسخه واحد برای همه شهرها در مسیر هوشمندسازی در نظر گرفت. به همین سبب ماهیت شهرها برای قدم گذاشتن در مسیر هوشمندسازی فرق می‌کند.

در واقع هم از نظر محیطی و هم از نظر انسان‌هایی که در این شهرها زندگی می‌کنند، باید برای هر شهر یک برنامه مجزایی برای هوشمندی طراحی کرد.

وی ادامه داد: شناخت این فرصت و تهدیدها می‌تواند به هوشمندسازی شهرها یاری رساند و این سامانه مسیر را هموار می‌کند. حتی می‌تواند از ظرفیت شهرهای پیشرو برای منتورشیپ شهرهایی که می‌خواهند در این مسیر قدم برانند، نهایت بهره‌برداری را بکنند.

به‌عبارت‌دقیق‌تر، بعضی از شهرهای بزرگ نظیر تهران، مشهد، شیراز و تبریز و در کل، کلانشهرهایی که بالای یک میلیون جمعیت دارند، مسیر نسبتاً خوبی رفتند، هرچند فعالیت‌ها بیشتر به‌صورت جزیره‌ای بوده است؛ می‌توان با ظرفیت‌های این شهرها، شهرهای دیگر را در ارتباط با سیستم‌های فناورانه آنها قرار داد و به درجه هوشمندی شهرهای کشور افزود. همین روند موجب توسعه گردشگری هوشمند می‌شود. برای مثال، خود را در قالب خریدوفروش بلیت‌های اسکان مسافران و زمان‌های بازدید با برنامه‌های مشخص در راستای آسیب کمتر به محیط نشان می‌دهد. به‌گفته فرجی، به‌دلیل وسعت سرزمینی و تنوع اقلیمی و باتوجه به نیروی کار جوان و خلاق و تعداد بالای دانشگاه‌های کشور می‌توان به هوشمندسازی ارکان‌های شهری در قالب وسیع امیدوار بود، اما باید در مسیر درست خود قرار بگیرد.

وی افزود: این مسیر درست می‌تواند از طریق فناوری اتفاق بیفتد و تغییراتی که باید ایجاد کنیم، نیازمند تحولات هوشمندانه است. این تحولات هوشمندانه کمک می‌کند که شیوه برنامه‌ریزی، مدیریت، نظارت و پایش منابع در حوزه‌های مختلف تغییر کند. بیش از هر مولفه‌ای، نیازمند تعریف ایدئولوژی‌های خود از توسعه شهر هوشمند هستیم. در حقیقت، باید بدانیم که چه می‌خواهیم و چسبستی و چرایی کاربرد فناوری‌ها باید مورد بازبینی قرار بگیرد.

رشد نمی‌کنند یا براساس داده‌های غیراستاندارد رشد می‌کنند. وی افزود: در گردشگری هوشمند، فناوری یک زیرساخت چندگانه به‌حساب می‌آید و تنها یک سیستم اطلاعاتی مجزا نیست، بلکه فناوری‌های محاسباتی هوشمند متنوعی را شامل می‌شود که آگاهی کاملی از دنیای واقعی به گردشگران ارائه می‌دهد. به آنان کمک می‌کند تا تصمیمات هوشمندانه اتخاذ کنند که در نهایت این تصمیمات علاوه بر بهینه‌سازی فرآیندهای تجاری و عملکرد مناسب، سفر را برای آنها آسان‌تر، ارزان‌تر و رضایت‌بخش‌تر می‌کند.

سخن پایانی

به‌گفته کارشناسان، فقدان داده‌های واقعی موجب می‌شود بیشتر شرکت‌های دانش‌بنیان نتوانند عملکرد منطقی و موثر برای حل معضلات به‌ویژه در شهر را ارائه بدهند. مهم‌ترین گام برای ایجاد یک شهر هوشمند، جامعیت و ثبت داده در ارکان مختلف شهر است. همکاری با دانشگاه‌ها و یافتن توسعه‌دهندگان، می‌تواند گام بعدی برای ایجاد هوشمندسازی در ساختار شهر باشد. گفتنی

امین فرجی، رئیس مرکز تحقیقات شهر هوشمند ایران در گفت‌وگو با **دانش‌پنیا** درباره الزامات هوشمندسازی شهرها در ایران گفت: شهر هوشمند مفهومی کلان است که به‌عنوان یک ابزار در مسیر توسعه‌یافتگی شناخته می‌شود. در واقع، توجه به ساخت و توسعه شهرهای هوشمند مقدمه‌ای برای بهتر زندگی کردن است، چراکه به ارتقای کیفیت زندگی شهروندان می‌انجامد. گفتنی است، شهرهای هوشمند با ابزارهای مبتنی بر فناوری معنای حقیقی پیدا می‌کنند و به‌طور خاص نمی‌توان بهره‌گیری از فناوری‌های مبتنی بر هوش‌مصنوعی و اینترنت اشیا را نمود واقعی شهر هوشمند بدانیم. در حقیقت، این مدیریت هوشمند است که به مفهوم شهر هوشمند واقعیت می‌بخشد. مدیریت هوشمند منجر به تصمیم‌گیری درست می‌شود و می‌توان آینده قابل‌تصور را برای شهر پیش‌بینی کرد. وی افزود، مدیریت هوشمند موجب می‌شود که مردم با مشکلات کمتری مواجه شوند و در بستری عادلانه‌تر به منابع دسترسی پیدا کنند. در عمل حضور مردم در عرصه شهری با مدیریت فارغ از تلاطم‌ها و آلودگی‌های محیطی است. در اصل می‌توان گفت این مفهوم همان مفهوم شهر هوشمند است که زمینه اصلی توسعه گردشگری هوشمند به‌حساب می‌آید.

به‌گفته فرجی، در شهر هوشمند می‌توان ۴ عنصر زیست، جابه‌جایی، تفریح و گردشگری و کار را به بهترین شکل ممکن پیاده‌سازی کرد.

آینده روشن هوش مصنوعی در ایران

وی با اشاره به آینده کاربرد هوش‌مصنوعی در مدیریت شهری افزود: کاربرد هوش‌مصنوعی در مراحل ابتدایی و ساده آن، دادن ظرفیت و قابلیت به ماشین‌ها و ابزارهایی است که بتوانند مانند یک انسان استنباط و استنتاج کنند. آینده کاربرد هوش‌مصنوعی در کشور روشن است، چراکه باتوجه به ظرفیت‌های موجود از جمله مراکز استراتژی و نوآوری و پارک‌های علم و فناوری روزبه‌روز به کاربرد هوش‌مصنوعی در ارکان شهری افزوده می‌شود. حال اینکه کدام بخش پیدری هوش‌مصنوعی خواهد بود، می‌توان آن بخش‌هایی از نظام اداری کشور را نام برد که فعالیت‌های خود را به فضای پلنفرم گره زده‌اند.

فرجی گفت: این دسته از کسب‌وکارهایی که روش‌های سنتی را کنار گذاشته و محدودیت مکانی را از بین برده‌اند، بهتر می‌توانند

محمد و کیلی، فعال دانش‌بنیان در زمینه فناوری اطلاعات در گفت‌وگو با **دانش‌پنیا**، خلق شهر هوشمند را منوط به دسترسی به داده‌های واقعی دانست و گفت: از آنجایی که داده، کلید اصلی کاربرد هوش در زندگی اجتماعی است، نقص در داده‌ها مانع از ایجاد و توسعه شهر هوشمند می‌شود، در واقع الگوریتم‌هایی که براساس این داده‌ها نظام هوشمندی را در یک محیط اجتماعی خلق می‌کنند، از درجه اهمیت بالایی برخوردار هستند. کار یک مجموعه دانش‌بنیان برای بکارگیری هوش و هوشمندی در ارکان جامعه تحلیل داده‌ها و سیستم‌ها است، اما واقعیت ماجرا این است تا زمانی که فقر داده در کشور ما حاکم باشد، نمی‌توانیم از عبارت هوشمندی در شهر یا شهرهای هوشمند سخن بگوییم.

وی افزود: از لحاظ تاریخی، دولت‌ها، شرکت‌ها و افراد ترجیح می‌دهند داده‌های کسب‌وکار خود را نزد خود نگه دارند و تا جایی که امکان دارد اطلاعات بسیار کمی را با دیگران به‌اشتراک می‌گذارند. در حالی که یکی از عوامل کلیدی توسعه شهرهای هوشمند پایدار، اشتراک اطلاعات در این اکوسیستم پیچیده است تا سایر داده‌های موجود در لحظه یا Real Time ترکیب و بعد تجزیه‌وتحلیل شوند. به‌گفته و کیلی، تقویت و توسعه داده‌ها کمک شایانی به راه‌اندازی و توسعه سیستم‌های هوشمند در یک شهر می‌کند. از آنجایی که هر سیستم یکپارچه‌ای در شهرها نیاز به تحلیل داده دارد و در کشورمان

در بررسی آسیب‌های ۴ دهه تعلل در اجرای بانکداری اسلامی مطرح شد

تشدید فاصله طبقاتی بانحرف از مسیر

عکس: آیدا فریدی

حفظ انگیزه سپرده‌گذاری

حمیدرضا اشرف‌زاده
اقتصاددان

اقتصاددان‌ها در تمام دنیا از چند ابزار برای کنترل اقتصاد و مهار تورم بهره می‌گیرند که یکی از مهم‌ترین این ابزارها کنترل نرخ بهره و سود بانکی است؛ به این معنا که می‌توان از طریق نرخ بهره و نرخ ارز سیاست‌های کلان اقتصادی را پیش برد. پس با حذف نرخ بهره در محیط تورمی امکان اجرای بانکداری اسلامی به حداقل خواهد رسید. تورم در ایران به اذعان مسئولان ۴۰ درصد است؛ در این شرایط تورمی چگونه می‌توان نرخ سود تسهیلات بانکی را به صفر رساند؟

به نظر می‌رسد در چند شرط امکان صفر شدن نرخ بهره وجود دارد؛ نخست، صفر شدن نرخ تورم و دوم صفر شدن رشد نرخ اقتصادی. در این دو شرط می‌توان نرخ بهره را صفر کرد و اقتصاد به راحتی کار خود را دنبال کند. اگر رشد اقتصادی ۴ درصد شود، نمی‌توان انتظار داشت نرخ بهره صفر شود. در حالی که همه خواهان رشد اقتصادی هستند، وقتی تورم ۴۰ تا ۶۰ درصد است نمی‌توان نرخ بهره را ۴ تا ۵ درصد کرد. در این شرایط چارچوب کلی اقتصاد به هم می‌ریزد.

چند سال پیش اقتصاددان‌ها به مسئولان ارشد کشور اعلام می‌کردند بهتر است در این شرایط ویژه نرخ بهره افزایش یابد، اما متأسفانه گوش شنوایی در این زمینه وجود نداشت و امروز نتایج بی‌توجهی به این هشدارها را در اقتصاد کلان مشاهده می‌کنیم.

چند سال پیش در یک همایش با موضوع بانکداری اسلامی شرکت کردم و از یکی از ارائه‌کنندگان مقاله در این همایش پرسیدم که بانکداری اسلامی به چه مناسبت و آیا قابلیت اجرا دارد؟ او در پاسخ به من گفت: ما به دنبال بانکداری واقعی اسلامی هستیم و تعریف خود را از بانکداری اسلامی ارائه داد و گفت در بانکداری واقعی اسلامی سپرده‌ها باید وارد ریسک شوند؛ به این معنا که افراد در بانک افتتاح حساب کنند و بعد بانک با پول سپرده‌گذار کار تجاری انجام دهد و براساس سودی که به دست آورده، درصد سود سپرده‌گذار را پرداخت کند. در اینجا من این پرسش را از وی پرسیدم که اگر بانک ضرر کند چه حالتی ایجاد خواهد شد؟ در پاسخ گفت سپرده‌گذار نیز در ضرر بانک شریک است؛ همان‌گونه که در سود شریک بود.

این موضوع خلاف عقل سلیم است؛ فرض را بر این بگیریم که سپرده‌گذار یک بازنشسته باشد که پول خود را در بانک سپرده کرده تا از قیل بسود سپرده، زندگی امنی برای خود ایجاد کند؛ آیا عقلانی است که نرخ بهره را صفر کرد و این فرد نیز متحمل ضرر شود؟ آیا امکان کار کردن برای فرد در این شرایط سنی وجود دارد؟

از لحاظ تاریخی در قرن ۱۹، بانک مرکزی انگلیس، به‌عنوان مرکز سیاست‌گذاری نظام پولی و مالی جهان اقدام به نگارش قانون برات کرد و مکانیسم تعیین نرخ بهره بانکی را در این قانون آورد. بسیاری از اقتصاددان‌ها این قانون را عمیق‌ترین قانونی که به دست بشر نوشته شده، توصیف کردند. در این قانون آمده است برای اینکه ربا نباشد نرخ بهره بانکی نباید بیشتر از ۵.۵ درصد شود.

زمانی که مقوله بانکداری اسلامی در ایران مطرح شد این پرسش در ذهن ایجاد شد که اساساً با چه هدفی چنین موضوعاتی مطرح می‌شود؟ این در حالی است که از طریق بانک نزول رد و بدل می‌شود و نزول خوارهای بازار نیز آزاد هستند. درست که در تمام کتاب‌های آسمانی ربا حرام و دریافت سود بالای ۶ تا ۶ درصد ربا است، اما باید این نکته را در نظر داشت که در محیط تورمی افراد محدودی پول خود را در بانک‌ها سپرده می‌کنند و برای حفظ ارزش پول خود اقدام به خرید سکه، طلا، زمین و آپارتمان می‌کنند. تبعات این موضوع را به خوبی در سال‌های اخیر مشاهده کردیم و دیدیم چگونه مردم سپرده خود را از بانک‌ها خارج و وارد بازارهای موازی کردند و این‌گونه ظرف مدت یک هفته قیمت آپارتمان ۴۰ تا ۵۰ درصد گران شد؛ آیا این اقدام حرام است یا افزایش نرخ بهره؟

به نظر بنده نرخ سود بانکی باید از طرف بانک‌ها پیشنهاد شود تا انگیزه سپرده‌گذاری را در مردم تقویت کند. اگر نرخ سود سپرده بانکی صفر شود، دیگر انگیزه‌ای برای سپرده‌گذاری وجود ندارد.

در ۴۰ سال
که عبارت
«بانکداری
اسلامی» مطرح
شده، صرفاً
به جمع‌آوری
احادیث اکتفا
کرده‌ایم اما این
احادیث باید
تبدیل به مکتب
و فرآیند شوند

میزان خطا در
اجرای بانکداری
اسلامی زیاد
است و شیوه
بانکداری در
ایران فاصله
طبقاتی را در
کشور تشدید
کرده، زیرا به
منشأ بانکداری
اسلامی عمل
نکرده‌ایم

بعد از پیروزی انقلاب، بانکداری اسلامی به یکی از اولویت‌های نظام بانکی تبدیل شد؛ به عبارت دیگر تغییر نظام بانکی، توجه خاص مسئولان قانون‌گذاری و اجرایی را به خود جلب کرد. از آنجایی که در فقه اسلامی قوانین و احادیث زیادی در مبارزه با ربا آمده این ذهنیت ایجاد شد که تدوین و اجرای بانکداری اسلامی با تکیه بر حذف ربا، به‌عنوان اصلی‌ترین مولفه طرح چندان دور از ذهن نیست، از این رو حذف ربا از پیگیره پولی نظام اقتصادی کشور در اولویت قرار گرفت و در اولین اقدام لفظی، واژه بهره از کلیه قراردادهای بانکی حذف و واژه کارمزد جایگزین آن شد.

برخی از کارشناسان معتقدند بعد از ۴۰ سال از مطرح‌شدن لزوم تدوین و اجرای بانکداری اسلامی، هنوز تعریف دقیق و منسجمی از این نظریه وجود ندارد و در شرایطی که کشور تورم ۴۰ درصدی را تجربه می‌کند، سخن گفتن از بانکداری اسلامی بی‌معناست. همچنین مهم‌ترین موضوعی که در بانکداری اسلامی از آن غافل شده‌ایم «اجرای درست قاعده و کالت بانکی» است و بسیاری معتقدند ریشه بسیاری از مشکلات شبکه بانکی از جمله ناترازی بانکی به عدم اجرای درست و کالت بانکی بازمی‌گردد.

فقدان تعریف منسجم از بانکداری اسلامی

نیمه امیرشکاری، کارشناس بانکی در گفت‌وگو با **سنت**، با تأکید بر اینکه پیش از قدم گذاشتن در یک مسیر باید شناخت کافی از آن داشته باشیم، گفت: بعد از گذشت بیش از ۴ دهه از تولد عبارت بانکداری اسلامی، هنوز به تعریف جامع، مشخص و مطلوبی در این زمینه دست نیافته‌ایم تا بتوان با تکیه بر آن تعریف، در آن مسیر حرکت کرد.

این کارشناس بانکی با بیان اینکه نقطه مطلوب و آرمانشهر بانکداری اسلامی ترسیم نشده، خاطرنشان کرد: در اقتصاد دنیا هزاران کتاب و مقاله تحت عنوان نقش بانک در اقتصاد جوامع منتشر شده و شیوه‌های گوناگون بانکداری از سوی صدها کارشناس و فیلسوف مورد نقد و بررسی قرار گرفته است. در طول چندصد سال که از تاریخ بانکداری می‌گذرد، الگوهای مختلف ایجاد شدند که همدیگر را حک و اصلاح کردند و در نهایت به یکسری الگوهای واحد رسیدند که برخی در طول زمان رد شدند و برخی دیگر رشد و بهبود پیدا کردند.

وی با اشاره به جمع‌آوری احادیث درباره بانکداری و دادوستد اسلامی، تصریح کرد: به نظر می‌رسد در ۴۰ ساله که عبارت «بانکداری اسلامی» مطرح شده، صرفاً به جمع‌آوری احادیث اکتفا کردیم، اما تا زمانی که احادیث تبدیل به مکتب، فرآیند و الگو نشوند، قابلیت پیاده‌سازی هم نخواهند داشت. پیش از اجرا و ساخت یک ساز، باید صورت‌بندی کار انجام شود و بعد از اینکه جزئیات کار کاملاً سنجیده

به منشأ بانکداری اسلامی عمل نکردیم

علی‌اکبر نیکوآقبال، استاد اقتصاد دانشگاه تهران در گفت‌وگو با **سنت**، بیان کرد: بعد از گذشت ۴ دهه از مطرح شدن مقوله بانکداری اسلامی و تنظیمات اداری نمی‌توان این مشکل را حل کرد و باید جدی‌تر به این موضوع پرداختیم. میزان خطای ما در اجرای بانکداری اسلامی زیاد است و بانکداری در ایران فاصله طبقاتی در کشور را تشدید کرده، چراکه به منشأ بانکداری اسلامی عمل نکردیم.

وی با بیان اینکه مقررات بانکی متناسب با قوانین اسلامی نیست، گفت: کشورهای که نام اسلام را در عنوان نظام حکومتی‌شان یدک نمی‌کشند، به بسیاری از قوانین بانکداری اسلامی پایبند هستند. رباخواری در اسلام ممنوع است، چراکه این کار باعث ثروتمند شدن رباخور و فقیرتر شدن فقیر می‌شود. فردی که از بانک تسهیلات دریافت کرده، اگر قرار باشد پولی بیشتر از آنچه دریافت کرده، پرداخت کند فقیرتر خواهد شد.

این استاد دانشگاه محتوای ربا را مانع ایجاد استثمار معرفی کرد و افزود: یک عده به‌دلیل داشتن پول همه چیز دارند و عده‌ای دیگر

اشتباه در تشخیص مباحث بانکداری اسلامی

وهاب قلیچ، عضو هیات علمی پژوهشکده پولی و بانکی، در گفت‌وگو با ایننا اظهار کرد: ما در مباحث نظری و علمی بانکداری اسلامی در تشخیص اهم موضوعات دچار اشتباه شده‌ایم. در واقع در مباحث نظری، مقالات علمی، مباحث آکادمیک و محافل میزگردی که عموماً برگزار می‌شود، بیشتر بحث عقود و قراردادهایی که در شعب بانکی بسته می‌شود، است.

عضو هیات علمی پژوهشکده پولی و بانکی ابراز کرد: در قراردادهای بانکی عنوان می‌شود افراد باید نیت واقعی داشته و هم بانک و هم مشتری به شروط ضمن عقد پایبند باشند و تنظیم قراردادهای در شعب باید واقعی باشد، نه صوری؛ زمانی هم که صحبت از نظارت شرعی و بانکی می‌شود، بخش زیادی از توجهات معطوف به این نکته می‌شود که قراردادهای بانکی باید غیر صوری بسته شود و عموم این قراردادهای اشاره به قراردادهای تسهیلات خرد می‌کنند.

این کارشناس پولی و بانکی تصریح کرد: مهم‌ترین موضوعی که در بانکداری اسلامی از آن غافل شده‌ایم «اجرای درست قاعده و کالت بانکی» است. به نظر می‌رسد ریشه بسیاری از مشکلات شبکه بانکی ما عم از ناترازی و... در عدم اجرای درست قاعده و کالت بانکی باشد.

وی اضافه کرد: بانک‌ها وکیل هستند تا به‌نوعی سپرده‌گذاران را در فعالیت‌های اقتصادی به کار گیرند، تخصیص منابع انجام دهند، سود حاصل کنند و پس از کسر حق‌الکاله خود سود واقعی را به سپرده‌گذاران بپردازند.

شد، الگوی مطلوب را اجرا کرد. به گفته امیرشکاری سیستم باید الگوی مطلوب داشته باشد، در حالی که سیستم مطلوب درباره بانکداری اسلامی تعریف نشده است. وی مهار تورم را زمینه تحقق بانکداری اسلامی دانست و گفت: حفظ ارزش پول در کشوری که تورم ۴۰ درصدی را تجربه می‌کند، دشوار است. در شرایط فعلی سود بانکی منفی است؛ با محاسبات واقعی سود ۲۰ درصد در سیستم و نظام پولی و مالی که تورم ۴۰ درصدی را تجربه می‌کند، یعنی سود منفی ۲۰ درصد. به این معنا که نه تنها بانکداری اسلامی نداریم، بلکه از ارزش پول نیز با گذشت زمان کاسته می‌شود.

این کارشناس بانکی تصریح کرد: در حال حاضر تورم، کارمزد نظام بانکی را منفی کرده است؛ به این معنا که بانک به سپرده‌گذار ۲۰ درصد سود می‌دهد، اما شرایط تورمی باعث شده در واقع سپرده‌گذار ۲۰ درصد سود به بانکدار بدهد؛ به عبارت دیگر در شرایط تورمی ربا وجود دارد، اما این سپرده‌گذار است که ربا پرداخت می‌کند.

امیرشکاری با بیان اینکه تعریف دقیقی از ربا وجود ندارد، گفت: کشورهای مانند امارات، مالزی و اندونزی تورم پایینی را تجربه می‌کنند. در این کشورها اجرای بانکداری اسلامی قابل‌تصور است، اما اصطلاح بانکداری اسلامی به این شیوه از بانکداری اطلاق نمی‌شود

زندگی‌شان به مخاطره افتاده است. در این ۴ دهه باید به سمت بانکداری اسلامی حرکت می‌کردیم. با برقراری صرف شورای اسلامی و تنظیمات اداری نمی‌توان این مشکل را حل کرد و باید جدی‌تر به این موضوع پرداختیم. میزان خطای ما در اجرای بانکداری اسلامی زیاد است و بانکداری در ایران فاصله طبقاتی است و با ظاهرسازی، مشکلات حل نخواهد شد.

وی در پاسخ به این پرسش که مطابق گزارش‌های بانک مرکزی بیشتر بانک‌ها ناتراز هستند و دریافت سود یکی از منابع درآمدی آنها تلقی می‌شود؛ به نظر شما چگونه بانک‌ها می‌توانند هم منبع درآمد داشته باشند و هم در مسیر بانکداری اسلامی قدم بگذارند؟ گفت:

نظام بانکی متشکل از بانک مرکزی و بانک‌های خصوصی و دولتی است. بانک مرکزی یکی از عوامل ایجاد تورم در کشور به‌شمار می‌رود و میزان نقدینگی کشور را ۳۰ درصد افزایش داده است.

و به عبارت دیگر به بانکداری اسلامی شهره ندارد. در این شیوه حساب‌های قرض‌الحسنه‌ای در بانک‌ها تعریف می‌شود و افراد با اعتقادات اسلامی که تمایل به دریافت سود و ربا ندارند، می‌توانند در این بانک‌ها افتتاح حساب کنند و در قالب دریافت کارمزد کارهای خود را پیش ببرند و دیگر ربا وجود ندارد. وی ادامه داد: فاصله ما با تحقق بانکداری اسلامی زیاد است. در این باره یک الگو و ادبیات مشترک وجود ندارد و عبارات و تعاریف مبهم است. در ایران به احادیثی استناد می‌شود که دیگر کشورهای اسلامی تلاش کردند آن را اجرا کنند. در این کشورها صنعت بانکداری تغییر نکرده است. امیرشکاری با اشاره به ابعاد گسترده صنعت بانکداری، گفت: در بانکداری باید متناسب با مفاهیم جدید راه‌حل‌های نو تعریف شود؛ به این معنا که باید متناسب با قواعد روز عمل کنیم. سیستم بانکداری ایران، پیش از تحریم نیز اتصال چندانی با بانک‌های خارجی نداشت، زیرا حساب‌های ما با حساب سایر کشورها متفاوت بود. ما در این ۴۰ سال تلاش کردیم همه چیز را از نو اختراع کنیم؛ در صورتی که تحقق بانکداری بدون ربا با افتتاح یک حساب چندان دور از ذهن نیست.

این استاد دانشگاه با بیان اینکه تورم ۴۰ درصدی قدرت و ارزش پول را ۴۰ درصد کاهش می‌دهد، گفت: در اقتصاد رشد یافته قدرت خرید و ارزش پول حفظ می‌شود. بهره بانکی ۲۳ درصدی جوایگوی تورم ۵۰ درصدی نیست. از ۲۵۰ سال پیش که علم اقتصاد به‌وجود آمد، مبارزه با تورم جدی شد، چراکه تورم مجموع زندگی اقتصادی و سیاسی کشور را به خطر می‌اندازد. نیکوآقبال بوجه‌را کتاب سرنوشت ملت خواند و تصریح کرد: اقتصاددان‌های بزرگ دنیا به این مهم رسیده‌اند که اگر منابع درآمدی دولت ۱۰۰ درصد است، می‌تواند تا ۱۰۳ درصد مخارج برای خود تعریف کند و تحمیل هزینه بیشتر به‌مثابه فشار به بدنه اقتصادی کشور است. بانک مرکزی باید این موضوع را سرلوحه کار خود قرار دهد و اجازه رشد نقدینگی را ندهد.

و ما نمی‌توانیم نسبت به حدود این اقدامات بی‌تفاوت باشیم. قلیچ تأکید کرد: با اصلاح قاعده و کالت بانکی به نظر می‌رسد خلق پول بانکی به‌نوعی سامان پذیرد. عضو هیات علمی پژوهشکده پولی و بانکی گفت: بانکداری اسلامی به رابطه بانک با سپرده‌گذار، تسهیلات‌گیرنده یا در کل مشتری خلاصه نمی‌شود، بلکه بانکداری اسلامی به رابطه بانک‌ها با هم، رابطه بانک‌ها با بانک مرکزی و رابطه بانک‌ها با دولت نیز توجه دارد.

وی افزود: در بانکداری اسلامی بسیاری از روابط دارای اهمیت در معیشت مردم و رشد نقدینگی را فراموش و فقط آن را به رابطه بانک با مشتری، آن هم بیشتر مشتری خرد خلاصه کرده‌ایم و حتی کمتر به بحث تسهیلات کلان پرداخته‌ایم.

سخن پایانی

در چهلمین سالگرد تصویب قانون عملیات بانکی بدون ربا، به نظر می‌رسد نظارت شرعی با رویکرد حداقلی همراه بوده که نمی‌تواند متضمن شرعی بودن فعالیت یک بانک باشد. اطمینان از شرعی بودن فعالیت یک بانک نیازمند وجود ساختار سیستمی و قوی است تا از یک رویکرد حداقلی به رویکرد حداکثری برسیم. کارشناسان بر این باورند که برای تحقق این هدف باید نهاد نظارت شرعی ساختارمند و سیستمی شود، چراکه نظارت شرعی فقط به بررسی، ارزیابی و تطبیق عملیات بانکی در مواجهه بانک با مشتری خرد از حیث شرعی نمی‌پردازد، بلکه روابط بانک‌ها با هم و روابط بانک با بانک مرکزی و دولت را نیز بررسی می‌کند.

بازگشایی پنجره تبادل اطلاعات در مهر

دوازدهمین جلسه هماهنگی و برنامه‌ریزی دومین سمینار پایش وضعیت در شرکت فولاد آلیاژی ایران برگزار شد. به گزارش خبرنگار **سمنان** از استان یزد، دوازدهمین جلسه هماهنگی و برنامه‌ریزی دومین سمینار پایش وضعیت و عیب‌یابی تجهیزات با حضور کادر اجرایی این سمینار در محل سالن کنفرانس شرکت فولاد آلیاژی ایران برگزار شد. بر اساس این گزارش، این سمینار علمی و تخصصی طی دو روز در تاریخ‌های ۱۸ و ۱۹ مهرماه ۱۴۰۲ شامل ۱۷ کارگاه تخصصی و ۳ اتاق هم‌اندیشی با محوریت پایش وضعیت و عیب‌یابی تجهیزات در محل هتل صفائیه برگزار می‌شود. به نقل از روابط عمومی شرکت فولاد آلیاژی ایران هدف از برگزاری سمینار ایجاد فضای تبادل اطلاعات و افکار جامعه مهندسی در بحث پایش وضعیت و پدید آوردن فرصت‌هایی به منظور هم‌اندیشی و ایجاد تحولات تکنیک‌های پایش وضعیت است. ارائه Case Study ۱۶ (تجربه کاری) و مقاله، حضور بیش از ۴۲۰ نفر شرکت‌کننده و ۴۰ نفر هیات علمی اعم از پنج استاد خارجی و ۱۴ استاد داخلی از تمامی صنایع کشور گوشه‌ای از ویژگی‌های این سمینار است.

همکاری در پیشبرد اهداف سند یزد نوین

جلسه معرفی و ارائه برنامه‌های سند یزد نوین با حضور مدیران مرکز راهبردی پیشرفت و عدالت استان یزد در اتاق بازرگانی یزد برگزار شد. به گزارش خبرنگار **سمنان** از استان یزد، محبتی دستمالچی‌ن رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی یزد با اشاره به رسالت و برنامه‌های اتاق در دوره جدید، گفت: اتاق بازرگانی به عنوان پارلمان بخش خصوصی استان آمادگی خود را برای عنایت یافتن برنامه‌های سند یزدنوین اعلام می‌کند. وی افزود: وجود یک برنامه قوی و واقع‌گرایانه برای رونق رفعت از چالش‌های پیش رو در حوزه تجارت و بازرگانی، می‌تواند عامل مهمی در موفقیت و توسعه حوزه تجارت استان باشد. دستمالچی‌ن با اشاره به بخش‌های مختلف سند یزد نوین گفت: اتاق بازرگانی یزد می‌تواند در بهبود و اصلاح این برنامه‌ها و همچنین عملیاتی کردن آنها یاری‌گر دولت باشد. چراکه بخش خصوصی استان همیشه در صف اول برای بهبود مناسبت‌ها و توسعه استان در بخش‌ها و حوزه‌های مختلف اقتصادی بوده و این مهم را رسالت خود می‌داند. رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی یزد تأکید کرد: با همکاری مرکز راهبردی و اتاق یزد، پروژه‌هایی که در سند یزد نوین بر عهده بخش خصوصی گذاشته شده، بررسی، اصلاح و برای اجرایی شدن در اختیار اعضای اتاق بازرگانی قرار خواهد گرفت. همچنین در این جلسه اکرم فداکار مسئول مرکز راهبردی پیشرفت و عدالت استان با اشاره به وظایف مرکز راهبردی گفت: مهم‌ترین وظیفه این مرکز که با ایلاع استاندار تشکیل شده است کنترل و پایش فاز یک و دو سند یزد نوین، اصلاح و بازنگری در پروژه‌ها و همچنین تدوین فاز ۳ سند است. اکرم فداکار با بیان اینکه مهم‌ترین ضرورت تأسیس این مرکز دوری از روزمرگی و توجه به کارهای تحولی است افزود: جس پروژه‌های تحولی سخت دست یافتنی اما قابل تحقق است از این رو این پروژه‌ها با برنامه‌های روزمره تفاوت دارند.

کاهش ترافیک آبی زیرزمینی آذربایجان غربی

آذربایجان غربی از استان‌های پرآب کشور بود که این روزها هیچ اثری از آن وجود ندارد. اوضاع اقتدر بد شده است که کمبود آب به سفره‌های زیرزمینی استان به ویژه در منطقه شمال رسیده و نوعی مرگ پنهان برای زمین در این منطقه اتفاق افتاده است از این رو باید برای احیای آن همه تلاش خود را انجام دهیم. آذربایجان غربی در سال‌های نه چندان دور عنوان یکی از استان‌های پرآب کشور شناخته می‌شد اما امروز با کاهش سطح تراز آب‌های زیرزمینی به مرحله هشدار رسیده است.

از حدود ۱۵ سال پیش، رفته رفته سطح آب‌های زیرزمینی در آذربایجان غربی، شروع به عمق‌رفتن به عمق‌های پایین‌تر کرد و دیگر بسا ابزار معمولی امکان‌کننده چاه نبود و کشاورزان که بعضی از اوقات برای آبیاری مزارع و بازارها مشکل داشتند، دست به دامن تجهیزات پیشرفته‌تر شدند. این عمق‌روانه افزایش یافت و تجهیزات نیز روزبه‌روز، عمق بیشتری را برای رسیدن به آب در آذربایجان غربی می‌کنند تا شاید زمین‌های کشاورزی، کمی سیراب تر شوند. در این میان، کاهش بارش و سطح آب‌های روان نیز مزید بر علت پایین رفتن آب‌های زیرزمینی شد و تغذیه مناسبی برای این آب‌ها شکل نگرفت که سبب شد وخامت اوضاع آبی روز به روز بیشتر شود. در پی همین وخامت بود که اصطلاح جدیدی در آذربایجان غربی شکل گرفت و موضوع دشت‌های ممنوعه و فرورفتگی زمین، به موضوع روز تبدیل شد. مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای آذربایجان غربی با اشاره به چالش تغییر اقلیم و استمرار خشکسالی، نسبت به کاهش حجم مخازن آبخواران‌های استان هشدار داد.

مجید رستگاری در گفت‌وگو با مهر تأمین آب سالم مورد نیاز بخش‌های مختلف شرب، زیست محیطی، صنعت و کشاورزی را رسالت اصلی این شرکت خواند و گفت: تحقق توزیع عادلانه آب با هدف رونق تولید در بخش‌های صنعت و کشاورزی در کنار تأمین نیاز سایر مصارف شرب و محیط‌زیست مهم‌ترین هدف این شرکت است. وی تغییر اقلیم و استمرار خشکسالی را ابرچالش تأمین آب خواند و افزود: مقدار بارش‌ها از مهرماه سال گذشته تا ۲۵ مرداد امسال (سال آبی ۱۴۰۲-۱۴۰۱) در استان ۳۳۱ میلیمتر بوده که نسبت به مدت مشابه در سال آبی گذشته، ۱۲۶ درصد افزایش و نسبت به متوسط دراز مدت ۵.۷ درصد کاهش را نشان می‌دهد.

رستگاری از کاهش رواناب‌ها و منابع آب سطحی در حوضه‌های آبریز استان خبر داد و اذعان داشت: در سال آبی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ رواناب تولیدی در ارتفاعات و ورودی به دشت‌ها در کل استان، کاهش ۲۷ درصدی نسبت به سال آبی گذشته را نشان می‌دهد. مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای آذربایجان غربی با بیان اینکه میانگین تراز آب زیرزمینی در آبخواران‌های آبرفتی استان در سال آبی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ ۰۴۳ متر کاهش یافته بود، گفت: حجم مخازن آبخواران آبرفتی استان در این سال آبی، ۱۱۶۴ میلیون مترمکعب کاهش را نشان می‌دهد. رستگاری تصریح کرد: تغییر اقلیم و استمرار پدیده خشکسالی تأمین آب مورد نیاز مصارف شرب، صنعت و کشاورزی را با مشکل جدی مواجه کرده‌است.

وی افزود: با توجه به محدودیت اعتبارات تخصیص یافته برای عملیات مرمت و بازسازی، تأسیسات آبی سطح استان دچار فرسودگی شده و راندمان انتقال را کاهش داده که این موضوع مدیریت منابع آب را با دشواری دوچندان مواجه کرده است.

گروه استان‌ها
editor@smtnews.ir

فرودگاه سمنان بین‌المللی شد

باند ۳ هزار و ۱۰۰ متری فرودگاه سمنان

جزو فرودگاه‌های بین‌المللی کشور است که ظرفیت خوبی برای توسعه این شهر و استان محسوب می‌شود. به گزارش ایرنا، وسعت مجموعه فرودگاه سمنان در ابتدا ۲۶۰ هکتار بود که به ۳۷۰ هکتار افزایش یافت و دارای باند فرودگاهی به طول ۳ هزار و ۱۰۰ متر است که چهاردهم آبان ۹۸ نخستین

وی افزود: فروش بلیت هواپیمای از فرودگاه سمنان به مقصد نجف اشرف به صورت عمومی و از طریق آژانس‌های هواپیمایی انجام شد. ۲ پرواز با هواپیمای ایرباس ۳۲۰ از فرودگاه شهدای سمنان به مقصد نجف اشرف اولی دهم انجام شد و دیگری در روز سیزدهم شهریور پیش‌بینی شد.

وی با اشاره به مهم‌ترین اقدامات صورت گرفته برای برقراری نخستین پرواز بین‌المللی فرودگاه شهدای سمنان افزود: به صورت جهادی با همکاری نمایندگان استانداری، فرمانداری و شهرداری جلسات هماهنگی متعددی برگزار و اقدامات خوبی صورت گرفت. رئیس فرودگاه بین‌المللی شهدای سمنان اضافه کرد: پایانه فرودگاه بین‌المللی شهدای سمنان نیز برای برقراری پروازهای بین‌المللی ایجاد شده است و همه زیرساخت‌های لازم از جمله گیت‌های ورود و خروج و نیز واحدهای مختلفی مانند گنرنامه، نهاد ریاست جمهوری، پلیس امنیت، گمرک و سپاه در آن مستقر شده است و نخستین پرواز هم بدون هیچ مشکلی برقرار شد.

استمرار پروازهای سمنان و شاهرود

معاون سیاسی امنیتی و اجتماعی استانداری سمنان نیز در گفت‌وگو با تسنیم، عنوان کرد: یکی از اقداماتی که با انسجام و هماهنگی و وحدت در استان سمنان به نتیجه رسید؛ استفاده از ظرفیت فرودگاه‌ها در سطح استان بود که این مهم با پیگیری‌های جدی صورت گرفته، انجام شد.

احمد ریواده اضافه کرد: استفاده از ظرفیت فرودگاه‌های استان سمنان از مطالبات مهم و بحق مردم این استان بود که با پیگیری‌های استاندار سمنان در سفر رئیس‌جمهوری به استان سمنان به عنوان یکی از مصوبات مطرح و اجرایی شد.

وی افزود: با پیگیری‌های استاندار سمنان مجوزهای لازم از شورای امنیت کشور و مبادی ذریع در راستای انجام پروازها و استفاده از ظرفیت این فرودگاه برای برقراری پروازهای بین‌المللی اخذ شد. معاون استاندار سمنان با اشاره به همراهی نهادهای مختلف مانند شرکت پخش فراورده‌های نفتی استان سمنان برای برقراری نخستین پرواز بین‌المللی از فرودگاه‌های سمنان و شاهرود گفت: برای اینکه این اتفاق در فرودگاه‌های استان سمنان رقم بخورد، نماینده ولی‌فقیه در استان سمنان، نمایندگان مردم در حوزه انتخابیه سمنان، مهدی‌شهر و سرخه و همچنین حوزه انتخابیه شاهرود و میامی در مجلس شورای اسلامی پیگیری‌های ارزشمندی داشتند

عملیات اجرایی راه‌آهن شلمچه-بصره آغاز شد

پیمان سه جانبه ایران، عراق و سوریه

راه‌آهن ایران و عراق انجام شده و عملیات زیرساختی آن انجام و امروز وارد فاز اجرایی شد.

بدریاش بیان کرد: امیدواریم در کوتاه‌ترین مدت این پروژه به سرانجام برسد، طول این ریل ۳۳ کیلومتر است که ۱۶ کیلومتر در خاک ایران و ۱۶ کیلومتر در خاک عراق انجام می‌شود.

وی افزود: مقرر شد تا زمین‌های موردنیاز اطراف رودخانه اروند برای احداث پل در اختیار جمهوری اسلامی ایران قرار بگیرد و طرف عراقی متعهد شد این امر هرچه سریع‌تر انجام شود.

وزیر راه و شهرسازی بسان کرد: توافق شد تا این مسیر ریل و احداث پل متحرک روی رودخانه اروند، ظرف یک‌سال و نیم به اتمام برسد، همچنین چنانچه در هنگام انجام کار قدری زمان طولانی‌تر شد توافق لازم بین دو کشور انجام خواهد شد.

وی افزود: همچنین توافقی با کشور سوریه انجام شده است تا بتوانیم از طریق ریلی با کشور سوریه نیز در ارتباط باشیم.

وزیر راه و شهرسازی گفت: پس از توافقات و در زمینه توسعه روابط، یک پیمان سه‌جانبه میان ایران، عراق و سوریه در دستور کار قرار خواهد گرفت.

نقش راهبردی راه‌آهن شلمچه-بصره

نخست‌وزیر عراق نیز با تأکید بر اهمیت راه‌آهن شلمچه-بصره در زمینه اقتصاد و امنیت زائران، گفت: این پروژه سبب افزایش قدرت عراق برای ارتباط با کشورهای همسایه خواهد شد و در راستای استقبال از مسافران و زائران از ایران و آسیای میانه است.

به گزارش ایرنا، محمد شیاع السودانی در آیین رسمی آغاز عملیات اجرایی راه‌آهن شلمچه-بصره در نقطه صفر مرزی با بیان اینکه «تاکنون بیش از ۳ میلیون زائر ایرانی وارد عراق شده‌اند» تصریح کرد: با اجرای این پروژه به دنبال ایجاد زیربنای مناسب برای تسهیل روند ورود زوار اربعین در سال‌های آینده هستیم تا زائران در همه شرایط جوی بتوانند وارد کشور عراق شوند و حوادثی که ممکن است طی این مناسبت‌ها در راه‌ها پیش آید، کاهش پیدا کند.

پرواز بر فراز آسمان از فرودگاه سمنان به مقصد سفرهای داخلی و خارج از کشور به ویژه سفر حج تمتع و عتبات عالیات مطالبه مردم این استان بود و این درخواست با برقراری پروازهای نجف در هفته دولت محقق شد. مجوز استفاده از مرز هوایی فرودگاه بین‌المللی شهدای سمنان که از مصوبات سفر رئیس‌جمهوری در سال ۱۴۰۰ به این استان بود، با انجام نخستین پرواز بین‌المللی از فرودگاه سمنان به مقصد نجف‌اشرف در روز دهم شهریور صادر و این فرودگاه به طور رسمی به لیست فرودگاه‌های بین‌المللی کشور اضافه شد.

فرودگاه مرکز استان سمنان در ۱۰ کیلومتری جاده سمنان - مشهد واقع شده است و سابقه تأسیس آن به سال ۱۳۵۵ برمی‌گردد.

طبق گزارش‌ها، از سال ۱۳۹۴ تا کنون بیش از هزار و ۲۰۰ میلیارد ریال برای ساخت و تجهیز فرودگاه سمنان هزینه شده و استاندار سمنان با اشاره به قرارگیری فرودگاه سمنان در فهرست فرودگاه‌های بین‌المللی گفت: فرودگاه سمنان تاکنون ۳۵۰ میلیارد ریال از محل مصوبات سفر ایشان رئیس‌جمهوری به استان اعتبار دریافت کرده است و ۱۷۰ میلیارد ریال برای محوطه‌سازی قرارداد امضا شد.

سیدمحمدرضاهاشمی ضمن بیان این مطلب در گفت‌وگو با ایرنا افزود: ۷۰ میلیارد تومان اعتبار در خصوص تکمیل زیرساخت‌های فرودگاه سمنان در نظر گرفته شد که تاکنون ۳۵۰ میلیارد ریال تخصیص یافته و پیگیری برای تخصیص بقیه اعتبار در دستور کار است. به گفته وی، صدور مجوز مرز هوایی برای فرودگاه شهدای سمنان اتفاقی بسیار مبارک است که در دولت سیزدهم محقق شد و وجود فرودگاه سمنان و شاهرود در استان، فرصت بسیار مطلوبی است که باید پیگیری بهره‌گیری از این ظرفیت به صورت مستمر انجام شود.

استاندار سمنان گفت: صادرات محصولات واحدهای صنعتی و کشاورزی از دیگر ظرفیت‌هایی است که باید در راستای استفاده هرچه بهتر از فرصت وجود فرودگاه شهدای سمنان، به بهترین نحو ممکن استفاده شود. وی ادامه داد: شهرستان سمنان با ظرفیت‌های خوب صنعتی باید بتواند یک مرز صادراتی داشته باشد و این مرز هوایی به یک مرز هوایی صادراتی تبدیل شود.

همکاری همه‌جانبه

مدیر فرودگاه سمنان در گفت‌وگو با ایرنا ابراز کرد: باند فرودگاه سمنان از مجهزترین و به‌روزترین فرودگاه‌های کشور است که ظرفیت فرود هواپیمای غول پیکر از جمله ایرباس ۳۲۰ را دارد و در نخستین پرواز بین‌المللی از فرودگاه سمنان هواپیمای ایرباس ۳۲۰ با باند این فرودگاه برخاست.

حسین شجاعی افزود: فرودگاه بین‌المللی شهدای سمنان جزو ۲۵ فرودگاه کشور دارای مرز هوایی و پرواز بین‌المللی است و نخستین پرواز بین‌المللی از این فرودگاه به مقصد نجف اشرف با ۱۰۰ درصد ظرفیت هواپیمای ایرباس ۳۲۰ روز دهم شهریور با حضور زائران اربعین انجام شد.

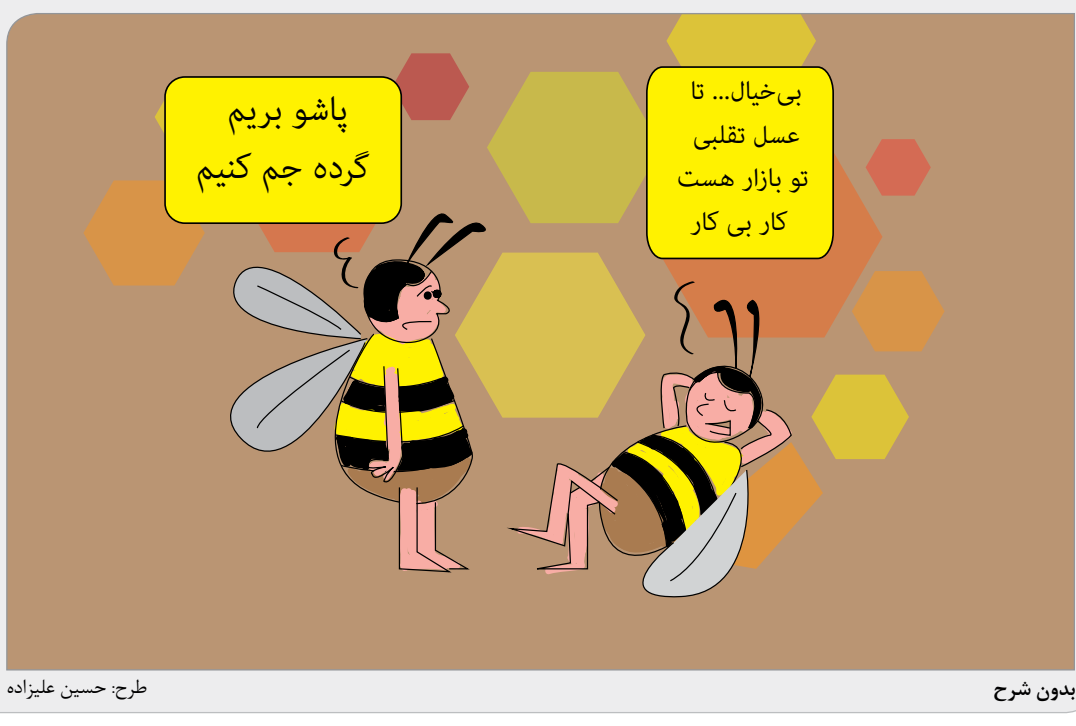
حضور زائران اربعین انجام شد.

نخست‌وزیر عراق این پروژه را تکیه‌گاه مهم برای افزایش زیر ساخت اقتصاد ملی عراق و ایران دانست و تأکید کرد: این پروژه سبب افزایش قدرت عراق برای ارتباط با کشورهای همسایه خواهد شد و در راستای استقبال از مسافران و زائران از جمهوری اسلامی ایران و کشورهای آسیای‌میانه است. السودانی همچنین تصریح کرد: این پروژه سال‌های سال متوقف بود و بحث‌های مختلفی در دولت‌های سابق پیش آمد تا اینکه با موافقت و اهتمام هر دو دولت در سال ۲۰۲۱ این پروژه تا سر گرفته شد. شورای نخست‌وزیری در دولت جدید عراق تصمیم‌هایی برای اجرا و راه‌اندازی این پروژه اتخاذ کرد و وزارت راه و استانداری بصره را مکلف کرد تا از ظرفیت‌های لازم برای راه‌اندازی و آغاز این پروژه استفاده کند و با شرکت اجرا کننده توافقی ایجاد شود.

نخست‌وزیر عراق با بیان اینکه به دنبال عملیاتی کردن پروژه بندر فاو هستیم، یادآور شد: این پروژه مطمئن یک مساله مهمی در منطقه و جهان خواهد بود. دولت جدید عراق از ابتدای کار خود مساله مشارکت سازنده را در پیش گرفته و هرآنچه مشارکت اقتصادی بیشتری شود و در عمق اقتصاد کشورهای منطقه رخ نه کند شاهد افزایش و استقرار صلح در منطقه خواهیم بود و از این رو رویکرد تکامل منطقه‌ای که نیازهای متقابل و رعایت حقوق کشورهای همسایه به شکل منصفانه را در نظر دارد، مساله مهمی است که می‌تواند فرصت‌های کاری و سرمایه‌گذاری هرچه بیشتر را ایجاد کند.

مشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه معدن تجارت www.smtnews.ir/about.html	
صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «معدن»	
مدیرمسئول: عاطفه خسروی	
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۷۲۲۲ - ۰۹۹۹۹۱۹۵۷۶۱ ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmail.com تلفن: ۸۲۱۹۰ - (تلفن داخلی: ۱۰۴) - پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰ امور مشترکین: ۸۸۷۲۷۲۲۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۲۰۹ توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۷۲۲۴۵ تهران، روایط قائم مقام فراهانی - کوجه آزادگان شماره ۲۶ - کد پستی ۱۵۸۶۷۲۳۸۱۱ روابط عمومی: pr@smtnews.ir امور استانی‌ها: ostanha@smtnews.ir چاپخانه: صمیم	
www.smtnews.ir telegram.me/smtnews	info@smtnews.ir instagram.com/smtnews tozi.smtnews@gmail.com
روزنامه معدن با رتبه ۱ در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱ در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲	عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی عضو انجمن مدیران رسانه عضو تعاونی مطبوعات

بدون شرح

طرح: حسین عزیزاده

دانشگاه مستقل از سیاست

محمدرضا اسلامی - استاد دانشگاه و چهره ماندگار کشور: امروز در شرایطی که تمام رسانه‌های امریکامتر کز بر خیر رفتن دونالد ترامپ به زندان فولتون کانتی در ایالت جورجیا بودند، نشست سالانه مرکز تحقیقات

مهندسی زلزله (PEER) در دانشگاه برکلی برگزار شد. حدود ۴۰۰ پژوهشگر این حوزه گرد هم آمده بودند که درباره کارهایشان و آخرین یافته‌هایشان پرزرتنه (راه) و گفت‌وگو داشته باشند. نه کسی درباره دونالد ترامپ حرفی زد و نه در خلال فاصله تنفس‌های میان برنامه‌ها، سخنی یا گفت‌وگویی درباره اخبار امروز شنیده می‌شد. همه این‌جماعت چنان در آرامش و دل‌خرم به‌رانه کارهای‌شان می‌پرداختند که انگار نه انگار امروز بیرون از درهای این سالن ماجرای و غلغله‌های در اخبار است.

در شرایطی که رسانه‌هایی مانند سی‌ان‌ان و فاکس نیوز و تمام سایر رسانه‌های در اصطلاح Mainstream media در حال برگزاری نشست‌های متعدد درباره مسئله دونالد ترامپ و انتخابات پیش‌رو هستند، سر ناهار نه کسی در این خصوص حرفی زد و نه کسی به چیزی به غیر از مهندسی زلزله پرداخت.

این صحنه یعنی جماعت نشسته پیرامون میز و در حال بحث طلبگی درباره موضوعات علمی را سال ۲۰۱۶ و صبح «آن روزی که دونالد ترامپ رئیس‌جمهوری شد» هم شاهد بودم! اینکه دندغه اصلی اهل علم، ماجرای تولید علم باشد و دچار «پراکندگی ذهنی» نباشند. متمرکز بر مرزهای دانش بودن، موضوع این بحث است.

اما چرا چنین است؟
چطور می‌شود که حتی در «چنین روزی» و واکنشی در میان اساتید پژوهشگران نمی‌بینی؟
۲ دلیل بر این امر قابل ذکر است:
۱- قدرتمند بودن نهاد دانشگاه
۲- اقتصاد دانشگاه

نهاد دانشگاه است. دانشگاه به تمام معنی کلمه درگیر جابه‌جا کردن مرز دانش است و «دمی» که جذب دانشگاه می‌شود واقعا «باعرضه» محسوب می‌شود. باید کسی باشد که بتواند «تولید» داشته باشد، اما نه تولید یک کالای روتین و متعارف، بلکه تولید «حتوایی جدید» در حوزه دانش. دانشگاه آدم قوی جذب می‌کند (فارغ از ملیت و نژاد) و آن نیروی توانمند، محصولی تولید می‌کند که بخش صنعت «خریدار»ش است. او پایان‌نامه برای قفسه کتابخانه‌ها تولید نمی‌کند. دانشگاه جایگاه کمی ندارد و رقابت برای ورود به آن، رقابت در لیگ آدم‌های توانمند است.

وی با بیان اینکه «عموم افرادی که در دوران ساماندهی بررسی شدند، اکنون بازنشست شدند و قبلا به بیشتر شکایات رسیدگی شده است» اظهار کرد: در گذشته به خاطر مسئله جنگ تحمیلی و مناطق نظامی خطاهای لیستی و کم شدن مستندات مشاهده می‌شد، اما امروزه دیگر این خطاها بسیار نادر است.

این کارشناس مسائل حقوقی کار نیز در این زمینه اظهار کرد: مباحثی مثل گم شدن یا جابه‌جایی و غلط بودن پرونده شغلی و بیمه‌ای افراد، موضوعی است که به‌طور خاص در سازمان تامین اجتماعی رويت شده است. در زمینه صندوق کشوری به دلیل آنکه شماره و کد کارگزینی وجود دارد، تاریخ استخدام وجود دارد و فرد از بودجه دولتی حقوق گرفته است، اما درباره کارگرانی که ذیل سازمان تامین اجتماعی هستند، احتمال بیشتری برای از دست رفتن سوابق ممکن است.

وی افزود: درباره کارمندان بخش دولتی و مشمولان صندوق کشوری رسیدگی به شکایات بیمه باید ابتدا باید با مراجعه به سازمان امور اداری و استخدامی صورت گیرد و معمولا کار به دیوان عدالت اداری هم نمی‌رسد. بخش وزارت نفت و کارکنان هواپیمایی البته سازمان امور استخدامی جداگانه خود را دارند. کنعانی در مورد مشمولان قانون کار و افراد ذیل صندوق تامین اجتماعی گفت: کسانی که در زمینه سوابق بیمه خود مشکل دارند و حق بیمه‌شان پرداخت نشده است، باید شکایات خود را کارفرما را نزد ادارات کار مناطق ببرند. اما اگر سوابق بیمه‌ای مشکل داشته و حق بیمه پرداخت شده باشد، ابتدا شکایت به خود سازمان تامین اجتماعی برده می‌شود و اگر در جریان رسیدگی در سازمان؛ به هر دلیلی مستندات فرد قبول نشد، باید فرد برای اعاده سنوات شغلی و بیمه‌ای با مستندات کافی باید به دیوان عدالت اداری مراجعه کند.

در بررسی شرایط بازنشستی تامین اجتماعی مطرح شد

سوابق بیمه‌ای مخدوش قابل اصلاح است

کارمندان بازنشسته یا در آستانه بازنشستی، هنوز نسبت به موارد خاص که در زمینه گم شدن یا نقص در پرونده‌های شغلی و بیمه‌ای است، سوالات و شکایاتی مطرح می‌کنند و در زمینه رسیدگی به کار خود ممکن است دچار سردرگمی شوند. آنچه در ادامه می‌خوانید نظر ۲ تن از کارشناسان تامین اجتماعی و بیمه‌ای است که در گفت‌وگو با خبرنگاری ایلنا مطرح شده است.

میزان خطا نك اما وقوع آن محال نیست

عباس اورنگ، کارشناس امور تامین اجتماعی و بیمه‌ای در این زمینه توضیح داد: موارد خطا در هر سازمان و نهادی بطور طبیعی ممکن است پیش بیاید اما از نظر کیفیت رسیدگی به پرونده‌های بیمه‌شدگان، سازمان تامین اجتماعی یکی از دقیق‌ترین سیستم‌های اتوماسیونی در زمینه بیمه‌ای را داراست. تعداد افرادی که ممکن است چنین اتفاقی برای‌شان رخ داده باشد، بسیار اندک و موارد آن بسیار نادر است.

وی افزود: در گذشته (یعنی قبل از سال ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱) لیست‌های بیمه‌ای افراد به صورت دستی وارد می‌شد. در آن مقطع زمانی لیست‌های ارائه شده توسط کارفرمایان و مدیران ممکن بود به دلیل نبود شماره ملی یا به دلیل اشتباهاتی در درج اسامی برخی افراد، دچار خدشه شود و در نهایت در سوابق بیمه‌ای افراد نیز اشتباهاتی صورت گیرد اما از زمانی که اسامی افراد با کد ملی و با سیستم اتوماسیونی وارد می‌شود، ضریب خطا بسیار ناچیز شده است. این کارشناس سازمان تامین اجتماعی با بیان این مطلب که پس از سال‌های ۸۰ و ۸۱ به مرور مدتی کارفرمایان به صورت سی-دی سوابق را درج می‌کردند، گفت: در ادامه سیستم سازمان به صورت سامانه اینترنتی و اتوماسیونی لیست‌های بیمه را از مدیران شرکت‌ها و کارفرمایان دریافت می‌کند. اما اینکه در زمان انتقال سوابق بیمه‌ای از حالت دستی به اتوماسیونی نیز اختلالی به وجود آمده باشد، بسیار بعید است چون این انتقال با نظارت بسیار زیادی صورت گرفته

رجوع به دیوان عدالت اداری

سعید کنعانی، کارشناس مسائل حقوقی کار نیز در این زمینه اظهار کرد: مباحثی مثل گم شدن یا جابه‌جایی و غلط بودن پرونده شغلی و بیمه‌ای افراد، موضوعی است که به‌طور خاص در سازمان تامین اجتماعی رويت شده است. در زمینه صندوق کشوری به دلیل آنکه شماره و کد کارگزینی وجود دارد، تاریخ استخدام وجود دارد و فرد از بودجه دولتی حقوق گرفته است، اما درباره کارگرانی که ذیل سازمان تامین اجتماعی هستند، احتمال بیشتری برای از دست رفتن سوابق ممکن است.

وی با اشاره به این مطلب که در گذشته نهادهایی مانند وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از نظر نوع پرداخت حق بیمه مسئله داشته و تا تاریخ معینی مشمول بیمه‌پردازی نبودند، گفت: معمولا چنین مسائلی در زمینه قطعه قطعه شدن سوابق بیمه وجود دارد که محاسبه آن دشوار است و خطا در چنین مواردی ممکن است محتمل باشد که افراد به همین دلیل به کارشناسان بیمه مراجعه می‌کنند.

سخن پایانی

طی سال‌های گذشته از کارکنان سابق ذیل قانون کار (صندوق تامین اجتماعی) و ذیل قانون امور اداری و استخدامی (صندوق کشوری) نسبت به اینکه بخشی از سوابق خود اشتباه درج شده یا بخشی از این سوابق گم شده است، شکایتهایی صورت گرفته و هنوز هم هستند افرادی که سؤالاتی در زمینه سوابق بیمه‌ای خود دارند که هنوز پاسخی برای آنها نیافته‌اند. داشتن سابقه بیمه و صحت درج آن توسط کارفرما، همواره یکی از دغدغه‌ها و مسائل مورد توجه بیمه‌شدگان بوده، زیرا در هنگام

اقتصاد را از پانیندازیم!

مسعود هندیان: هیچ سوار کاری وقتی اسبش می‌لنگد یا بیمار است برای تندتری دویدن اسب، شلاقش را محکم‌تر نمی‌زند. سوار کار می‌داند که باید اسب را در مان و تیمار کند تا سرعتش زیاد شود.

دولت‌ها در ایران فکر می‌کنند سرعت پدیده‌های اقتصادی و اجتماعی را باید با شلاق زیاد کرد. با این که می‌دانند اقتصاد بیش از ۵۰ بیماری دارد و مریض است و کفش‌هایش پاره و پوسیده و پاهایش تاول زده و نیاز به درمان دارد اما مدام بر سرعت حرکت فشار می‌آورند و او هم درس‌هایش را با زبان‌های بزرگ به ما می‌دهد و همچنان از موارد متعددی رنج می‌برد و شکنجه می‌شود.

بسیاری از مواردی که با ذات و بدنه اقتصاد سنخیتی ندارد به آن تزیین شده و تا امروز اقتصاددان بسیاری بارها درباره آثار این اقدامات ناصواب سخن گفته‌اند. گروهی شدن فساد، سنگین بودن بدنه دولت، فقدان بخش خصوصی توانمند، ایجاد جریان فرسایش اجتماعی، در حاشیه نگه داشتن بخش تعاون، فقدان برنامه‌ریزی برای ارتقای مشارکت مردم در اقتصاد ملی، انسان‌محور نبودن برنامه‌های اقتصادی و توسعه‌ای کشور، وابستگی به نفت، امتناع از توسعه‌یافتگی، نبودن طرح‌های نو و مدل‌های جدید اقتصادی، درآمدهای خارج از مدار تولید مانند قاچاق سوخت، کالا، مواد مخدر، انسان، ارز، زمین خواری، رشد نقدینگی، وجود رانت، تمرکز سرمایه در بخش املاک، تخصیص ارز به عده‌ای خاص طی سال‌های متمادی، چاپ بدون پشتوانه پول، سود بانکی نامتعارف، هزینه‌های بالای تولید، عقب‌ماندگی تکنولوژی، رشد نقدینگی و نگهداری ارز و طلا در خانه‌ها، تورم بالا، افزایش صعودی قیمت‌ها، احتکار، پدیده شوم دلالی، افزایش ریسک در فعالیت‌های اقتصادی، وام و بدهی‌های دولت، کاهش ارزش پول ملی، یارانه‌های تحمیلی، بیکاری، پیچیدگی فرآیند سرمایه‌گذاری، مراکز متعدد تصمیم‌گیری، وجود بیش از ۱۱ هزار مصوبه قانونی، عدم توسعه بازار، تخصیص‌های نامناسب بانکی، هزینه‌های بالای نرخ تمام شده پول، ابر بدهکاران بانکی، نقش نامناسب بازار سرمایه در تجهیز منابع مالی، عدم تقسیم‌بندی صحیح مالیات، خروج جمعیت مولد، افزایش سن جمعیتی، تحریم‌ها، پایین بودن مقیاس تولید، پایین بودن رتبه‌های شاخص‌های اقتصادی در سطح جهان، عدم ثبات بازار سهام، پایین بودن تولید ناخالص داخلی و ملی، تراز تجاری منفی، بهره‌وری کم، عدم امکان تقسیم کار بر اساس تخصص، عدم شکل‌گیری برندهای تجاری، سرمایه‌گذاری ناکافی خارجی و داخلی، تغییر طبقات اقتصادی و اجتماعی، عدم سرمایه‌های کشور طی چند دهه گذشته، بی‌توجهی به سرمایه و منابع انسانی، کاهش برابری قدرت خرید، توسعه نیافتگی بازار، پایین بودن درآمد سرانه، رشد اقتصادی کم و سهم‌خواهی گروه‌های سیاسی از اقتصاد و وجود رانت، عدم توزیع ثروت عادلانه، عدم برنامه‌ریزی برای جمعیت، عدم محاسبه ثروت‌های از دست رفته مانند خام‌فروشی، تلفات سالانه جاده‌ای، ایجاد آما منی اقتصادی، عدم وجود تفکر ملی در لایه‌های جمعیتی، عدم پایبندی به اخلاقیات در بخش‌های اقتصادی و بازار، سهم ۷۵ درصدی اهتمام دولت‌ها به امور سیاسی و سهم تنها ۲۵ درصدی به امور اقتصادی و اجتماعی و حقوق شهروندی، انتصاب مدیران سیاسی در بخش‌های اقتصادی به‌واسطه قدرت گروه سیاسی، وجود نداشتن فرصت‌های برابر برای احاد جامعه و مهاجرت نخبگان، عدم تخصیص بهینه و منصفانه در بخش عمومی و ... از جمله مشکلات و بیماری‌های مطرح در اقتصاد ایران هستند.

به این فهرست عدم باور حاکمیت به اینکه اقتصاد رفتار است و پدیده‌های اقتصادی و اجتماعی با زور سیاسی قابل هدایت نیستند و رفتارهای غلط، خروجی مثبت نخواهند داشت - این نیز اضافه کنید. بدون شک رفتارهای گمراه‌کننده اقتصاد تصادفی و بی‌مفهوم نیستند، اسلوب دارند و قابل پیش‌بینی هستند.

تاسف‌بار آنکه با وجود تمام این بیماری‌ها، به‌جای در آوردن این «کیست» بزرگ از بدن اقتصاد، باز هم از «کیف» سرمایه‌گذاری حرف می‌زنیم. بدون توجه به اینکه سرمایه‌گذاری در اقتصاد امروز ایران به دو بخش مجزا تفکیک شده است. یک بخش آن دچار فساد سیستماتیک شده است و یک بخش آن لنگان لنگان پیش می‌رود و فعلا نیازی به «کیف» ندارد. تحقق آثار مثبت از سرمایه‌گذاری، اندیشه می‌خواهد، زیرساخت می‌خواهد، فرهنگ‌سازی می‌خواهد، هوش مالی می‌خواهد، انسان‌سازمانی می‌خواهد، تغییر نگرش می‌خواهد، اقتصاد بی‌وزن می‌خواهد، تکنولوژی توان بهره‌وری می‌خواهد، اتاق فکر می‌خواهد، انسان سالم و جامعه سالم می‌خواهد و اقتصاد رفتاری می‌خواهد. پیش از هر چیز امروز باید قدرت انسان‌سازی جامعه که از دست رفته، برگرداند و تکلیف هیولایی که از درون اقتصاد متولد شده‌اند روشن شود. اقتصادی که به قول مجلسیان، سالانه در آن ۲۵ میلیارد دلار قاچاق می‌شود، با بیش از ۵۰ بیماری دیگر، نفسی برای دمیدن ندارد، باید در مانش کنیم بعد با شلاق سرعتش را زیاد کنیم.

بیباید به جمع کسانی که اقتصاد را از پای در آورده‌اند، ننشینیم و اقتصاد را از پانیندازیم!

یک قطره آب وارد خزر نخواهد شد

محمد درویش - کارشناس محیط زیست: باید خود را برای یک پهنه فرسایش بادی، چشمه تولید گرد و خاک و نمک بزرگ در استان‌های شمالی آماده کنیم.

الان در کشور ما که ده‌ها رودخانه از البرز شمالی وارد خزر می‌شود، تقریباً روی همه این رودها، ده‌ها و بلکه سدها سد ساخته شده و همچنین با کانال‌های زهکشی، عملاً اگر به کنار پای آب این رودها در رودها در انترک و گرن‌گاز رود می‌خواهد یک قطره آب هم وارد خزر نمی‌شود. مثلاً از سدی که در بالادست در استان خراسان شمالی احداث شده گرفته تا استان گلستان روی رودها سدسازی صورت گرفته است. در استان مازندران به همین ترتیب و استان گیلان نیز در سفیدرود، عملاً هیچ آبی وارد خزر نمی‌شود. از بس که ما در بالادست در منجیل، استان اصفهان و کردستان سدسازی کردیم، میزان آب ورود از این نواحی به خزر به صفر رسیده است. به همین ترتیب، ترکمنستان، آذربایجان و قزاقستان نیز همین اقدام را کرده و اجازه نمی‌دهند تا آب شیرین‌شان وارد خزر شود.

منبع آب واقعی که باعث حیات خزر بود، ولگا رود را داشتیم. این رودخانه عظیم بالغ بر ۹۳۰ میلیارد مترمکعب آورد سالانه دارد که اگر آن را با کارون - به‌عنوان بزرگ‌ترین رودخانه ایران - با میزان آورد سالانه ۱۴ میلیارد مترمکعب مقایسه کنیم به بزرگی آن پی خواهیم برد.

طبق شنیده‌ها، روسیه بیش از هزار سد در حال احداث روی ولگا دارد و چشم‌انداز درازمدت این رودخانه این است که روس‌ها نیز در تلاشند تا حتی یک قطره آب وارد خزر نشود.

باید دید که روس‌ها می‌توانند از جنگ اوکراین خلاص شوند یا خیر؟ چرا که در حال حاضر که روس‌ها بودجه سنگینی برای پروژه‌های سدسازی نیاز دارند و نمی‌توانند وامی هم از بانک جهانی بگیرند. به همین دلیل سرعت ساخت این سدها خیلی کم شده است. اگر روسیه از بحران جنگ اوکراین خلاص شود، سرعت خشک شدن خزر افزایش خواهد یافت.